

Τ.Ε.Ι. ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ

Σχολή :Σ.Δ.Ο

Τμήμα:Στελεχών Συνεταιριστικών Οργανώσεων
και Εκμεταλεύσεων.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ

***«Γενικές Αρχές Μανατζμεντ, Τουριστική Νομοθεσία και
Οργάνωση-Διοίκηση Εργοδοτικών και Συλλογικών Φορέων
Τουρισμού».***

Υπεύθυνος καθηγητής: **ΦΥΛΑΚΤΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ**

Την εργασία επιμελήθηκε η σπουδάστρια: **ΤΣΕΡΠΙΔΟΥ ΕΛΙΣΑΒΕΤ**

ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ 2004

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1</u>	Σελ
Η ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	
1.1 Εισαγωγή - Ορισμός - Έννοια τουρισμού.....	1
1.2 Σύντομη ιστορική αναδρομή.....	2-3
1.3 Είδη τουρισμού.....	3-5
1.4 Σπουδαιότητα του τουρισμού.....	5-7
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2</u>	
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ-Η ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΗΣ	
2.1 Τι είναι οργανισμός;.....	7
2.2 Ορισμός της έννοιας «διοίκηση / διαχείριση (Μάνατζμεντ)».....	7-8
2.3 Η σημασία της διοίκησης για την επιτυχία ενός οργανισμού.....	8
2.4 Λειτουργίες της διοίκησης.....	8-9
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3</u>	
ΟΙ ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΣΧΟΛΕΣ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ	
3.1 Θεωρητική προσέγγιση της οργάνωσης και διοίκησης επιχειρήσεων... ..	9
3.2 Κυριότερες σχολές θεμελίωσης της διοικητικής επιστήμης.....	9-10
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4</u>	
ΓΕΝΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	
4.1 Προσδιορισμός της έννοιας του τουριστικού δικαίου.....	10-11
4.2 Πεδίο εφαρμογής του τουριστικού δικαίου.....	12-13
4.3 Διάκριση του τουριστικού δικαίου.....	13
4.4 Πηγές του τουριστικού δικαίου.....	13-14
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5</u>	
ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ	
5.1 Γενικές επισημάνσεις.....	14
5.2 Νομοθετικό πλαίσιο ιδιωτικού τουριστικού δικαίου.....	14-15
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6</u>	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ & ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΣΥΛΛΟΓΙΚΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΦΟΡΕΩΝ	
6.1 Εισαγωγή.....	15
6.2 Τουρισμός & Συλλογικοί Φορείς τουρισμού.....	15-16
6.3 Η ανάγκη δημιουργίας.....	17
6.4 Αμιγείς τουριστικοί οργανισμοί και οργανώσεις.....	17-19
6.5 Διεθνείς και περιφερειακοί μη Αμιγείς τουριστικοί οργανισμοί και οργανώσεις.....	19
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7</u>	
Η ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΩΝ ΣΥΛΛΟΓΙΚΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ(Σ.Φ.Τ.)	
7.1 Οι δομές Οργάνωσης.....	20
7.2 Διακρίσεις των συλλογικών φορέων τουρισμού.....	20-21

Πτυχιακή Εργασία

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8	Σελ.
<u>ΕΛΛΗΝΙΚΟΙ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ</u>	
8.1 Ελληνικοί Συλλογικοί Φορείς Τουρισμού.....	22
8.1.1 Το Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο της Ελλάδος (Ξ.Ε.Ε.).....	22-25
8.1.2 Ο Σύνδεσμος Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων(Σ.Ε.Τ.Ε.)....	25-27
8.1.3 Οι μη αμιγείς τουριστικοί οργανισμοί τοπικού ενδιαφέροντος.....	27-29
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9	
<u>ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΜΗ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΟΙ ΦΟΡΕΙΣ (Δ.Μ.Κ.Φ.)</u>	
9.1 Γενικά.....	29-30
9.2 Οι Δ.Μ.Κ.Φ. που σχετίζονται με τα γραφεία ταξιδίων και τους tours operators.....	30-33
9.3 Οι Δ.Μ.Κ.Φ. που σχετίζονται με τις μεταφορές.....	33-34
9.4 Οι Δ.Μ.Κ.Φ. που σχετίζονται με την ξενοδοχία και τα εστιατόρια.....	34-35
9.5 Οι Δ.Μ.Κ.Φ. που σχετίζονται με την κοινωνία, τον πολιτισμό και την επιστήμη.....	36-37
9.6 Οι Δ.Μ.Κ.Φ. που σχετίζονται με τον συνεδριακό τουρισμό.....	37-38
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10	
<u>ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΟΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ, ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΙ ΑΜΙΓΕΙΣ ΚΑΙ ΜΗ ΑΜΙΓΕΙΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ</u>	
10.1 Οι διακυβερνητικοί αμιγείς τουριστικοί οργανισμοί.....	39
10.1.1 Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού(Π.Ο.Τ. ή W.T.O. ή Ο.Μ.Τ).....	39-42
10.1.2 Διεθνείς περιφερειακοί οργανισμοί τουριστικής συνεργασίας.....	42-43
10.2 Οι Διακυβερνητικοί μη αμιγείς τουριστικοί οργανισμοί.....	43
10.2.1 Οι διεθνείς οργανισμοί που λειτουργούν στο πλαίσιο του συστήματος οργάνωσης των Ηνωμένων Εθνών.....	43-47
10.2.2 Οι περιφερειακοί οργανισμοί.....	47-49
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 11^ο	
<u>Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ</u>	
11.1 Οι Εθνικοί οργανισμοί τουρισμού.....	50-51
11.1.1 Διοικητικές αρχές του ΕΟΤ.....	51
11.1.1.2 Παραγωγικός τομέας.....	51-52
11.1.1.3 Τομέας marketing.....	52
11.1.1.4 Οικονομικός τομέας.....	52
11.1.1.5 Τομέας συντονισμού.....	52
11.1.1.6 Διοίκηση.....	52
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 12^ο	
<u>ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΕΡΓΟΔΟΤΙΚΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΦΟΡΕΩΝ (Ε.Τ.Φ)</u>	
12.1 Εισαγωγή.....	53
12.1.1 Θεωρητικές προσεγγίσεις.....	53-54
12.1.2 Νομοθετικό πλαίσιο.....	54
12.2 Ποιες εργοδοτικές οργανώσεις κατατάσσονται στους τουριστικούς φορείς.....	55

Πτυχιακή εργασία

12.2.1 Διακρίσεις των Ε.Τ.Φ.....	55-58
12.2.2 Καταστατικοί σκοποί των Ε.Τ.Φ.....	59
12.3 Εσωτερική λειτουργία των Ε.Τ.Φ.- Μέλη.....	59-60
12.3.1 Πόροι των Ε.Τ.Φ.....	60
12.3.2 Όργανα διοίκησης των Ε.Τ.Φ.....	60-61
12.4 Δραστηριότητες των Ε.Τ.Φ.....	61-62
12.4.1 Συμμετοχικοί θεσμοί.....	62-63
12.4.2 Υποστηρικτικές υπηρεσίες προς τα μέλη.....	63-64

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 13^ο

ΟΙ Ε.Τ.Φ. ΩΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΙ ΕΤΑΙΡΟΙ

13.1 Εισαγωγή.....	65
13.1.1 Ε.Τ.Φ. και συλλογικές ρυθμίσεις στον Ελλαδικό χώρο (Γενικό νομοθετικό πλαίσιο)	65-66
13.1.2 Συλλογικές συμβάσεις εργασίας του τουριστικού τομέα.....	67
13.1.3 Περιεχόμενο των Σ.Σ.Ε. του τουριστικού τομέα.....	67
13.2 Οι Ε.Τ.Φ. και ο κοινωνικός διάλογος σε ευρωπαϊκό επίπεδο.....	67-68
13.2.1 Η συμμετοχή των ευρωπαϊκών Ε.Τ.Φ. στον κοινωνικό διάλογο.....	68-69
13.3 Οι Ε.Τ.Φ. και η διεθνής διάσταση των εργασιακών σχέσεων στον τουριστικό τομέα.....	69-70

<u>ΣΥΝΟΨΗ</u>	71-72
----------------------------	-------

<u>ΕΠΙΛΟΓΟΣ</u>	73
------------------------------	----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 **Η ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ**

1.1 Εισαγωγή – Ορισμός - Έννοια τουρισμού.

Τουρισμός είναι η πρόσκαιρη διακίνηση ατόμων από το γεωγραφικό περιβάλλον της μόνιμης διαμονής σε άλλο, με σκοπό την ψυχική ευχαρίστηση.

Για να έχουμε τουρισμό, είναι απαραίτητο να υπάρχουν δύο τουλάχιστον τόποι, αυτός της μόνιμης διαβίωσης κι εκείνος ή εκείνοι του τουριστικού προορισμού. Ο προορισμός πρέπει να είναι γνωστός από υπάρχουσες πληροφορίες, διότι σε αντίθετη περίπτωση δεν έχουμε το φαινόμενο του τουρισμού αλλά της εξερεύνησης.

Υπάρχουν πολλές και διάφορες αιτίες που ωθούν το σύγχρονο άνθρωπο στην τουριστική κατανάλωση. Για να ονομάσουμε όμως έναν άνθρωπο τουρίστα, μια από τις κυριότερες αιτίες που τον οδήγησαν στο τουριστικό ταξίδι πρέπει να είναι η ψυχική ευχαρίστηση, η οποία μπορεί να έχει τη μορφή της ηρεμίας, της ξεκούρασης, της ανάληψης δυνάμεων, της ψυχαγωγίας, της παρακολούθησης καλλιτεχνικών γεγονότων ή αθλητικών εκδηλώσεων, της δημιουργίας νέων γνωριμιών, της ανάπτυξης των ανθρώπινων σχέσεων, κ.λ.π. Έτσι μπορούμε να θεωρήσουμε τουρίστα τον άνθρωπο που ταξιδεύει για επαγγελματικούς λόγους ή για λόγους υγείας, όταν καταναλώνει ένα σημαντικό μέρος του χρόνου του ταξιδιού στην αναψυχή και διασκέδασή του. Ένας βαριά ασθενής που ταξιδεύει στο εξωτερικό κι αναλώνει το χρόνο του αποκλειστικά στη θεραπεία του, δεν θεωρείται τουρίστας.

Ο τουρισμός αποτελεί ένα διεθνές κοινωνικοοικονομικό φαινόμενο μεγάλης σημασίας και γι' αυτόν το λόγο, τόσο οι χώρες προέλευσης των τουριστών, όσο και οι χώρες υποδοχής, ενδιαφέρονται για την παρακολούθηση και καταμέτρηση του φαινομένου.

Ο τουρισμός είναι ένα πολύπλοκο φαινόμενο, το οποίο μπορεί να παρατηρηθεί από πολλές πλευρές, ανάλογα με τα ενδιαφέροντα του παρατηρητή. Έτσι:

- Αν δούμε τον τουρισμό από την πλευρά του τουρίστα, τότε θα θεωρήσουμε ότι είναι μια ευκαιρία για ξεκούραση και ψυχαγωγία.
- Αν δούμε τον τουρισμό από την πλευρά της χώρας υποδοχής, τότε θα θεωρήσουμε ότι είναι πηγή συναλλαγματικής εισροής.
- Αν δούμε τον τουρισμό από την επιχειρηματική πλευρά, τότε θα θεωρήσουμε ότι είναι μια δραστηριότητα η οποία προσφέρει ευκαιρίες για κέρδος.
- Για πολλούς κατοίκους χωρών τουριστικής υποδοχής, ο τουρισμός είναι κλάδος που προσφέρει πολλές και διάφορες θέσεις εργασίας.
- Αν δούμε τον τουρισμό από την κοινωνιολογική πλευρά, τότε θα θεωρήσουμε ότι είναι μια δραστηριότητα η οποία εξυπηρετεί την επικοινωνία των διαφόρων λαών.

1.2 Σύντομη ιστορική αναδρομή

Πτυχιακή Εργασία

Τα πρώτα του βήματα το ανθρώπινο είδος πάνω στη γη τα έκανε για να ταξιδέψει . Οι κυριότεροι λόγοι ήταν διατροφή κι ασφάλεια . Γνωρίζουμε για τις μετακινήσεις διαφόρων φυλών , όπως η κάθοδος των Δωριέων από τα βόρεια . Τα ταξίδια της εποχής εκείνης βέβαια είχαν τόσο μεγάλη διάρκεια , ώστε μάλλον θα έπρεπε να τα ονομάσουμε μετακινήσεις .

Οι ταξιδιώτες της αρχαιότητας αντιμετώπιζαν αντίξοες συνθήκες , έλλειψη δρόμων , συγκοινωνιακών μέσων , έλλειψη στέγης και τροφής στη διαδρομή τους , ληστές στην ξηρά και πειρατές στη θάλασσα . Οι πρώτοι ταξιδιώτες συνήθως ταξίδευαν από επιτακτική ανάγκη , αλλά μερικές φορές ήταν απλά περιέργοι , οι οποίοι ταξίδευαν κυνηγώντας γνώσεις και πληροφορίες .

Τα ταξίδια σ' επαγγελματικό επίπεδο αποδείχτηκαν συμφέροντα και τα θαλάσσια ταξίδια ιδιαίτερα αποδοτικά . Οι ταξιδιώτες αυξήθηκαν και με την πάροδο του χρόνου αντιμετωπίστηκαν πολλά από τα προβλήματα που αντιμετώπιζαν οι ταξιδιώτες . Έγιναν υποτυπώδεις δρόμοι , δημιουργήθηκαν υποτυπώδεις χώροι στέγασης και ύπνου , οι ταξιδιώτες δημιουργούσαν ομάδες για ν' αντιμετωπίζουν ληστρικές επιδρομές .

Η καθιέρωση των νομισμάτων ως ανταλλακτικού μέσου , εξυπηρέτουσε τον τουρισμό των αρχαίων χρόνων . Τα πρώτα νομίσματα κυκλοφόρησαν τον 7^ο αιώνα π.χ. στη Λυδία της Μ. Ασίας και ήταν από ήλεκτρο ή χρυσό . Τα ρωμαϊκά και τα ελληνικά νομίσματα ήταν κυρίως χάλκινα . Τα χάλκινα νομίσματα είχαν τοπική αξία , ενώ τα χρυσά είχαν ευρύτατη εμβέλεια .

Στην αρχαία Ελλάδα μπορούμε να θεωρήσουμε τουριστικές περιοχές την Αιδηψό η οποία δεχόταν τουρισμό υγείας στις ιαματικές πηγές της , την Ολυμπία η οποία δεχόταν αθλητικό τουρισμό , την Επίδαυρο η οποία παρουσίαζε κίνηση καλλιτεχνικού τουρισμού και τους Δελφούς οι οποίοι ήταν κέντρο θρησκευτικού τουρισμού .

Ο Ηρόδοτος ταξίδεψε δια μέσου των ελληνικών πόλεων κι έφθασε στη Σικελία και την Αίγυπτο . Σκοπός του ήταν να γνωρίσει τον τρόπο ζωής και τις πολιτιστικές ιδιαιτερότητες των περιοχών αυτών .

Ο τουρισμός στην Αρχαία Ελλάδα , αρχικά , δεν ήταν διαδεδομένο φαινόμενο . Ο τουρίστας ή «ξένος» κατά συνέπεια ήταν σπάνιο φαινόμενο και κάθε σπάνιο δείχνει πολύτιμο . Αν προσθέσει κανείς το ότι ο τουρίστας ήταν άνθρωπος κοσμογυρισμένος , με πληθώρα πληροφοριών γι' άλλες πόλεις , άλλες περιοχές , άλλους πολιτισμούς κι άλλες κοινωνίες , αυτό τον έκανε πρόσωπο περιζήτητο στον τουριστικό προορισμό . Έτσι λοιπόν ο τουρίστας ήταν τόσο περιζήτητος , που εκτός από την αυτονόητη φιλοξενία του από τους κατοίκους ή τους προύχοντες της πόλης , δεχόταν και δώρα για την τουριστική του ιδιότητα . Όταν οι τουρίστες πολλαπλασιάστηκαν σε αριθμό , τότε χάθηκε το πλεονέκτημα τους . Αποτέλεσμα ήταν με την πάροδο του χρόνου οι τουρίστες στην Αρχαία Ελλάδα να πρέπει να πληρώσουν για το κατάλυμα , το φαγητό , το ποτό και γενικά για να ικανοποιήσουν τις του-

Πτυχιακή εργασία

ριστικές τους ανάγκες.

Ανάλογα με την πολιτιστική και τεχνολογική πρόοδο της κάθε εποχής και περιοχής , άλλαζε το επίπεδο περιποίησης των ξένων , το οποίο συνήθως ήταν ανάλογο και με τα χρήματα που ο ξένος είχε διαθέσιμα .

Με την πάροδο των ετών παρουσιάστηκε ένα είδος ταξιδιώτη ο οποίος ταξίδευε για να ξεκουραστεί και ν' απολαύσει . Ο ταξιδιώτης αυτός είναι ο τουρίστας με την έννοια που έχει σήμερα .

Μεταπολεμικά επίσης παρουσιάστηκε το φαινόμενο του μαζικού τουρισμού. Προφανώς υπήρχαν πολλοί ενδιαφερόμενοι για τουρισμό , ενώ ταυτόχρονα υπήρχαν οι κατάλληλες συνθήκες για ανέμελα ταξίδια . Ο τουρισμός έπαιρνε πλέον τη διαδρομή που τον έφερνε στη σημερινή του μορφή.

1.3 Είδη τουρισμού.

Ο τουρισμός έχει πολλές μορφές έκφρασης. Είναι ένας γενικός όρος, που περικλείει διάφορα είδη ταξιδιού και διαμονής , αλλά και διάφορα κίνητρα , που βρίσκονται στη βάση της μετακίνησης. Οι άνθρωποι ταξιδεύουν για να φθάσουν σε διάφορους προορισμούς και για να ικανοποιήσουν διαφορετικές ανάγκες. Ο τουρισμός σαν φαινόμενο αναλύεται σε διάφορες υποδιαιρέσεις , οι οποίες έχουν σκοπό να παρουσιάσουν περισσότερο εξειδικευμένα τις πτυχές του τουριστικού φαινομένου:

1. Σύμφωνα με τον αριθμό των που ταξιδεύουν , διακρίνουμε τον τουρισμό σε:
 - Ατομικό τουρισμό , όταν ταξιδεύει μόνο ένα άτομο.
 - Μικρο-ομαδικό τουρισμό , όταν ταξιδεύει μία οικογένεια ή μια παρέα φίλων ή συγγενών.
 - Ομαδικό τουρισμό , όταν ένας αριθμός ατόμων ταξιδεύουν μαζί. Τα άτομα αυτά , συνήθως , δεν έχουν κάποια σχέση μεταξύ τους πριν το τουριστικό ταξίδι , ενώ ορισμένες φορές είναι μέλη ενός ομίλου , μαθητές ενός σχολείου κ.λ.π. Ο αριθμός σε τέτοια γκρουπ διαφέρει , αλλά είναι συνήθως πάνω από 15 άτομα.
2. Σύμφωνα με τον εξυπηρετούμενο από το ταξίδι σκοπό, μπορούμε να διακρίνουμε τον τουρισμό σε:
 - α) Τουρισμό ψυχικής τέρψης του τουρίστα και ξεκούρασης από την εργασιακή κόπωση , ο οποίος με τη σειρά του μπορεί να υποδιαιρεθεί σε:
 - Τουρισμό αναψυχής , δηλαδή τουρισμό ξεκούρασης και ανάληψης δυνάμεων.
 - Ψυχαγωγικό τουρισμό , δηλαδή τουρισμό που εξυπηρετεί στην ανάπτυξη των φυσικών και πνευματικών ικανοτήτων.
 - Τουρισμό περιέργειας , που έχει σκοπό να

Πτυχιακή εργασία

προσφέρει γνώσεις στους τουρίστες.

- Τουρισμό περιπέτειας , ο οποίος εξυπηρετεί τις ερευνητικές διαθέσεις του ανθρώπου και προσφέρει συγκινήσεις νέων εμπειριών , ενώ συνήθως εξελίσσεται σε καθεστώς ελεγχόμενης επικινδυνότητας.
- Τουρισμό των χόμπυ , όπως πεζοπορικός , ο γυμνιστικός κ.λ.π.

β) Πολιτιστικό τουρισμό , που εξυπηρετεί στον εμπλουτισμό πληροφοριών και γνώσεων για άλλες χώρες και ικανοποιεί ταυτόχρονα την ανάγκη για ψυχαγωγία. Συμπεριλαμβάνει επίσης πολιτιστικά γεγονότα, χώρους φυσικού ενδιαφέροντος, αρχαιολογικές ανασκαφές, κ.λ.π.

γ) Θεραπευτικό τουρισμό (τουρισμό υγείας), που ικανοποιεί την ανάγκη για ιατρική περίθαλψη σ' άλλες χώρες ή περιοχές με θεραπευτικές ευκολίες, π.χ. ιαματικές πηγές, λουτρά με λάσπη, θεραπεία με μεταλλικό νερό που περιέχει ειδικές θεραπευτικές ιδιότητες, κ.λ.π. Αυτό το είδος τουρισμού απαιτεί συγκεκριμένες συνθήκες, όπως καθαριότητα, ησυχία και λογικό βιοτικό επίπεδο.

δ) Αθλητικό τουρισμό, που ικανοποιεί τα χόμπυ όπως ψάρεμα, κυνήγι ζώων, καταδύσεις, σκι, αθλητικές εκδρομές και ορειβάσια.

ε) Επαγγελματικό τουρισμό, ο οποίος διακρίνεται σε:

- Συνεδριακό τουρισμό, που περιλαμβάνει επιστημονικές, επαγγελματικές και πολιτικές συνάξεις.
- Τουρισμό εκθέσεων.
- Φοιτητικό τουρισμό
- Τουρισμό επαγγελματικών αποστολών, όπως εμπορικών αντιπροσώπων και στελεχών πολυεθνικών επιχειρήσεων.

3) Σύμφωνα με τα χρησιμοποιούμενα μεταφορικά μέσα, ο τουρισμός διακρίνεται σε:

- Τουρισμό εδάφους, ο οποίος πραγματοποιείται με λεωφορεία, ιδιωτικά αυτοκίνητα, τρένα.
- Τουρισμό ποταμών και θαλάσσης, ο οποίος πραγματοποιείται με κρουαζιερόπλοια, πλοία που εκτελούν δρομολόγια, ιδιωτικά ή μισθωμένα γιούτ.
- Αεροπορικό τουρισμό, που πραγματοποιείται με δρομολογημένα ή μισθωμένα αεροπλάνα.

4) Σύμφωνα με τη γεωγραφική τοποθεσία του τουριστικού προορισμού, διακρίνεται στις παρακάτω κατηγορίες:

Πτυχιακή εργασία

- Εθνικός ή εσωτερικός τουρισμός που αντιπροσωπεύει την τουριστική μετακίνηση υπηκόων μέσα στη χώρα τους.
- Περιφερειακός τουρισμός, δηλαδή τουριστική μετακίνηση ανάμεσα σε γειτονικές χώρες.
- Διεθνής τουρισμός, δηλαδή ανάμεσα σε διαφορετικές χώρες του κόσμου.

5) Σύμφωνα με την ηλικία ο τουρισμός διακρίνεται σε:

- Τουρισμός παιδιών
- Νεανικός τουρισμός
- Τουρισμός ενηλίκων
- Τουρισμός υπερηλίκων

6) Σύμφωνα με το κόστος του ταξιδιού

- Τουρισμός πολυτελείας
- Τουρισμός μεσαίας τάξης
- Τουρισμός σακιδίου.

7) Ανάλογα με το φορέα που καλύπτει το κόστος του τουριστικού ταξιδιού:

- Ιδιωτικός τουρισμός, όπου το κόστος της μετακίνησης καλύπτεται από τον τουρίστα.
- Κοινωνικός τουρισμός, όπου το κόστος της μετακίνησης επιδοτείται από την πολιτεία, στην προσπάθεια βελτίωσης του βιοτικού επιπέδου οικονομικά ασθενών τάξεων.
- Τουρισμός κινήτρων, ο οποίος αφορά σε τουριστικά ταξίδια τα οποία προσφέρουν μεγάλες επιχειρήσεις στο προσωπικό τους, σαν κίνητρα γι' αύξηση της αποδοτικότητας.

8) Ανάλογα με το χρόνο κατανάλωσης του τουριστικού προϊόντος:

- Καλοκαιρινός τουρισμός
- Χειμερινός τουρισμός.

9) Ανάλογα με την οικογενειακή κατάσταση των τουριστών:

- Οικογενειακός τουρισμός
- Τουρισμός ζευγαριών
- Τουρισμός για μόνος.

Ο τουρισμός μπορεί να δεχθεί πολλών τύπων υποδιαίρεσεις, όπως ανάλογα με την ιδιοκτησία των καταλυμάτων ή ανάλογα με τον τρόπο πληρωμής του τουριστικού προϊόντος.

1.4 Σπουδαιότητα του τουρισμού.

Τα πλεονεκτήματα που παρέχει ο τουρισμός σε μια χώρα-δέκτη θα μπορούσαν να είναι τα παρακάτω :

Πτυχιακή εργασία

α) Είναι ένας σημαντικός παράγοντας κοινωνικής προσέγγισης ανθρώπων από διαφορετικές περιοχές, με διαφορετική γλώσσα και συνήθειες.

β) Αποτελεί σημαντικό παράγοντα οικονομικής ανάπτυξης, διότι:

- Αυξάνει τη μετατροπή αγροτικών περιοχών σε αστικές. Ο τουρισμός δημιουργεί τις αιτίες για βελτίωση της γενικής υποδομής της περιοχής με την κατασκευή οδικού δικτύου, λιμανιών, αεροδρομίων, καλλωπιστικών έργων, κ.λ.π. Ταυτόχρονα αυξάνει την οικοδομική δραστηριότητα για το κτίσιμο ξενοδοχείων, επιπλωμένων δωματίων, καταστημάτων κι άλλων τουριστικών επιχειρήσεων. Επίσης οδηγεί στη συγκέντρωση ατόμων σ' απομακρυσμένες περιοχές.
- Ενεργοποιεί βιομηχανίες που συνδέονται με τις τουριστικές υπηρεσίες, όπως οι βιομηχανίες μεταφορών, διαμονής (ξενοδοχεία, πανδοχεία, τουριστικά, χωριά, κατασκηνωτικοί χώροι, κ.λ.π.), ξενοδοχειακού εξοπλισμού, χειροτεχνίας κ.α.
- Αυξάνει τη ζήτηση στην αγροτική περιοχή, λόγω της αύξησης στην κατανάλωση.
- Μεγαλώνει την αγορά διακίνησης εγχώριων προϊόντων, όπως είδη τροφίμων, ποτών κ.λ.π.
- Εξασφαλίζει στο κράτος την εισαγωγή συναλλάγματος, που είναι αναγκαίο για τη μείωση του ελλείμματος στον προϋπολογισμό, μ' ευνοϊκό αποτέλεσμα για την εθνική οικονομία.
- Επιδρά ευνοϊκά στην απασχόληση στη χώρα, διότι αυξάνει τις διαθέσιμες θέσεις εργασίας με νέες δουλειές σε ξενοδοχεία κι άλλους χώρους διαμονής, σε ταξιδιωτικά γραφεία, σε βιομηχανίες χειροτεχνίας και αναμνηστικών, στον κλάδο των ξεναγών και διερμηνέων κ.λ.π.
- Είναι ένας από τους αποτελεσματικότερους παράγοντες αναδιανομής στις διεθνείς οικονομικές σχέσεις. Δεδομένου ότι τα ταξίδια είναι μια κοινωνική δραστηριότητα επιπρόσθετου εισοδήματος, η ροή διεθνούς τουρισμού συνήθως κατευθύνεται από τις πλουσιότερες χώρες προς τις λιγότερο προνομιούχες. Μια ουσιαστική μερίδα διεθνούς τουρισμού κατευθύνεται προς αναπτυσσόμενες περιοχές που είναι ίσως περισσότερο ελκυστικές, επειδή δεν έχουν ακόμη καταστραφεί από την βιομηχανοποίηση. Έτσι ο τουρισμός αναδιανέμει κεφάλαια ανάμεσα στις ανεπτυγμένες και αναπτυσσόμενες χώρες.
- Βοηθά στην ανάπτυξη των απομονωμένων περιοχών της χώρας, οι οποίες έχουν βέβαια κάποια τουριστική σημασία.

γ) Ο διεθνής τουρισμός θεωρείται προωθητής της διεθνούς κατανόησης και μέσο ανακούφισης των πολιτικών εντάσεων, διότι όταν άνθρωποι από διαφορετικές εθνικότητες συναντιούνται και βλέπουν τη ζωή των άλλων στην πατρίδα τους, είναι ευκολότερο να καταλάβουν οι μεν τους δε και αντίστροφα.

Τσερτίδου Ελισάβετ

Πτυχιακή εργασία

δ) Ο τουρισμός παίζει ένα θεραπευτικό ρόλο στην υγεία των ανθρώπων. Η αλλαγή χώρου και κλίματος και η απομάκρυνση από τα προβλήματα επανενεργοποιεί τη φυσική αντίσταση και μειώνει σε μεγάλο βαθμό τη νευρική ένταση. Ακόμη περισσότερο τα ταξίδια σε κέντρα υγείας και οι θεραπευτικές διαδικασίες σε διαφορετικό περιβάλλον αποδείχθηκε ότι έχουν ευνοϊκά αποτελέσματα σε ορισμένες ασθένειες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2°

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ-Η ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΗΣ

2.1 Τι είναι «οργανισμός»;

Μπορούμε να ορίσουμε τον οργανισμό ως «μια ομάδα από δύο ή περισσότερους ανθρώπους που εργάζονται για την επίτευξη ενός κοινού σκοπού σύμφωνα με κάποιες καθιερωμένες σχέσεις». Έτσι ένα οικογενειακό συνεργείο καθαριότητας με δύο εργαζόμενους και έναν «υπεύθυνο» είναι ένας οργανισμός, όπως οργανισμός είναι ένα μουσείο, ένα σχολείο, ανεξάρτητα από το μέγεθός του, ένα ξενοδοχείο, ένα νοσοκομείο. Οργανισμοί είναι, επίσης, και μεγάλες πολυεθνικές επιχειρήσεις, όπως η Philips και η Mercedes.

Υπάρχουν ορισμένα κοινά χαρακτηριστικά τα οποία είναι κοινά σε όλους τους οργανισμούς, ανεξάρτητα από το πόσο μεγάλοι είναι.

Κατ' αρχήν τους ανθρώπους που είναι το απαραίτητο συστατικό για την ύπαρξη ενός οργανισμού

Ένα άλλο κοινό χαρακτηριστικό των οργανισμών είναι η ύπαρξη κοινού ή κοινών αντικειμενικών σκοπών.

Τέλος, είναι η ύπαρξη μίας οργανωτικής δομής, ενός συστήματος εξουσίας και ενός τρόπου επικοινωνίας μεταξύ των μελών του οργανισμού.

2.2 Ορισμός της έννοιας «διοίκηση / διαχείριση (μάνατζμεντ)»

Υπάρχουν πολλοί ορισμοί, οι οποίοι αποδίδουν ικανοποιητικά την έννοια «διοίκηση». Αυτό συμβαίνει ακριβώς γιατί το πεδίο εφαρμογών του όρου είναι ευρύτατο και έτσι, ανάλογα με το χώρο εφαρμογής, δίνονται και διαφορετικοί ορισμοί. Μερικοί ορισμοί (γενικοί), οι οποίοι μπορούν να θεωρηθούν ως βάση για να προσεγγίσει κάποιος την έννοια της διοίκησης είναι οι παρακάτω:

- «Διοίκηση ή μάνατζμεντ είναι ο συντονισμός και η εναρμόνιση / ενοποίηση όλων των παραγωγικών πόρων (ανθρώπινων, υλικών, τεχνικών) για να επιτευχθούν συγκεκριμένα αποτελέσματα» (Κανελλόπουλος, 1990).
- «Με τον όρο "μάνατζμεντ" εννοούμε τη μεθοδική προσπάθεια προγραμματισμού, οργάνωσης, διεύθυνσης και ελέγχου δραστηριοτήτων για την επιτυχία δεδομένων σκοπών» (Σαϊτης, 1992).
- «Διοίκηση είναι η διαδικασία του συντονισμού ανθρώπων

Πτυχιακή εργασία

και άλλων πηγών με σκοπό την επίτευξη των στόχων οργανισμού» (Pride, Hughes, και Karoor, 1996)

- «Διοίκηση είναι η διαδικασία της επίτευξης των στόχων ενός οργανισμού με τη χρήση και αξιοποίηση των ανθρώπινων και άλλων πόρων του οργανισμού» (Certo, 1980).
- «Διοίκηση είναι η τέχνη της επίτευξης των στόχων μέσω άλλων ανθρώπων» (Follett, 1989).

2.3 Η σημασία της διοίκησης για την επιτυχία ενός οργανισμού

Μία ποδοσφαιρική ομάδα με παίκτες που έχουν πολύ μεγάλο ταλέντο χωρίς έναν ικανό προπονητή. Ένας θεατρικός θίασος χωρίς έναν καλό σκηνοθέτη και μία συμφωνική ορχήστρα με εξαιρετους μουσικούς, που ο μάεστρος αδυνατεί να συντονίσει και να αναδείξει το ταλέντο τους, είναι παραδείγματα ενδεικτικά της σημασίας και του ρόλου της διοίκησης για έναν οργανισμό μέσα στον οποίο εργάζονται άνθρωποι με έναν κοινό σκοπό. Η λειτουργία και βέβαια η επιτυχία του οργανισμού εξαρτώνται, σε μεγάλο βαθμό, από το πόσο αποτελεσματικά διοικείται ο οργανισμός αυτός.

2.4 Λειτουργίες της διοίκησης

α) Σχεδιασμός, είναι η λειτουργία η οποία θέτει τις βασικές κατευθύνσεις και στόχους στον οργανισμό και διαμορφώνει ένα αρχικό πλάνο προσέγγισής τους.

β) Οργάνωση, είναι η διαδικασία καθορισμού των δραστηριοτήτων εκείνων που είναι απαραίτητες για την επίτευξη των σκοπών, την ομαδοποίησή τους, την ανάθεσή τους σε συγκεκριμένες ομάδες ή ανθρώπους και τη διαμόρφωση βαθμίδων εξουσίας και ευθύνης.

γ) Διεύθυνση / Καθοδήγηση, είναι το στάδιο της εποπτείας και καθοδήγησης των υφισταμένων για την επίτευξη των σκοπών.

δ) Έλεγχος, είναι η φάση αξιολόγησης και διόρθωσης των δραστηριοτήτων των υφισταμένων, προκειμένου να εξασφαλισθεί η τήρηση των σχεδίων. Αν το αποτέλεσμα δεν είναι το επιθυμητό, αναθεωρείται ή τροποποιείται όλη η διαδικασία ή κάποιο μέρος της.

Ένας αποτελεσματικός μάνατζερ, θα πρέπει όχι μόνο να μπορεί να παρακολουθεί τις διάφορες δραστηριότητες του οργανισμού ή της επιχείρησής του, αλλά και να ξέρει σε ποια φάση βρίσκεται η καθεμία από αυτές. Χρειάζεται να έχει ευελιξία και ετοιμότητα σκέψης.

Η λειτουργία της διοίκησης είναι μια συνεχής και διαρκής διαδικασία και σε κάθε οργανισμό υπάρχουν τρία επίπεδα διοίκησης, **το ανώτερο,** το οποίο έχει τη γενική ευθύνη αλλά και εξουσία για τη λήψη αποφάσεων, **το μεσαίο,** και **το κατώτερο.** Ανάλογα με το επίπεδο, διαφοροποιούνται και οι δραστηριότητες. Τα διοικητικά στελέχη των δύο τελευταίων επιπέδων έχουν λιγότερες διοικητικές και περισσότερες εκτελεστικές αρμοδιότητες.

Τσερπίδου Ελισάβετ

Οι βασικές λειτουργίες της διοίκησης είναι οι ίδιες, ανεξάρτητα από το επίπεδο στο οποίο εφαρμόζονται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

ΟΙ ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΣΧΟΛΕΣ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

3.1 Θεωρητική προσέγγιση της οργάνωσης και διοίκησης επιχειρήσεων.

Η οργάνωση και διοίκηση των επιχειρήσεων είναι ένα κομμάτι της οικονομικής και κοινωνικής πραγματικότητας, που είναι υπεύθυνο για την ισχύ ή μη των επιχειρήσεων, για τη συσσώρευση πλούτου σε ορισμένα χέρια, για τα αγαθά που καταναλώνουν οι σύγχρονοι άνθρωποι, για τον τρόπο ζωής μας, για τη μόλυνση του περιβάλλοντος κ.λ.π. Οι αποφάσεις για τον κοινωνικό ρόλο των επιχειρήσεων λαμβάνονται από τη διοίκηση των επιχειρήσεων, ανάλογα με τον τρόπο που είναι οργανωμένες.

Διοικώ σημαίνει «διαχειρίζομαι τα του οίκου», διευθύνω τις υποθέσεις του οίκου, της οργάνωσης και στην περίπτωση μας της τουριστικής επιχείρησης.

Ο άνθρωπος που διοικεί μια τουριστική επιχείρηση είναι αυτόνομο ότι πρέπει να διευθετήσει τους παραγωγικούς συντελεστές, δηλαδή να οργανώσει την επιχείρηση. Η οργάνωση, λοιπόν, είναι ένα τμήμα του διοικητικού έργου.

3.2 Κυριότερες σχολές θεμελίωσης της διοικητικής επιστήμης.

Οι θεμελιωτές της επιστήμης της διοίκησης εργάστηκαν ταυτόχρονα προς τρεις κατευθύνσεις. Η πρώτη ήταν η οργανωτική δομή της επιχείρησης σαν συνδυασμός των παραγωγικών συντελεστών, ενώ η δεύτερη ήταν το αντικείμενο του ενός μόνο παραγωγικού συντελεστή, της εργασίας. Η διοίκηση μιας τουριστικής επιχείρησης είναι κάτι διάφορο και ευρύτερο της διοίκησης προσωπικού τουριστικής επιχείρησης. Η τρίτη προσέγγιση της διοίκησης των επιχειρήσεων αντιμετώπιζε τον προβληματισμό της κατεύθυνσης που πρέπει ν' ακολουθεί μια επιχείρηση, δηλαδή τη στρατηγική ανάπτυξής της.

Κυριότερες σχολές προσέγγισης της επιστήμης της διοίκησης είναι:

Η **κλασική σχολή**, η οποία προτείνει την οργανωτική τάξη της επιχείρησης με την προτυποποίηση της εργασίας, την εξειδίκευση και την οργάνωση του προσωπικού σε πυραμιδική ιεραρχία.

Η **νεοκλασική σχολή**, η οποία προτείνει περισσότερο έντονα το σεβασμό στους εργαζόμενους, χωρίς να βλάπτεται η επιχειρηματική αποτελεσματικότητα.

Η **εμπειρική σχολή**, η οποία έδωσε έμφαση στη μεθοδολογία της έρευνας των προβλημάτων της διοίκησης κάθε επιχείρησης χωριστά, ανάλογα με τις σχετικές εμπειρίες που ήταν γνωστές. Η εμπειρική σχολή χρησιμοποίησε τη συστηματική μελέτη, ανάλυση

και σύγκριση γνωστών σχετικών περιπτώσεων για να σχεδιάσει την πορεία της επιχείρησης.

Η **σχολή των συστημάτων**, αντιμετώπισε την επιχείρηση σαν ένα σύνολο αλληλεξαρτώμενων τμημάτων, τα οποία αποτελούν υποσυστήματα του συστήματος που είναι η επιχείρηση.

Η **ποσοτική σχολή**, υποστήριξε ότι τα προβλήματα μιας επιχείρησης είναι λογικά, άρα μπορούν να επιλυθούν με τη χρήση των μαθηματικών, αρκεί να μετρηθούν.

Η **σχολή της θεωρίας των αποφάσεων**, υποστήριξε ότι η επιχειρηματική διαδρομή είναι αποτέλεσμα ενός συνόλου αποφάσεων. Η επιτυχία ή μη της επιχείρησης εξαρτάται από την ορθότητα ή μη των αποφάσεων που λαμβάνει ο επιχειρηματίας.

Η **σχολή του περιβάλλοντος**, παρατήρησε ότι οι επιχειρήσεις λειτουργούν μέσα σ' ένα περιβάλλον το οποίο τις επηρεάζει άμεσα και ασταμάτητα και ότι ο μόνος τρόπος για να επιβιώσουν οι επιχειρήσεις είναι να εναρμονίζονται με τις περιβαλλοντικές συνθήκες και να τις αξιοποιούν με τον καλλίτερο δυνατό τρόπο.

Η **ενδεχομενική σχολή**, αντιμετωπίζει τις θεωρίες της διοίκησης κάτω από το πρίσμα της σχετικότητας, με το σκεπτικό ότι δεν υπάρχει ένα κατάλληλο μοντέλο διοίκησης για όλες τις περιπτώσεις. Η διοίκηση, λοιπόν, πρέπει να προσαρμόζεται στα δεδομένα κάθε περίπτωσης. Δηλαδή «αν συμβαίνει το τάδε, τότε πρέπει να ληφθούν τα εξής μέτρα».

Η **σχολή διοίκησης με τις μεθόδους του marketing**, χρησιμοποιεί αυτή την επιστήμη όχι μόνο για την προώθηση του προϊόντος αλλά και για το σχεδιασμό του για την πολιτική προσωπικού και για κάθε λειτουργία της επιχείρησης.

Η **σχολή διοίκησης με αντικειμενικούς σκοπούς**, θεωρεί ότι αν ορίζονται οι αντικειμενικοί σκοποί της επιχείρησης, τότε εξασφαλίζεται και ο ρεαλιστικός προσανατολισμός της.

Η **σχολή διοίκησης ολικής ποιότητας**, σύμφωνα με την οποία η επιχείρηση πρέπει να προσανατολιστεί στη διαρκή εξυπηρέτηση των βελτιώσεων του προϊόντος, των εργασιακών συνθηκών, του εξοπλισμού, του κόστους λειτουργίας, της τιμής πώλησης και γενικά όλων των παραγόντων που αποτελούν μια επιχείρηση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

ΓΕΝΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

4.1 Προσδιορισμός της έννοιας του τουριστικού δικαίου.

Το τουριστικό δίκαιο, ως σύνολο νομικών κανόνων που ρυθμίζουν τις έννομες σχέσεις και συναλλαγές, οι οποίες απορρέουν από τον τουρισμό, είναι σχετικά σύγχρονο, όσο

σύγχρονο είναι και το τουριστικό φαινόμενο με τα χαρακτηριστικά που το διακρίνουν, όπως ο **διεθνισμός** που διέσπασε τα εθνικά σύνολα των λαών, η **καθολικότητα** που αγκάλιασε όλες τις κοινωνικές τάξεις και η **μαζικότητα** που εκδηλώνεται με τις ομαδικές και τις οργανωμένες μετακινήσεις του τουριστικού πλήθους. Αυτές οι ανθρώπινες μετακινήσεις, σε συνδυασμό και με τις καταναλωτικές και πολιτιστικές ανάγκες που δημιουργούν, λειτουργούν, όπως άλλωστε και οι συναλλακτικές σχέσεις άλλων τομέων του οικονομικού και κοινωνικού μας βίου, μέσα σ' ένα "έννομο πλαίσιο κανόνων" που ρυθμίζουν τη συναλλακτική συμπεριφορά όλων εκείνων που εμπλέκονται στο τουριστικό κύκλωμα.

Οι κανόνες που ρυθμίζουν οτιδήποτε έχει σχέση με τον τουρισμό δεν έχουν ακόμα διαμορφωθεί σε "αυτόνομο δίκαιο". Κι αυτό γιατί πρόκειται για μια θεωρητικά υπό διαμόρφωση οικονομικοκοινωνική δραστηριότητα που η ανομοιογένεια της δομής της την εντάσσει δικαιοδοτικά σ' ένα ευρύ φάσμα "δικαίων" που ανήκουν σε διάσπαρτες ενότητες, οι οποίες δυσχεραίνουν την αυτονόμηση σε ενιαίο κλάδο.

Το γεγονός ότι ο τουρισμός ως γνωστικό αντικείμενο δεν έχει ακόμα θεωρητικά μελετηθεί, η μικρή σχετικά τουριστική παράδοση σε συνδυασμό και με τον εμπειρισμό που κυριαρχεί στην οργάνωση και διοίκηση του τομέα και τέλος η αδικαιολόγητη καθυστέρηση του αρμόδιου κρατικού φορέα να εκσυγχρονίσει και να κωδικοποιήσει σε ενιαίο κείμενο νόμου τη διάσπαρτη τουριστική νομοθεσία, αποτελούν παράγοντες που επέδρασαν αρνητικά στη διαμόρφωση εθνικού τουριστικού δικαίου.

Μέχρι σήμερα οι προσπάθειες που έχουν γίνει ήταν προσπάθειες εντοπισμού και ανάλυσης των κυριότερων τομέων του τουρισμού με κάποιες ερευνητικές προεκτάσεις εκεί όπου υπάρχει σχετικό νομικό υπόβαθρο.

Όπως διαπιστώνει κανείς, και στην Ελλάδα το θέμα της διαμόρφωσης κλάδου τουριστικού δικαίου είναι ανοιχτό στην επιστημονική έρευνα, η οποία μέχρι σήμερα απλώς το έχει αγγίξει στην πρακτική – τεχνική του πλευρά της νομοθεσίας, χωρίς να μπει στο θεωρητικό υπόβαθρο, διαμορφώνοντας ένα αυτόνομο δίκαιο. Η λογική αυτή εκφράζεται και στα προγράμματα των ανώτερων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων της Χώρας, που εκπαιδεύουν στελέχη τουριστικών επιχειρήσεων και επαγγελματιών, με το διδασκόμενο μάθημα της Τουριστικής Νομοθεσίας, που το περιεχόμενό του είναι μια αποσπασματική καταγραφή μερικών βασικών διατάξεων της ισχύουσας τουριστικής νομοθεσίας και όχι μια θεωρητική ανάλυση του "δικαίου" που ρυθμίζει όλες τις έννομες σχέσεις και συναλλαγές όλων των επιμέρους εκφάνσεων του τουριστικού κυκλώματος.

4.2 Πεδίο εφαρμογής του τουριστικού δικαίου.

Για τον προσδιορισμό του πεδίου εφαρμογής του τουριστικού δικαίου είναι απαραίτητο να καθοριστεί η έννοια και το περιεχόμενο του τουρισμού, ώστε εξ αντικειμένου να εντοπιστούν οι έννομες σχέσεις και συναλλαγές που καλείται να ρυθμίσει ο υπό διαμόρφωση νέος αυτός κλάδος του δικαίου.

Ένας ορισμός, που εκφράζει κατά τον γενικότερο τρόπο το σύγχρονο τουριστικό φαινόμενο, θεωρεί τον τουρισμό ως την “πρόσκαιρη μετακίνηση ατόμων από τον τόπο μόνιμης διαμονής τους σ’ έναν άλλο τόπο με σκοπό κυρίως ψυχαγωγικό και την οργανωμένη προσπάθεια για την προσέλκυση, υποδοχή και εξυπηρέτηση των αναγκών αυτών των ατόμων”.

Από την ανάλυση του ορισμού αυτού μπορούμε να εντοπίσουμε τα βασικά πεδία δικαιοδοσίας του τουριστικού δικαίου.

1. Η μετακίνηση σ’ έναν άλλο τόπο προσδιορίζει ένα συγκεκριμένο γεωγραφικό χώρο, που αποτελεί τον τουριστικό προορισμό του τουρίστα. Αυτός ο γεωγραφικός χώρος για να είναι σε θέση για να φιλοξενήσει τουρίστες πρέπει να συγκεντρώνει ορισμένα φυσικά, εδαφολογικά, κλιματολογικά και πολιτιστικά στοιχεία, που αποτελούν τις “πρώτες ύλες” του τουριστικού προϊόντος που παράγει η περιοχή. Η διευθέτηση και προστασία αυτών των περιβαλλοντικών στοιχείων που εμπλέκονται στο τουριστικό κύκλωμα ανήκει στη δικαιοδοσία του τουριστικού δικαίου.

2. Η μετακίνηση σε άλλο τόπο προϋποθέτει μια οργανωμένη προετοιμασία και ένα ταξίδι που πραγματοποιείται με μεταφορικό μέσο, το οποίο κατά κύριο λόγο μεταφέρει τουρίστες. Έτσι το ταξίδι και τα μεταφορικά μέσα, στο βαθμό που διακινούν τουριστικά πλήθη, διαγράφουν ένα άλλο πεδίο, στο οποίο επεμβαίνει το τουριστικό δίκαιο.

3. Η μετακίνηση από τον τόπο της μόνιμης διαμονής σ’ άλλο τόπο προϋποθέτει διανυκτέρευση που πραγματοποιείται σε κάποιο τουριστικό κατάλυμα. Τα τουριστικά καταλύματα, που μπορεί να έχουν τη μορφή ξενοδοχείων ή άλλων συμπληρωματικών μέσων φιλοξενίας (ξενώνες, οδικούς σταθμούς κ.τ.λ.), εντάσσονται κι αυτά σε μια ενότητα έννομων σχέσεων και συναλλαγών, που ανήκουν επίσης στις δικαιοδοσίες του τουριστικού δικαίου.

4. Η μετακίνηση των ατόμων – τουριστών γίνεται για λόγους ψυχαγωγίας και που περιλαμβάνει και τη συμμετοχή σε συνέδρια, σε θαλάσσιες περιηγήσεις, σε αθλητικές εκδηλώσεις, σε προσκυνηματικά ταξίδια κ.λ.π. Έτσι οτιδήποτε σχετίζεται με τις δραστηριότητες του τουρίστα κατά την περίοδο των διακοπών του ανάγεται στη σφαίρα των δικαιοδοσιών του τουριστικού δικαίου.

5. Η εξυπηρέτηση των αναγκών των τουριστών σε μεγάλο βαθμό γίνεται με προσφορά εξαρτώμενης εργασίας, η οποία διέπε-

ται από κανόνες που ρυθμίζουν τις εργασιακές σχέσεις των απασχολούμενων στον τουρισμό και ανήκουν στη δικαιοδοσία του υπό διαμόρφωση εργατοτουριστικού δικαίου.

6. Η μετακίνηση από τον τόπο της μόνιμης διαμονής των τουριστών προσδιορίζει και την προέλευση του τουρισμού, εάν είναι δηλαδή εθνικός ή διεθνής. Ο διεθνής τουρισμός υπόκειται σε μια σειρά κανόνων που έχουν θεσπιστεί με διακρατικές ή διεθνείς συμφωνίες, με διακηρύξεις, οι οποίες δεσμεύουν τα κράτη και ρυθμίζουν τις σχέσεις αυτών που εμπλέκονται ως "παραγωγοί και καταναλωτές" στο τουριστικό κύκλωμα. Αυτοί οι κανόνες διαμορφώνουν μια ενότητα δικαίου που θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως διεθνές δίκαιο.

4.3 Διάκριση του τουριστικού δικαίου

Παρόλα αυτά, τον υπό διαμόρφωση κλάδο του τουριστικού δικαίου θα μπορούσαμε να τον διακρίνουμε σε **ιδιωτικό τουριστικό δίκαιο**, σύνολο κανόνων που ρυθμίζουν τις τουριστικές σχέσεις μεταξύ των ατόμων που προσφέρουν και καταναλώνουν τις τουριστικές υπηρεσίες, και σε **δημόσιο τουριστικό δίκαιο**, σύνολο κανόνων που ρυθμίζουν την οργάνωση και λειτουργία της δημόσιας τουριστικής διοίκησης καθώς και τις σχέσεις της με τους ιδιώτες και τις άλλες κρατικές λειτουργίες. Άλλη διάκριση θα μπορούσε να ήταν σε **δημόσιο διεθνές τουριστικό δίκαιο**, σύνολο κανόνων που ορίζουν την έκταση των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων των κρατών και των άλλων μελών και οργανώσεων της διεθνούς κοινωνίας στις μεταξύ τους τουριστικές σχέσεις και σε **ιδιωτικό διεθνές τουριστικό δίκαιο**, σύνολο κανόνων που ορίζουν ποιο από τα ισχύοντα παράλληλα διάφορα ιδιωτικά δίκαια των κρατών πρέπει να εφαρμόζεται για κάθε συγκεκριμένη σχέση που απορρέει από τον τουρισμό.

Εκείνο που πρέπει να τονίσουμε είναι ότι ενώ δεν έχει ακόμα διαμορφωθεί ένα συνολικό αυτόνομο τουριστικό δίκαιο, διαφαίνονται τάσεις διαμόρφωσης ειδικών κλάδων μέσα στο τουριστικό δίκαιο, όπως το ξενοδοχειακό δίκαιο, το πρακτορειακό δίκαιο, το ξενοδοχοϋπαλληλικό δίκαιο κ.ά. Οι τάσεις αυτές που εκδηλώνονται μάλιστα σε διεθνή κλίμακα τείνουν να διαμορφώσουν ένα **διεθνές τουριστικό δίκαιο** πριν ακόμα διαμορφωθεί το εθνικό τουριστικό μας δίκαιο.

4.4 Πηγές του τουριστικού δικαίου.

Οι πρωτογενείς πηγές του τουριστικού δικαίου είναι οι νόμοι (γραπτό δίκαιο) που θεσπίζονται από την πολιτεία και το έθιμο (άγραφο δίκαιο) που διαμορφώνεται από το λαό με μακρά και ομοιόμορφη άσκηση και με τη συνείδηση ότι εφαρμόζει κανόνα δικαίου. Στις δευτερογενείς πηγές του τουριστικού δικαίου μπορούν

να καταταχθούν και τα συναλλακτικά ήθη, οι συνήθειες δηλαδή με τις οποίες συναλλάσσονται και ενεργούν οι τουριστικοί επαγγελματίες στο σύνολό τους ή κάποιας περιοχής(τοπική συνήθεια). Τέλος, πρέπει να θεωρήσουμε ως ερμηνευτική βοηθητική πηγή τουριστικού δικαίου και τη **νομολογία**, τον τρόπο δηλαδή με τον οποίο τα δικαστήρια με τις αποφάσεις τους ερμηνεύουν και εφαρμόζουν τους νόμους και τα έθιμα που αναφέρονται στον τουρισμό.

Ιδιαίτερα σε ότι αφορά το γραπτό δίκαιο ως πηγή του τουριστικού δικαίου, θα πρέπει να σημειώσουμε ότι είναι διάσπαρτο σε ειδικούς νόμους και σε διάφορες διατάξεις εμβόλιμες σε νόμους που ρυθμίζουν άλλα αντικείμενα, ή ακόμα σε νομοθετικά, προεδρικά διατάγματα, κανονιστικές πράξεις, υπουργικές αποφάσεις, εγκυκλίους και βεβαίως δικαστικές αποφάσεις. Αυτή η διασπορά αποτελεί σοβαρό πρόβλημα των μελετητών του τουριστικού φαινομένου και των συναλλασσόμενων γενικά, που επιτείνεται από το γεγονός ότι δεν έγινε κατορθωτό μέχρι σήμερα να συγκεντρωθεί και να κωδικοποιηθεί η ισχύουσα τουριστική νομοθεσία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

5.1. Γενικές επισημάνσεις.

Η πολυπλοκότητα του τουριστικού φαινομένου έχει ως συνέπεια να διεκδικείται από άποψη κανόνων που ρυθμίζουν τις συναλλακτικές του σχέσεις από ένα ευρύ φάσμα, τόσο του δημόσιου, όσο και του ιδιωτικού δικαίου, ένα φάσμα που χαρακτηρίζεται από πολυτραγμοσύνη και νομοθετική διασπορά, στοιχεία που ελάχιστα υποβοηθούν το έργο του εφαρμοστή δικαίου.

5.2. Νομοθετικό πλαίσιο ιδιωτικού τουριστικού δικαίου.

Η ραγδαία ανάπτυξη του τουρισμού και ιδιαίτερα του οργανωμένου μαζικού τουρισμού έχει προκαλέσει τις αναπόφευκτες και αναμενόμενες επιπτώσεις του και στις οικονομικές και νομικές σχέσεις των παραγόντων, που πρωτογενώς εμπλέκονται στη διαμόρφωση των συναλλακτικών σχέσεων πελάτη – τουρίστα με τουριστικό πράκτορα και μέσω αυτού ή και χωρίς τη μεσολάβησή του με τον οργανωτή ταξιδίων – μεταφορέα και τον ξενοδόχο. Έτσι, σήμερα, καθώς ο ομαδικός τουρισμός διακινείται από οργανωτές ταξιδίων (tour operators), οι συναλλακτικές σχέσεις εντοπίζονται στο τρίπτυχο **τουρίστας-τουριστικός πράκτορας-ξενοδόχος**. Στις συναλλακτικές σχέσεις αυτές εμπλέκονται, όπως είναι φυσικό, και οι εργαζόμενοι στις επιχειρήσεις που εξυπηρετούν το ανωτέρω τρίπτυχο του τουριστικού κυκλώματος, υπαγόμενοι σε καθεστώς

Πτυχιακή εργασία

ειδικών ρυθμίσεων στα πλαίσια του εργατικού δικαίου.

Οι νομικοί κανόνες που ρυθμίζουν τις συναλλακτικές σχέσεις του ιδιωτικού τουριστικού τομέα περιλαμβάνονται είτε στις διατάξεις του Αστικού Κώδικα, είτε στις διατάξεις του Εμπορικού Νόμου, οι οποίες διατάξεις συμπληρώνονται από τις συναλλακτικές συνήθειες και πρακτικές, με τις οποίες συναλλάσσονται οι τουριστικοί επαγγελματίες. Ως προς τις εργασιακές σχέσεις των εργαζομένων στις τουριστικές επιχειρήσεις, αυτές διέπονται από την εργατική νομοθεσία και τις συλλογικές συμβάσεις εργασίας του κλάδου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΣΥΛΛΟΓΙΚΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΦΟΡΕΩΝ

6.1. Εισαγωγή.

Η δημιουργία των Σ.Φ.Τ. θεωρείται απαραίτητη για την εύρυθμη λειτουργία και οργάνωση του ετερογενούς και πολυσύνθετου τουριστικού τομέα, καθώς και για την επιδίωξη διαμόρφωσης κοινών στόχων από όλους τους εμπλεκόμενους στον τουρισμό, οργανισμούς, οργανώσεις (ενώσεις, ομοσπονδίες κ.λ.π.) και επιχειρήσεις.

Οι εννοιολογικές προσεγγίσεις των Σ.Φ.Τ. και οι οριοθετήσεις της λειτουργίας τους, σε συσχετισμό με την ιστορική αναδρομή των Σ.Φ.Τ., καθιστούν απαραίτητη τη διάκρισή τους σε **αμιγείς τουριστικούς οργανισμούς και οργανώσεις** και σε διεθνείς και περιφερειακούς **μη αμιγείς οργανισμούς**.

Αμιγείς τουριστικοί οργανισμοί και οργανώσεις χαρακτηρίζονται εκείνοι που ασκούν λειτουργίες άμεσα σχετιζόμενες με την οργάνωση και την ανάπτυξη του τουρισμού και αφορούν εξ ολοκλήρου τον τουριστικό τομέα.

Μη αμιγείς τουριστικοί οργανισμοί και οργανώσεις εκείνοι οι οποίοι εμπλέκονται έμμεσα στον τουρισμό και μέρος των λειτουργιών τους αποβλέπει στην ανάπτυξη του τουριστικού τομέα.

6.2. Τουρισμός και Συλλογικοί φορείς τουρισμού.

Ο τουρισμός αποτελεί μια σημαντική κοινωνικοοικονομική δραστηριότητα, η οποία από τη φύση της χαρακτηρίζεται ετερογενής. Αυτό το χαρακτηριστικό του τουριστικού φαινομένου καθιστά δύσκολη τη σφαιρική προσέγγισή του και προκαλεί αδυναμία επακριβούς καθορισμού των ορίων της τουριστικής δραστηριότητας. Ως εκ τούτου, οι διακοπές αποτελούν ένα σύνθετο προϊόν, το οποίο δεν αντιπροσωπεύει ένα συγκεκριμένο αγαθό ή μια υπηρεσία που προσφέρεται άμεσα προς πώληση στους τουρίστες.

Τα τουριστικά καταλύματα, οι μεταφορές, οι υπηρεσίες αναψυχής, η οινοπνευματοπαραγωγή, οι τουριστικές υποδομές κ.λ.π. αποτελούν υποπροϊόντα αυτού του σύνθετου προϊόντος.

Ο τουρίστας, κατά την διάρκεια των διακοπών του, όταν καταναλώνει τα διάφορα τουριστικά υποπροϊόντα, συνειδητά ή ασυνειδητά, έρχεται σ' επαφή με τουριστικές οργανώσεις. Αυτό μπορεί να συμβεί σε μικρότερο βαθμό πριν και μετά την πραγματοποίηση του ταξιδιού (πληροφόρηση, ασφάλεια, ενώσεις προστασίας του καταναλωτή κ.λ.π.)

Αυτοί οι συλλογικοί τουριστικοί φορείς συχνά παρεμβαίνουν στις επιλογές των τουριστών σχετικά με τον τόπο προορισμού, τον τύπο των διακοπών, το μέσο μεταφοράς κ.λ.π. Παράλληλα, αποβλέπουν στην ανάπτυξη των επαγγελματικών τους δραστηριοτήτων και στην προάσπιση των συμφερόντων τους.

Η σφαιρικότερη, ωστόσο, ανάπτυξη της τουριστικής δραστηριότητας, οι διεθνείς τουριστικές ροές και η χωρική τους κατανομή απεικονίζονται με παραστατικό τρόπο τις σχέσεις που διαμορφώνονται μεταξύ των χωρών υποδοχής και των χωρών προέλευσης των τουριστών. Επιπλέον, ευνοούν την ίδρυση ενός μεγάλου αριθμού οργανισμών και οργανώσεων που σχετίζονται με τον σχεδιασμό, τη χρηματοδότηση, την ανάπτυξη, την ασφάλεια, τις μεταφορές, τις διευκολύνσεις στα σύνορα, την έρευνα, τις στατικές κ.λ.π.

Τρεις βασικές προϋποθέσεις απαιτούνται για την ίδρυση ενός τουριστικού οργανισμού ή μιας τουριστικής οργάνωσης, οι οποίες αφορούν τις σχέσεις μεταξύ των μελών:

1. Ο βαθμός συμμετοχής
2. Ο αριθμός δραστηριοτήτων
3. Ο βαθμός επικοινωνίας

Αυτές οι προϋποθέσεις απορρέουν κυρίως από το μικρό μέγεθος των τουριστικών επιχειρήσεων, τον κατακερματισμό των στόχων και των αρμοδιοτήτων των Σ.Φ.Τ. και την απουσία κοινών δράσεων τόσο σε κλαδικό επίπεδο όσο και σε περιφερειακό και διεθνές.

Η ικανοποίηση των τριών προϋποθέσεων, δηλαδή ο μεγάλος βαθμός συμμετοχής, ο προσδιορισμός ενός αριθμού κύριων δραστηριοτήτων και ο υψηλός βαθμός επικοινωνίας μεταξύ των μελών, αποσκοπεί στην υιοθέτηση κοινών και αποδεκτών δράσεων.

Η συνύπαρξη πολλών μικρών τουριστικών επιχειρήσεων στους κόλπους ενός τουριστικού φορέα, αφενός καθιστά υλοποιήσιμη την επίτευξη στόχων, που οι μεμονωμένες επιχειρήσεις θα ήταν αδύνατο να ικανοποιήσουν, αφετέρου τους προσδίδει καλύτερο προφίλ και μεγαλύτερη διαπραγματευτική ικανότητα στην εκπροσώπηση των συμφερόντων του κλάδου.

6.3 Η ανάγκη δημιουργίας των Σ.Φ.Τ.

Η δημιουργία των Σ.Φ.Τ. θεωρείται απαραίτητη δεδομένων των ιδιομορφιών που χαρακτηρίζουν την οργάνωση και τη λειτουργία του τουριστικού τομέα.

Οι ιδιομορφίες αυτές είναι οι ακόλουθες:

- Η ανεξαρτησία των εμπλεκόμενων κλάδων
- Το συχνά μικρό μέγεθος των επιχειρήσεων
- Ο μεγάλος κατακερματισμός των τουριστικών αγορών
- Η συχνά μεγάλη απόσταση που χωρίζει τους τόπους υποδοχής από τους τόπους προέλευσης των τουριστών (ειδικά στην περίπτωση του διεθνούς τουρισμού).

Η επιδίωξη δημιουργίας κοινών στόχων από όλους τους εμπλεκόμενους στην τουριστική δραστηριότητα, σε συσχέτιση με τη συνθετότητα και τις ιδιομορφίες του τουριστικού τομέα, δημιούργησαν την ανάγκη ύπαρξης τουριστικών οργανώσεων και οργανισμών, που ωστόσο λειτουργούν κάτω από διαφορετικές συνθήκες και φιλοσοφία.

Δύο κύρια σημεία ορίζουν τα βασικά χαρακτηριστικά τους:

1. Οι οργανισμοί και οι οργανώσεις δημιουργούνται προκειμένου να ικανοποιήσουν μια σειρά σκοπών.
2. Αυτοί οι σκοποί γίνονται αποδεκτοί και ταυτόχρονα επιδιώκεται η υλοποίησή τους με τη βοήθεια συντονισμένων δραστηριοτήτων, οι οποίες προϋποθέτουν την ύπαρξη ενός διοικητικού μηχανισμού και μιας οργανωτικής δομής. Αυτό σημαίνει την ύπαρξη σειράς εισροών (οικονομικοί πόροι, εργασία, πληροφόρηση, εξοπλισμοί), που προέρχονται από εξωτερικές πηγές και προκαλούν μια ακολουθία ωφελειών, άμεσων για το σύνολο των εμπλεκόμενων και έμμεσων για το συνολικό πληθυσμό.

Οι σκοποί του τουριστικού οργανισμού και της τουριστικής οργάνωσης σε επίπεδο αρμοδιοτήτων επικεντρώνονται στον βραχυπρόθεσμο και τον μεσοπρόθεσμο χρονικό ορίζοντα. Συχνά οι σκοποί αντιπροσωπεύουν τα συμφέροντα της πιο ισχυρής ομάδας.

6.4 Οι αμιγείς τουριστικοί οργανισμοί και οργανώσεις

Η δημιουργία δομών και λειτουργίας όσον αφορά αυτόν τον τύπο φορέων τουρισμού καθυστέρησε σημαντικά, δεδομένου του ρόλου τους σήμερα στον παγκόσμιο τουρισμό, ενώ κινήθηκε παράλληλα με την ίδρυση των εθνικών οργανισμών τουρισμού και τις μορφές τουρισμού, που υιοθετούσαν εκείνη την πρώτη περίοδο και ήταν κατεξοχήν προσανατολισμένες στον κοινωνικό τουρισμό.

Αυτή η διαμόρφωση συγκεκριμένου τύπου τουριστικών φορέων και η διασύνδεσή τους με τις πραγματοποιούμενες μορ-

Πτυχιακή εργασία

Φέξ τουρισμού ήταν απόρροια των κοινωνικών, ηθικών και πολιτιστικών συνθηκών της περιόδου, η οποία κάλυπτε μεγαλύτερο χρονικό διάστημα από το πρώτο ήμισυ του 20ού αι.

Ωστόσο, οι οργανωτικές δομές συλλογικών τουριστικών φορέων εμφανίζονται παράλληλα με την πρώτη μαζικοποίηση του τουριστικού φαινομένου τον 19ο αι.

Πίνακας

Ίδρυση των κυριότερων συλλογικών φορέων τουρισμού	
ΟΙ ΑΜΙΓΕΙΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ	
Έτος Ίδρυσης	Οργανισμοί
1935	Ξ.Ε.Ε (Ελλάδα)
1898	L.I.A.T.
1912	A.I.T.
1919	F.I.A.V.
1930	A.S.T.A.
1932	F.I.C.C.
1945	I.A.T.A.
1946	A.I.H.
1949	A.I.E.S.T.
1950	F.I.Y.T.O.
1950	I.F.P.T.O.
1951	P.A.T.A.
1963	B.I.T.S.
1966	F.U.A.A.V.
1975	W.T.O. ή O.M.T (Π.O.T.)
1990	W.T.T.C.

Ξ.Ε.Ε Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδος

L.I.A.T. Διεθνής Ομοσπονδία των Τουριστικών Ενώσεων

A.I.T. Διεθνής Συμμαχία του τουρισμού

F.I.A.V. Διεθνής Συμμαχία Ξενοδοχείας

A.S.T.A. Αμερικανική Ένωση Ταξιδιωτικών Γραφείων

F.I.C.C. Διεθνής Ομοσπονδία Κάμπινγκ και Τροχοβιλών

I.A.T.A. Διεθνής Ένωση Αερομεταφορών

A.I.H. Διεθνής Ένωση Ξενοδοχείας

A.I.E.S.T. Διεθνής Ένωση Εξειδικευμένων Επιστημόνων Τουρισμού

F.I.Y.T.O. Διεθνής Ομοσπονδία των Γραφείων Ταξιδιών για τη Νεότητα

I.F.P.T.O. Διεθνής Ομοσπονδία Οργανισμών Κοινωνικού Τουρισμού

P.A.T.A. Ταξιδιωτική Ένωση της Περιοχής του Ειρηνικού

B.I.T.S. Διεθνές Γραφείο Κοινωνικού Τουρισμού
F.U.A.A.V. Παγκόσμια Ομοσπονδία των Ενώσεων Γραφείων Ταξιδίων
W.T.O. ή **O.M.T. (Π.Ο.Τ.)** Παγκόσμιο Οργανισμό Τουρισμού
W.T.T.C. Παγκόσμιο Συμβούλιο Ταξιδίων Τουρισμού

6.5 Διεθνείς και περιφερειακοί μη Αμιγείς τουριστικοί οργανισμοί και οργανώσεις.

Οι διεθνείς μη αμιγείς τουριστικοί οργανισμοί διαδραμάτισαν κύριο ρόλο στην τουριστική ανάπτυξη πολλών αναπτυσσόμενων χωρών και συνέβαλαν σημαντικά στην αύξηση των τουριστικών ροών.

ΟΙ ΜΗ ΑΜΙΓΕΙΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ	
Έτος Ίδρυσης	Οργανισμοί
1945	B.I.R.D. (H.E.)
1945	U.N.E.S.C.O. (H.E.)
1956	C.E.A.C.
1957	E.E.
1961	O.C.D.E.
1964	C.N.U.C.E.D. (H.E.)
1965	P.N.U.D. (H.E.)
1972	P.N.U.E. (H.E.)

B.I.R.D. Παγκόσμια Τράπεζα των εξειδικευμένων οργανισμών των Η.Ε.

U.N.E.S.C.O. Οργανισμός των Η.Ε. και για την πολιτιστική ανάπτυξη του τουρισμού.

C.E.A.C. Ευρωπαϊκή Επιτροπή Πολιτικής Αεροπορίας.

E.E. Η Ευρωπαϊκή Ένωση, στην πρωταρχική της μορφή, δημιουργήθηκε με το Σύμφωνο της Ρώμης το 1957 και μία από τις δράσεις της αφορά τον τουριστικό τομέα.

O.C.D.E. Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης, διαθέτει Επιτροπή τουρισμού η οποία είναι επιφορτισμένη με την παρακολούθηση και την ανάλυση των τουριστικών μεγεθών των χωρών.

C.N.U.C.E.D. Σύνοδος Η.Ε. για το εμπόριο και την ανάπτυξη, αντιμετωπίζει τον τουρισμό ως παράγοντα ανάπτυξης των χωρών του Τρίτου Κόσμου.

P.N.U.D. Πρόγραμμα των Η.Ε. για την ανάπτυξη και με δράσεις σχετικές με την τουριστική ανάπτυξη.

P.N.U.E. Πρόγραμμα των Η.Ε. για το περιβάλλον μέσα από τον σχεδιασμό τουριστικών δραστηριοτήτων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^ο

Η ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΩΝ ΣΥΛΛΟΓΙΚΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

7.1 Οι δομές Οργάνωσης

Στο πλαίσιο των οργανωμένων κοινωνιών και οικονομιών διαμορφώνονται οι οργανωτικές δομές των συλλογικών φορέων τουρισμού καθώς και οι μεταξύ τους σχέσεις και συνεργασίες.

Η συνθετότητα, ωστόσο, του τουριστικού τομέα προϋποθέτει αλλά και ταυτόχρονα επιβάλλει την αναγκαιότητα ύπαρξης πληθώρας συλλογικών φορέων, οι οποίοι χαρακτηρίζονται για τις ποικίλες δομές οργάνωσης και λειτουργίας τους, που με τη σειρά τους διακρίνονται σε σύνθετες και απλές.

Έτσι, οι αυτόνομες διακοπές στο εσωτερικό χωρίς συγκεκριμένη ιεράρχηση των οργανωτικών σταδίων που τις διακρίνουν, όπως π.χ. εκείνες του τουρισμού στην ύπαιθρο (αγροτουρισμός), μπορεί να θεωρούνται λιγότερο επιδεκτικές κάποιας μορφής οργάνωσης σε σύγκριση με τις οργανωμένες διακοπές ή εκείνες που πραγματοποιούνται σε χώρες του εξωτερικού. Στη συγκεκριμένη περίπτωση οι αγροτουριστικές οργανώσεις, συνεταιριστικής κατεχοχόν μορφής, πλαισιώνονται από απλές μορφές οργάνωσης και λειτουργίας (πληροφόρηση, φυλλάδια), ενώ οι οργανώσεις των ξενοδόχων, των γραφείων ταξιδίων και των αερομεταφορών αποδεικνύονται πιο σύνθετες.

7.2 Διακρίσεις των Σ.Φ.Τ.

Η δομή οργάνωσης και λειτουργίας των Σ.Φ.Τ. καθώς και το εύρος των δραστηριοτήτων τους οδηγεί σε μεγάλες ομαδοποιήσεις, οι οποίες σχηματοποιούνται με τον ακόλουθο τρόπο:

Σύμφωνα με το γεωγραφικό περιβάλλον:

Διεθνείς-Διαπεριφερειακοί | Κόσμος

Εθνικοί-Περιφέρεια | Χώρα-περιφέρεια

Νομαρχιακοί -Επαρχιακοί-Τοπικοί | Νομός

Σύμφωνα με τη μορφή τους:

1. Κυβερνητικοί – Δημόσιοι
2. Διακυβερνητικοί
3. Μη Κυβερνητικοί

Σύμφωνα με τον τύπο λειτουργίας τους:

- Αναπτυξιακοί
- Νομοθετικοί-ρυθμιστικοί
- Προβολής-προώθησης
- Συμβουλευτικοί
- Έρευνας
- Εκπαίδευσης
- Διαφήμισης
- Ενώσεις προμηθευτών
- Ενώσεις επαγγελματιών
- Ενώσεις καταναλωτών

Επίσης μπορεί να είναι:

- Πολυλειτουργικοί (π.χ. έρευνα, προβολή, εκπαίδευση)
- Μονολειτουργικοί (π.χ. διαφήμιση)

Σύμφωνα με τον τύπο της βιομηχανικής οργάνωσης:

- Μεταφορές (αερομεταφορές, οδικές, θαλάσσιες, σιδηροδρομικές)
- Συνέδρια
- Γραφεία ταξιδίων
- Tour-Operators
- Τουριστικά καταλύματα-εστιατόρια
- Κοινωνία-πολιτισμός-επιστήμη

Σύμφωνα με το κίνητρο:

- Μη κερδοσκοπικοί

Η μορφή, καθώς και οι τύποι λειτουργίας και οργάνωσης σκιαγραφούν τον βαθμό συνθετότητας των δομών οργάνωσης των Σ.Φ.Τ., σε συσχέτισμό με τη χωρική οριοθέτησή τους.

Σε αυτό το πλαίσιο, όπου μια ακολουθία μεταβλητών επιχειρεί να προσδιορίσει χωρικά και δομικά την οργάνωση των Σ.Φ.Τ., μπορεί ένας οργανισμός ή μια οργάνωση τουρισμού (ένωση, ομοσπονδία κ.λ.π.) να λειτουργεί σε διαπεριφερειακό ή διεθνές επίπεδο, να είναι κυβερνητικού ή μη κυβερνητικού χαρακτήρα, να είναι μονολειτουργική ή πολυλειτουργική και να εκπροσωπεί τα τουριστικά καταλύματα ή τους μεταφορείς κ.λ.π.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8^ο **ΕΛΛΗΝΙΚΟΙ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΙ ΦΟΡΕΙΣ** **ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ**

8.1 Ελληνικοί Συλλογικοί Φορείς Τουρισμού

Οι Ελληνικοί συλλογικοί φορείς τουρισμού, των οποίων η λειτουργική και οργανωτική δομή θα παρουσιαστεί στη συνέχεια, είναι το Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο της Ελλάδος (Ξ.Ε.Ε) και ο Σύνδεσμος Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων (Σ.Ε.Τ.Ε.), ενώ θα παρατεθεί και ένας μη αμιγής τουριστικός οργανισμός, ο Ο.Α.Τ.Ε.Π., ο οποίος δραστηριοποιείται σε τοπικό επίπεδο.

Το Ξ.Ε.Ε., ο Σ.Ε.Τ.Ε. και ο Ο.Α.Τ.Ε.Π., ως αμιγείς και μη αμιγείς φορείς τουρισμού, διαφοροποιούνται μεταξύ τους λόγω της μορφής που φέρουν και των σκοπών που καλούνται να υλοποιήσουν.

Οι λειτουργίες των παραπάνω φορέων, οι οποίες θεωρούνται στενά συνδεδεμένες με την οριοθέτηση και τον προσανατολισμό των σκοπών τους, είναι σε αρκετούς τομείς κοινές, όπως:

- Εκπόνηση μελετών
- Πληροφόρηση
- Συμβουλευτικές υπηρεσίες
- Συνεργασίες

8.1.1 Το Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο της Ελλάδος(Ξ.Ε.Ε)

Το Ξ.Ε.Ε. λειτουργεί ως σύμβουλος της πολιτείας σε θέματα τουρισμού και μέλη του είναι όλα τα ξενοδοχειακά καταλύματα της χώρας.

α) Η μορφή

Ως επίσημος φορέας των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων της χώρας φέρει τη μορφή του Ν.Π.Δ.Δ. Παράλληλα, αποβλέπει στην ανάπτυξη των επαγγελματικών δραστηριοτήτων και την υπεράσπιση των συμφερόντων της ελληνικής ξενοδοχίας.

Σύμφωνα με τη μορφή του (Ν.Π.Δ.Δ.)

- Γνωμοδοτεί υπεύθυνα στο κράτος για θέματα, τα οποία σχετίζονται με την ανάπτυξη και τη διαχείριση της ελληνικής ξενοδοχίας.
- Αναλαμβάνει τη διεκπεραίωση διοικητικών υποθέσεων σε θέματα που αφορούν την ελληνική ξενοδοχεία.

Σύμφωνα με τον τύπο της οργάνωσης του, ως επαγγελματική οργάνωση:

Πτυχιακή εργασία

- Εκπροσωπεί στο εσωτερικό και στο εξωτερικό την ελληνική ξενοδοχία
- Μεριμνά για την ανάπτυξη και την προάσπιση των συμφερόντων της.

β) Οι σκοποί

Οι σκοποί του Ξ.Ε.Ε. είναι οι ακόλουθοι :

- Η μελέτη, η επεξεργασία και η υιοθέτηση μέτρων τα οποία αποβλέπουν στην αναδιοργάνωση και τον εκσυγχρονισμό της ελληνικής ξενοδοχίας.
- Η προστασία, με οικονομικές παροχές και βοηθήματα, των ξενοδόχων και του προσωπικού του Ξ.Ε.Ε. από το ταμείο πρόνοιας ξενοδόχων.
- Η εξυπηρέτηση των επαγγελματικών αναγκών των ξενοδόχων.

γ) Οι λειτουργίες

Οι λειτουργίες τις καλείται να εκτελέσει το Ξ.Ε.Ε. είναι οι ακόλουθες:

- Μελέτη, επεξεργασία και η υλοποίηση των μέτρων που αποσκοπούν στην ανάπτυξη της ξενοδοχειακής βιομηχανίας της χώρας.
- Συμβουλευτική υποστήριξη όλων των μελών σε θέματα οικονομικά, νομικά και κοινωνικά.
- Εκπόνηση μελετών.
- Πληροφόρηση και στατιστικές.
- Χορήγηση συντάξεων.
- Συμμετοχή σε διεθνείς τουριστικές εκθέσεις.
- Έκδοση του ετήσιου οδηγού ελληνικών ξενοδοχείων.
- Έκδοση και δωρεάν διανομή σε όλα τα μέλη του μηνιαίου ενημερωτικού δελτίου «Ξενία».
- Πραγματοποίηση κρατήσεων σε όλα τα ξενοδοχεία της χώρας.

δ) Η οργάνωση

Το Ξ.Ε.Ε. διοικείται από Διοικητικό Συμβούλιο αιρετών αντιπροσώπων των ξενοδόχων όλης της χώρας και εκπροσώπων του κράτους. Το Διοικητικό Συμβούλιο του Ξ.Ε.Ε. απαρτίζεται από τα εξής μέλη:

- 15 ξενοδόχους-εκπροσώπους τοπικών ενώσεων τριετούς θητείας, κατανεμημένους χωρικά με τέτοιο τρόπο, ώστε να εκπροσωπούνται όλες οι περιοχές της χώρας και οι κατηγορίες ξενοδοχείων.

Πτυχιακή εργασία

Πιο συγκεκριμένα, οι ξενοδόχοι αυτοί κατανέμονται ανάλογα με την περιοχή εκπροσώπησής τους:

- 6 εκπροσωπούν τη Στερεά Ελλάδα
- 2 εκπροσωπούν τη Πελοπόννησο
- 1 εκπροσωπεί τη Θεσσαλία και την Ήπειρο
- 3 εκπροσωπούν τη Μακεδονία και τη Θράκη
- 1 εκπροσωπεί τα νησιά
- 1 εκπροσωπεί τις λουτροπόλεις
- 1 εκπροσωπεί τις θερινές διαμονές

Συμμετέχουν ακόμη:

- 1 αντιπρόσωπος του υπουργείου Οικονομικών
- 2 αντιπρόσωποι του Ε.Ο.Τ.

Η θητεία του Δ.Σ. είναι τριετής.

Για να ανταποκριθεί στις τρεις βασικές του επιδιώξεις, η λειτουργία του Ξ.Ε.Ε. διακρίνεται σε τρία επιμέρους τμήματα:

- το επιμελητηριακό τμήμα
- το ταμείο πρόνοιας ξενοδόχων
- το ξενοδοχειακό πρατήριο

Κάθε τμήμα διοικείται από πενταμελή Διοικούσα Επιτροπή. Οι διευθυντές του Επιμελητηρίου προΐστανται του προσωπικού του Ξ.Ε.Ε.

ε) Οι πόροι

Η λειτουργία του διοικητικού μηχανισμού του Ξ.Ε.Ε. προϋποθέτει την ύπαρξη οικονομικών πόρων, οι οποίοι προέρχονται από τις ακόλουθες πηγές:

- την ανά κλίνη μηνιαία εισφορά όλων των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων, η οποία μειώνεται στο ήμισυ αναφορικά με τα καταλύματα που χαρακτηρίζονται για την εποχική λειτουργία τους.
- την εφάπαξ καταβαλλόμενη εισφορά από τα καινούργια ξενοδοχεία, ανά ενοικιαζόμενο δωμάτιο.
- το πάγιο τέλος για την καταχώρηση των τίτλων των ξενοδοχείων στο μητρώο του επιμελητηρίου.
- τα έσοδα από την έκδοση πιστοποιητικών και την θεώρηση τιμολογίων.
- το 1/5 των εσόδων υπέρ του τουρισμού εισπράττεται από τον Ε.Ο.Τ. και αποδίδεται από το Ξ.Ε.Ε.
- τη διαφορά αξίας από την υποχρεωτική χρησιμοποίηση δελτίων άφιξης πελατών και άλλων εντύπων που διατίθενται από το επιμελη-

Πτυχιακή εργασία

τήριο.

- παράλληλα, το Ξ.Ε.Ε. είναι μέλος της Συνομοσπονδίας των Εθνικών Ενώσεων Ξενοδοχίας και Εστίασης των κρατών - μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

8.1.2 Ο Σύνδεσμος Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων (Σ.Ε.Τ.Ε.)

Ο Σ.Ε.Τ.Ε. αποτελεί ένα φορέα στον οποίο βρίσκονται προσαρτημένα από 250 μέλη. Ως τουριστικός φορέας παρουσιάζει πολυσυμμετοχική δομή, ανταποκρινόμενος κατ' αυτό τον τρόπο στη συνθετότα του τουριστικού τομέα. Σε αυτό το πλαίσιο ο Σ.Ε.Τ.Ε. εκπροσωπεί επιχειρήσεις οι οποίες ανήκουν σε επιμέρους τουριστικούς τομείς, όπως: ξενοδοχεία, γραφεία ταξιδίων, αεροπορικές εταιρίες, κρουαζιερόπλοια, γιοτ, γραφεία ενοικίασης αυτοκινήτων κ.λ.π., καθώς και άλλες εταιρίες που λειτουργούν υποστηρικτικά στον τουριστικό τομέα.

α) Οι σκοποί

Κύρια επιδίωξη του Σ.Ε.Τ.Ε. είναι η ποιοτική ανάπτυξη του ελληνικού τουρισμού. Στο πλαίσιο αυτού του κεντρικού άξονα και μέσω της ενεργοποίησης ενός αριθμού βασικών λειτουργιών, ο Σ.Ε.Τ.Ε. αποσκοπεί στα εξής:

- να τονίσει και να γνωστοποιήσει σε όλους τους άμεσα και έμμεσα εμπλεκόμενους στην τουριστική δραστηριότητα, την οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική σημασία του τουρισμού.
- Να επηρεάσει την κυβέρνηση, τις τοπικές αρχές, καθώς και κάθε εμπλεκόμενο στις τουριστικές δραστηριότητες δημόσιο και ιδιωτικό φορέα, για την υιοθέτηση των αρχών και κανόνων της ποιοτικής τουριστικής ανάπτυξης.
- να υποστηρίξει, να προστατεύσει και να προωθήσει τα συμφέροντα των μελών του.
- να εκπροσωπεί τα μέλη του σε εθνικούς και διεθνείς τουριστικούς οργανισμούς

β) Η οργάνωση

Η οργάνωση του Σ.Ε.Τ.Ε. εμφανίζει την ακόλουθη διάρθρωση:

- Ο Σ.Ε.Τ.Ε. διοικείται από δεκαεννειαμελές Δ.Σ., το οποίο συνεδριάζει μια φορά το μήνα και αναφέρεται στην ετήσια γενική συνέλευση.

Πτυχιακή εργασία

- Οι λειτουργίες του Σ.Ε.Τ.Ε. και το σύνολο των αρμοδιοτήτων που είναι επιφορτισμένος να φέρει εις πέρας υλοποιούνται από την τεχνοκρατική ομάδα του σε συνεργασία με ειδικούς συμβούλους και συνεργάτες.
- Τα μέλη του αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες και αποστολές σε κυβερνητικό επίπεδο, υποβάλλουν προτάσεις, υποστηρίζουν θέσεις και μεταφέρουν τις απόψεις του Συνδέσμου σε πρόσωπα τα οποία διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο, σε επίπεδο λήψης αποφάσεων, για τον τουρισμό.

γ) Οι λειτουργίες

Οι λειτουργίες του Σ.Ε.Τ.Ε. μπορούν να επιμεριστούν με τον παρακάτω τρόπο:

- Έρευνα

Οι ερευνητικές δραστηριότητες τις οποίες αναλαμβάνει να διεκπεραιώσει ο Σ.Ε.Τ.Ε. συνήθως αφορούν:

1. τις οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές δράσεις του τουρισμού.
2. την ανάλυση και τη μελέτη του ελληνικού τουρισμού.
3. την ποιότητα των τουριστικών υπηρεσιών.
4. τη διερεύνηση και την ανάλυση συναφών θεμάτων με την τουριστική δραστηριότητα.

- Συνεργασίες

Οι συνεργασίες που επιτελούνται σε διεθνές επίπεδο αφορούν:

1. την ανάπτυξη διεθνών σχέσεων μεταξύ του Σ.Ε.Τ.Ε. και διεθνών τουριστικών οργανισμών και ενώσεων ή οργανώσεων.
2. την ανταλλαγή τεχνογνωσίας με διεθνείς τουριστικούς οργανισμούς.

Οι συνεργασίες που επιτελούνται στο εσωτερικό της χώρας μεταξύ των μελών και των υπαρχόντων τουριστικών οργανώσεων και οργανισμών αποβλέπουν στην υποστήριξη των μελών του συνδέσμου, στην ποιοτική βελτίωση των παρεχόμενων από αυτούς υπηρεσιών και την ευρύτερη ανάπτυξη του ελληνικού τουρισμού.

- Συμβουλευτικές υπηρεσίες

Μεταξύ των άλλων λειτουργιών του Σ.Ε.Τ.Ε. , σημαντικός θεωρείται και ο συμβουλευτικός χαρακτήρας του.

- Προβολή – Προώθηση

Ο Σ.Ε.Τ.Ε. συμμετέχει επίσης στην προβολή του ελλη

νικού τουρισμού, τόσο στο εξωτερικό όσο και στο εσωτερικό.

- Εκπαίδευση

Ο Σ.Ε.Τ.Ε. ενεργοποιείται στη διοργάνωση εκπαιδευτικών σεμιναρίων για τα στελέχη των επιχειρήσεων-μελών του.

Αυτή η λειτουργία του συνδέσμου υλοποιείται μέσω της διοργάνωσης σειράς εκπαιδευτικών προγραμμάτων, απόρροια ίδιας πρωτοβουλίας ή συνεργασίας με εξειδικευμένους εκπαιδευτικούς φορείς (Ε.Ε.Δ.Ε., ALBA).

Πρωταρχικός στόχος των υλοποιημένων προγραμμάτων υπήρξε η εξασφάλιση υψηλής ποιότητας εκπαίδευσης και η κάλυψη ενός ευρύτατου φάσματος γνωστικών αντικειμένων στον τουρισμό.

Κύριοι εκπαιδευτικοί άξονες ήταν οι ακόλουθοι:

- βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών από τις τουριστικές επιχειρήσεις.
- προστασία και η διαχείριση του περιβάλλοντος.

8.1.3 Οι μη αμιγείς τουριστικοί οργανισμοί τοπικού ενδιαφέροντος.

Στο σύνολο της χώρας λειτουργεί μεγάλος αριθμός μη αμιγών τουριστικών οργανισμών τοπικής εμβέλειας, οι οποίοι συμπεριλαμβάνουν, μεταξύ των άλλων δραστηριοτήτων τους, και τον τουρισμό.

Τέτοιος οργανισμός είναι και ο Οργανισμός Ανάπτυξης Τεμένους Πεδιάδος (Ο.Α.ΤΕ.Π. – Αρχάνες Κρήτης).

Οι δομές του Ο.Α.ΤΕ.Π. διαρθρώνονται ως εξής:

α) Η μορφή

Ο Ο.Α.ΤΕ.Π. φέρει τη μορφή της ανώνυμης εταιρείας.

β) Οι σκοποί

Αυτοί είναι οι ακόλουθοι:

- Η ουσιαστική συμβολή του Ο.Α.ΤΕ.Π. την κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη, στη βελτίωση της ποιότητας ζωής και στην αξιοποίηση των ανθρώπινων και φυσικών πόρων.
- Η δημιουργία προϋποθέσεων, μηχανισμών και διαδικασιών τοπικού σχεδιασμού και προγραμματισμού, καθώς και η ανάληψη ουσιαστικού και συντονιστικού ρόλου στήριξης και υλοποίησης αναπτυξιακών προγραμμάτων, έργων και πρωτοβουλιών, μέσω συμμετοχικών

διαδικασιών που θα αξιοποιούν στο μέγιστο τις τοπικές πρωτοβουλίες και συμφέροντα που εκφράζονται κυρίως μέσα από την Τοπική Αυτοδιοίκηση και τους τοπικούς φορείς.

- Η συμβολή στην αναβάθμιση – ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος και στη διατήρηση των οικολογικών ισορροπιών, μέσα από το σχεδιασμό, την υλοποίηση των προγραμμάτων και την εκτέλεση έργων προστασίας του περιβάλλοντος.
- Η μέριμνα για τη μελέτη, κατασκευή, βελτίωση, επέκταση, διαχείριση και αξιοποίηση της τεχνικής και κοινωνικοπολιτιστικής αναπτυξιακής υποδομής της ευρύτερης περιοχής καθώς και άλλων περιοχών.
- Η δημιουργία και ανάπτυξη δικτύων, μέσων και μηχανισμών ενημέρωσης, πληροφόρησης και επικοινωνίας των πολιτών, της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, των δημόσιων φορέων, των παραγωγικών τάξεων, των επιχειρήσεων και των συλλογικών φορέων (επίπεδα: ευρωπαϊκό, εθνικό, περιφερειακό, τοπικό).
- Η ανάληψη, εκπόνηση, εκτέλεση, παρακολούθηση, αξιολόγηση προγραμμάτων, έργων και μελετών αναπτυξιακού προσανατολισμού.
- Η ανάληψη, εκτέλεση, παρακολούθηση και αξιολόγηση κοινοτικών προγραμμάτων καθώς και η πραγματοποίηση της χρηματοδοτικής τους διαχείρισης.
- Η δημιουργία θέσεων εργασίας και η καταπολέμηση της ανεργίας.
- Η παροχή επαγγελματικού επιπέδου υπηρεσιών κοινωνικής υποστήριξης και προώθησης της απασχόλησης.
- Η προώθηση πρωτοβουλιών με στόχο τη διατήρηση της ιστορικής-πολιτιστικής κληρονομιάς.

γ) Οι λειτουργίες

Η υλοποίηση των παραπάνω σκοπών επιφέρει την ενεργοποίηση μιας σειράς λειτουργιών, όπως:

Πτυχιακή εργασία

- Συμβουλευτικές και υποστηρικτικές υπηρεσίες (γραμματειακές, εκτύπωσης, οργανωτικές, λογιστικές, μηχανογράφησης, νομικές, τεχνικές, προγραμματισμού κ.λ.π.).
- Έρευνες (Τοπική Αυτοδιοίκηση, Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση, συνεταιρισμοί, ενώσεις, επαγγελματικοί κλάδοι, τουριστικές εκμεταλλεύσεις κ.λ.π.).
- Μελέτες (σκοπιμότητας, τεχνικοοικονομικές, εφαρμοσμένης έρευνας, περιβαλλοντικές κ.λ.π.)
- Εκτελέσεις έργων (τοπικά αναπτυξιακά έργα).
- Εκπαίδευση κατάρτιση (υλοποίηση προγραμμάτων ευαισθητοποίησης, ενημέρωσης, επιμόρφωσης, κοινωνικής υποστήριξης και προώθησης της απασχόλησης. Επαγγελματικής κατάρτισης και εξειδίκευσης).
- Εκδόσεις (έκδοση πληροφοριακού υλικού, εντύπων, περιοδικών και βιβλίων συναφών με τους σκοπούς του Ο.Α.Τ.Ε.Π).
- Συνεργασίες (πραγματοποίηση συνεργασιών με αντίστοιχους φορείς σε ευρωπαϊκό, εθνικό και περιφερειακό επίπεδο).

Οι λειτουργίες του Ο.Α.Τ.Ε.Π. σχετικά με τον **τουρισμό**, είναι οι ακόλουθες:

- Επαγγελματική κατάρτιση σε εναλλακτικές μορφές τουρισμού.
- Ανάπτυξη αγροτουριστικών δραστηριοτήτων.
- Δημιουργία του «Οικολογικού –Αρχαιολογικού Πάρκου Γιούχτα» (περιοχή Τεμένους-Πεδιάδος, Αρχάνες Κρήτης).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9^ο

ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΜΗ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΟΙ ΦΟΡΕΙΣ (Δ.Μ.Κ.Φ.)

9.1 Γενικά

Οι διεθνείς μη κυβερνητικοί φορείς συνενώνουν σε διεθνές επίπεδο του επαγγελματικούς, κοινωνικούς ή επιστημονικούς συλλογικούς φορείς, οι οποίοι λειτουργούν σ' εθνικό επίπεδο. Η λειτουργία τους αποσκοπεί στην εκπλήρωση των παρακάτω σκοπών:

- Διευκόλυνση των ανταλλαγών μεταξύ Εθνικών Συλλογικών Φορέων.

Τσερπίδου Ελισάβετ

Πτυχιακή εργασία

- Επικοινωνία μεταξύ των επαγγελματιών διαφόρων εθνικοτήτων.
- Έρευνες, στατιστικές, μελέτες.
- Πληροφόρηση
- Εκπροσώπηση των μελών στους διεθνείς οργανισμούς.

Οι κυριότεροι από τους διεθνείς μη κυβερνητικούς φορείς είναι οι ακόλουθοι:

Γραφεία ταξιδίων	Μεταφορές	Ξενοδοχεία-εστιατόρια
U.F.T.A.A(F.U.A.A.V)	I.A.T.A.	A.I.H.
A.S.T.A.	U.I.C.	HOT.RE.C.
W.A.T.A.	I.R.U.	
A.C.T.A.A.	I.S.F.	
I.F.T.O.		
G.O.E.T.O.		
A.A.T.A.V.		
Κοινωνία-πολιτισμός-επιστήμη	Συνέδρια	
B.I.T.S.	I.A.C.C.	
I.CO.MO.S.	I.A.P.C.O.	
I.A.T.	I.C.C.A.	
I.A.S.T.W.L.	I.T.C.	
A.I.E.S.T.		
I.F.P.T.O.		

9.2 Οι Δ.Μ.Κ.Φ. που σχετίζονται με τα γραφεία ταξιδίων και τους Tour-operators.

1) Η παγκόσμια ομοσπονδία των ενώσεων των γραφείων ταξιδίων (F.U.A.A.V. ή U.F.T.A.A.), που αντιπροσωπεύει το σύνολο των επαγγελματιών σε ολόκληρο τον κόσμο

α) Οι σκοποί

- Να διαπραγματεύεται με τους προμηθευτές και τους διεθνείς οργανισμούς, κυβερνητικούς και μη, οι εμπλέκονται στον τουρισμό, προς όφελος του επαγγέλματος του τουριστικού πράκτορα.
- Να εξασφαλίσουν στο επάγγελμα του τουριστικού πράκτορα τον ανώτατο βαθμό προστασίας και γοήτρου.
- Να προσφέρουν στα γραφεία ταξιδίων κάθε αναγκαία ηθική, υλική, επαγγελματική και τεχνική υποστήριξη, προκειμένου να τους επιτραπεί να καταλάβουν τη θέση που τους αρμόζει στην παγκόσμια αγορά.

β) Οι λειτουργίες

Τσερπίδου Ελισάβετ

Μεταξύ των ενεργειών που προτίθεται να φέρει σε πέρας η F.U.A.A.V. είναι και οι ακόλουθες:

- Να συμβάλει στη δημιουργία εθνικών ενώσεων γραφείων ταξιδίων στις χώρες όπου δεν υφίστανται ακόμα.
- Να παρεμβαίνει στους διεθνείς οργανισμούς απαιτώντας την αντιπροσώπηση σε διεθνές επίπεδο των εθνικών οργανώσεων.
- Να επεξεργάζεται γενικούς τεχνικούς κανόνες που να ισχύουν σε όλες τις ενώσεις παγκοσμίως.
- Να προωθεί μεταξύ των ενώσεων την ύπαρξη ενός κοινού προσανατολισμού σχετικά τις ενέργειές τους σ' εθνικό επίπεδο.
- Να ρυθμίζει υφιστάμενες διαφορές μεταξύ δύο ή περισσότερων εθνικών ενώσεων, σχετικά με τα επαγγελματικά θέματα.
- Να εξομοιώνει τους κανόνες επαγγελματικής δεοντολογίας που έχουν υιοθετηθεί από τις εθνικές ενώσεις.
- Να αναπτύσσει την επαγγελματική κατάρτιση των στελεχών και του προσωπικού των γραφείων ταξιδίων, προκειμένου να εξασφαλίζουν τον εναρμονισμό των προγραμμάτων σπουδών και την ισοτιμία των διπλωμάτων.

Εκτός από τα παραπάνω η F.U.A.A.V. έχει συμβάλει:

- Στη δημιουργία μίας σειράς εκδόσεων.
- Στην υπογραφή μίας σύμβασης με την A.I.H., η οποία ρυθμίζει τις σχέσεις μεταξύ πρακτόρων και ξενοδόχων.
- Στην ύπαρξη μιας δικαστικής υπηρεσίας, η οποία παρέχει υποστήριξη στα γραφεία ταξιδίων σε διεθνές επίπεδο.
- Στη δημιουργία συνεργασιών με την I.A.T.A. κ.λ.π.

2) Η Αμερικανική Ένωση των Γραφείων Ταξιδίων (A.S.T.A.)

Τα μέλη της αντιπροσωπεύουν άνω του 73% των γραφείων ταξιδίων της χώρας. Παγκοσμίως η A.S.T.A. αριθμεί περισσότερα από 25000 μέλη.

Η A.S.T.A. λειτουργικά διακρίνεται:

- Στην εθνική,
- Στην διεθνή.

Τα μέλη με τη σειρά τους διακρίνονται επίσης σε:

- Ενεργά (ιδιοκτήτες τουριστικών γραφείων)
- Προσεταιρισμένα (ξενοδοχεία, αεροπορικές εταιρείες, εταιρείες κρουαζιερόπλοιων, εταιρείες ενοικιάσεως αυτοκινήτων κ.λ.π.).

Η A.S.T.A. θεωρείται η μεγαλύτερη επαγγελματική τουριστική ένωση και τα μέλη της βρίσκονται εγκατεστημένα σε 121 χώρες του κόσμου.

α) Οι σκοποί

Πτυχιακή εργασία

- Κύριος σκοπός της A.S.T.A. είναι η αντιπροσώπευση και η προάσπιση των κοινών συμφερόντων των γραφείων ταξιδίων.
- Η προώθηση του τουρισμού στις Η.Π.Α. και η αύξηση των διαπεριφερειακών τουριστικών ροών μεταξύ των κρατών-μελών.
- Η ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ των γραφείων ταξιδίων των Η.Π.Α. και των υπολοίπων γραφείων των κρατών-μελών.
- Η αύξηση των μελών της σε παγκόσμιο επίπεδο και η επέκτασή της σε νέες αγορές.

β) Η διοίκηση

Η εθνική A.S.T.A. διοικείται από εκτελεστική επιτροπή, η οποία εκλέγεται από τα μέλη της μετά από τη διενέργεια εκλογών. Παράλληλα διαρθρώνεται ένα 16μελές διοικητικό συμβούλιο, το οποίο εκλέγεται από τα μέλη των 16 υπαρχουσών περιοχών. Οι 16 περιοχές διακρίνονται σε 32 ενότητες, από τις οποίες καθεμία διαθέτει πρόεδρο, αντιπρόεδρο, γραμματέα και ταμία.

Η διεθνής A.S.T.A. παρουσιάζει ανάλογη δομή μ' εκείνη της εθνικής, μόνο που η διάρθρωσή της απαριθμεί 38 ενότητες.

γ) Οι πόροι

Το μεγαλύτερο ποσοστό των πόρων προέρχεται από τις συνδρομές των μελών.

δ) Οι λειτουργίες

Οι κυριότερες από τις υπηρεσίες που προσφέρει στα μέλη της είναι:

- Παροχή πληροφοριών
- Παροχή συμβουλών
- Οργάνωση σεμιναρίων
- Οργάνωση περιφερειακών εκδηλώσεων
- Διοργάνωση συνεδρίων

3) Παγκόσμια Ένωση Γραφείων Ταξιδίων (W.A.T.A.).

Η W.A.T.A. ιδρύθηκε το 1949 και αποτελεί μια διεθνή τουριστική οργάνωση. Αυτή επιλέγει τα μέλη της σε κάθε αστικό κέντρο προέλευσης ή υποδοχής των τουριστών, το οποίο δικαιολογεί την ύπαρξη ενός μέλους. Το γραφείο ταξιδιών-μέλος θα πρέπει να διακρίνεται για την ποιότητα των προσφερομένων υπηρεσιών και τον επαγγελματισμό του.

α) Ο σκοπός

Κύρια επιδίωξη της W.A.T.A. είναι να συμβάλει στην κερδοφορία και την προστασία των μελών της μέσω της ανάπτυξης και της οργάνωσης του τουρισμού, προσφέροντας υπηρεσίες πληροφόρησης και ελαχιστοποιώντας τους κινδύνους με τη χρήση της συλλογικής δράσης.

Η W.A.T.A. εκδίδει τον οδηγό Master-Key, όπου παρέχονται πληροφορίες για ξενοδοχειακά καταλύματα και τιμολόγηση υπηρεσιών, και αφορά ένα μεγάλο αριθμό χωρών.

4) Ένωση των Γραφείων Ταξιδίων της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (ECTAA).

Η ECTAA εκπροσωπεί τις εθνικές ενώσεις των γραφείων ταξιδίων των κρατών-μελών της Ε.Ε.

5) Η Διεθνής Ομοσπονδία των Tour-Operators (I.F.T.O.)

Η I.F.T.O. ιδρύθηκε το 1970 και έχει την έδρα της στη Στοκχόλμη. Αυτή αντιπροσωπεύει τις εθνικές ενώσεις των tour-operators. Μέλη της είναι ενώσεις από 17 κράτη, οι οποίες αντιπροσωπεύουν περίπου 30 εκατ. οργανωμένα ταξίδια ετησίως.

Σκοπός της είναι να παρέχει τη δυνατότητα στα μέλη της να λειτουργούν συλλογικά έναντι των προμηθευτών, των αερομεταφορών, της τουριστικής διοίκησης κ.λ.π.

6) Η Μεγάλη Διάταξη Ευρωπαίων Οργανωτών Ταξιδίων (G.O.E.T.O.).

Τα μέλη της είναι στελέχη που διαθέτουν τουλάχιστον πέντε έτη εμπειρίας. Η G.O.E.T.O. έχει έδρα τις Κάννες και προσανατολίζει τις δραστηριότητές της στην παροχή πληροφόρησης στα μέλη της, εξασφαλίζοντας την επικοινωνία με επιχειρήσεις που εμπλέκονται στον τουρισμό.

7) Η Αραβική Ένωση Τουρισμού και Ταξιδιωτικών Πρακτόρων (A.A.T.A.V.).

Τα μέλη της A.A.T.A.V. αριθμούν άνω των 350 γραφείων ταξιδίων στις αραβικές χώρες, οι ιδιοκτήτες των οποίων κατάγονται από τη Μέση Ανατολή.

9.3 Οι Δ.Μ.Κ.Φ. που σχετίζονται με τις μεταφορές.

1) Η Διεθνής Ένωση Αερομεταφορών (I.A.T.A.)

Η I.A.T.A. έχει κύρια επιδίωξη να καταστήσει τις αερομεταφορές πιο άνετες και προσιτές.

α) Οι σκοποί

Οι σκοποί της I.A.T.A., όπως αναφέρονται στην πράξη ίδρυσής της, είναι οι ακόλουθοι:

- Η προώθηση ασφαλών, τακτικών και οικονομικών αερομεταφορών.
- Η ανάπτυξη της κατασκευής και εμπορίας αεροσκαφών.
- Η μελέτη των προβλημάτων του κλάδου.
- Η δημιουργία συνεργασιών μεταξύ των εταιρειών αερομεταφορών.

- Οι συνεργασίες με την ICAO και άλλους διεθνείς οργανισμούς.

β) Οι λειτουργίες

Λειτουργικά η I.A.T.A. διακρίνεται σε δύο τμήματα:

- Την Trade Association, η οποία αποτελεί τον εκπρόσωπο της ένωσης σε διεθνείς οργανισμούς και κυβερνήσεις.
- Την Traffic Coordination.

Οι υπηρεσίες της I.A.T.A. παρέχονται και σε μη μέλη της. Τα μέλη της διακρίνονται σε ενεργά και συνεργαζόμενα.

Η I.A.T.A. διαθέτει δύο κεντρικά γραφεία στο Μόντρεαλ και τη Γενεύη, ενώ ο αριθμός των συνολικά απασχολούμενων σε αυτή δεν υπερβαίνει τα 500 άτομα.

2) Η διεθνής Ένωση Σιδηροδρόμων (U.I.C.).

Η U.I.C. ιδρύθηκε το 1922. Κύρια επιδίωξή της να ενοποιήσει και να βελτιώσει τις συνθήκες που σχετίζονται με την κατασκευή και τη λειτουργία των διεθνών σιδηροδρόμων. Επίσης αποσκοπεί στο συντονισμό και την εξομοίωση των δράσεων, καθώς και στην αντιπροσώπευση των σιδηροδρομικών οργανισμών.

Σήμερα η U.I.C. έχει μέλη σε περισσότερες από 60 χώρες του κόσμου.

3) Η Διεθνής Ένωση των Οδικών Μεταφορών (I.R.U.).

Η I.R.U. ιδρύθηκε το 1947. Σκοπός της είναι η διερεύνηση μιας σειράς θεμάτων που σχετίζονται με τις οδικές μεταφορές, την προώθηση της ενοποίησης και των απλουστεύσεων των κανονισμών και των πρακτικών, του συντονισμού και της υποστήριξης των προσπάθειών των διαφόρων χωρών σχετικά με την ανάπτυξη των οδικών μεταφορών. Μέλη της είναι εθνικές ενώσεις, επαγγελματικές οργανώσεις και εταιρείες, κατασκευαστικές εταιρείες και διεθνείς ενώσεις.

4) Η Διεθνής Ομοσπονδία Εφοπλιστών (I.S.F.).

Η I.S.F. ιδρύθηκε το 1909 και αντιπροσωπεύει τα συμφέροντα των Ευρωπαϊών εφοπλιστών. Σήμερα εκπροσωπεί εθνικές οργανώσεις σε περισσότερες από 30 χώρες παγκοσμίως.

9.4 Οι Δ.Μ.Κ.Φ. που σχετίζονται με την ξενοδοχία και τα εστιατόρια.

1) Η διεθνής Ένωση Ξενοδοχείας (A.I.H.)

Κύρια επιδίωξή της είναι, στο πλαίσιο της λειτουργίας της ως διεθνούς φορέα και εκπροσώπου της ξενοδοχειακής και εστιατοριακής βιομηχανίας, να βελτιώσει και να προωθήσει τις δραστηριότητές της σε διεθνές επίπεδο. Τα μέλη της είναι εθνικές ενώσεις, διεθνείς και εθνικές ξενοδοχειακές αλυσίδες, ανεξάρτητα ξενοδοχεία και εστιατόρια.

Τσερπίδου Ελισάβετ

Η Α.Ι.Η. αριθμεί 4300 μέλη σε 145 χώρες.

2) Η Συνομοσπονδία Εθνικών Ενώσεων Ξενοδοχίας, Εστίασης, Αναψυχής και συναφών επιχειρήσεων στην Ευρωπαϊκή Ένωση και τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο (HOT.RE.C.)

Η HOT.RE.C εκπροσωπεί τον κλάδο των ξενοδοχείων, εστιατορίων και καφέ ή παρόμοιων επιχειρήσεων στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Αναγνωρίζεται ως ο επίσημος εκπρόσωπος 31 εθνικών ενώσεων και αντιπροσωπεύει την τουριστική βιομηχανία 18 ευρωπαϊκών κρατών.

α) Οι σκοποί

Η HOT.RE.C. έχει κύρια αποστολή την υλοποίηση των ακόλουθων σκοπών:

- Τη διερεύνηση της πανευρωπαϊκής συνεργασίας μεταξύ των μελών.
- Την προάσπιση των συμφερόντων της ευρωπαϊκής βιομηχανίας HOT.RE.C.

β) Οι λειτουργίες

Οι λειτουργίες της HOT.RE.C. αφορούν:

- Την αντιπροσώπευση των μελών της στις οργανώσεις της Ε.Ε.
- Το διάλογο με τους κοινωνικούς εταίρους.
- Τις συνεργασίες με τους άλλους κλάδους του ευρωπαϊκού τουρισμού.
- Τις σχέσεις με το της τουριστικής βιομηχανίας.

γ) Η διοίκηση

Η διοικητική δομή της HOT.RE.C. είναι η ακόλουθη:

- Πρόεδρος
- Εκτελεστική Επιτροπή (αποτελούμενη από 5 μέλη).
- Γενική Συνέλευση (πραγματοποιούμενη κάθε δύο χρόνια).
- Γραμματεία (έδρα στις Βρυξέλλες).
- Ομάδα εμπειρογνομόνων, η οποία ενεργοποιείται στους παρακάτω τομείς:
 - κοινωνικές υποθέσεις
 - οικονομικές υποθέσεις
 - προστασία του περιβάλλοντος
 - υποθέσεις καταναλωτών
 - εκδόσεις
 - ταξίδια
 - ελεύθερος ανταγωνισμός
 - ομογενοποίηση των πληροφορικών συστημάτων
 - στατιστικές

9.5 Οι Δ.Μ.Κ.Φ. που σχετίζονται με την Κοινωνία, τον πολιτισμό και την επιστήμη.

1) Διεθνές Συμβούλιο Μνημείων και Τοπίων (I.CO.MO.S.).

Διεθνής οργανισμός που δημιουργήθηκε το 1965. Κύριος σκοπός του είναι να διατηρήσει, να προστατεύσει, να αναπαλαιώσει και να αναδείξει μνημεία, κτίρια και τοπία, τα οποία χαρακτηρίζονται πολιτιστική κληρονομιά.

Μέλη του I.CO.MO.S. είναι άτομα και οργανισμοί σε περισσότερες από 60 χώρες του κόσμου.

2) Διεθνής Ακαδημία Τουρισμού.

Η I.A.T. αποτελεί διεθνή οργανισμό, ο οποίος ιδρύθηκε το 1951 και έχει έδρα το Μόντε Κάρλο.

Σκοπός της ακαδημίας είναι να αναπτύξει τον μορφωτικό και ανθρωπιστικό χαρακτήρα του διεθνούς τουρισμού και να συντάξει το τουριστικό λεξικό για να διευκολύνεται η επικοινωνία στις χώρες υποδοχής (π.χ. πολύγλωσσα λεξικά του διεθνούς τουρισμού). Έχει επίσης καθιερώσει διεθνείς συνέδους για μελέτη επί του «τουρισμός και ανθρωπισμός».

Η ακαδημία αποτελείται από μέλη, από τα οποία τα 30 είναι τακτικά και 10 είναι συνδεδεμένα, τα οποία εκλέγουν τον πρόεδρο. Τα μέλη προέρχονται από την πανεπιστημιακή κοινότητα και από πρόσωπα που κατέχουν υψηλές θέσεις σε τουριστικούς οργανισμούς.

Η I.A.T. έχει μέλη σε περίπου 20 χώρες.

3) Διεθνής Ένωση των Επιστημόνων Εμπειρογνομώνων του Τουρισμού (A.I.E.S.T.).

Η Διεθνής Ένωση Εμπειρογνομώνων Επιστημών Τουρισμού ιδρύθηκε στο Λουγκάνο της Ελβετίας το 1949. Σκοπός της ένωσης είναι η συνένωση των επιστημόνων και εμπειρογνομώνων της διεθνούς τουριστικής κοινότητας, η προώθηση του τουρισμού ως γνωστικού αντικειμένου στην πανεπιστημιακή εκπαίδευση και η επιστημονική έρευνα και μελέτη του τουριστικού φαινομένου.

Η A.I.E.S.T. έχει μέλη σε περίπου 20 χώρες.

4) Διεθνής Ένωση για τον Κοινωνικό Τουρισμό και την Αναψυχή των Εργαζομένων (I.A.S.T.W.L.).

Αυτή η διεθνής ένωση δημιουργήθηκε αρχικά το 1964 ως μια ειδική ομάδα της Διεθνούς Ομοσπονδίας Ενώσεων Εμπορίου (W.F.T.U.) και έκαβε τη σημερινή της μορφή το 1983. Κύριος στόχος της ένωσης είναι η προώθηση του κοινωνικού τουρισμού. Μέλη της είναι 26 χώρες σε ολόκληρο τον κόσμο.

5) Διεθνής Ομοσπονδία των Οργανισμών Κοινωνικού Τουρισμού (I.F.P.T.O.).

Οι σκοποί της αφορούν:

- τον συντονισμό παρόμοιων οργανισμών
- την προώθηση της ανάπτυξης των ενώσεων κοινωνικού τουρισμού.
- Την εκπροσώπηση των συμφερόντων τους στους διεθνείς οργανισμούς.

Μέλη της είναι περισσότερες από 20 εθνικές ενώσεις κοινωνικού τουρισμού.

6) Το διεθνές Γραφείο Κοινωνικού Τουρισμού (B.I.T.S.).

Το B.I.T.S. αποσκοπεί στην ανάπτυξη του κοινωνικού τουρισμού, στο συντονισμό των δραστηριοτήτων των μελών του και στην πληροφόρησή τους με ένα ευρύ φάσμα θεμάτων, όπως οικονομικά, κοινωνικά, πολιτιστικά κ.λ.π., τα οποία αφορούν τον κοινωνικό τουρισμό.

Τα μέλη του είναι κυβερνητικές και εθνικές ενώσεις σε περίπου 20 χώρες, καθώς και πολυάριθμοι διεθνείς οργανισμοί.

9.6 Οι Δ.Μ.Κ.Φ. που σχετίζονται με τον συνεδριακό τουρισμό.

1) Διεθνής Ένωση των Συνεδριακών Κέντρων (I.A.C.C.)

Η I.A.C.C. ιδρύθηκε το 1958. Οι σκοποί της είναι οι ακόλουθοι:

- Δημιουργία συγκεκριμένων κριτηρίων σχετικά με τη λειτουργία των συνεδριακών κέντρων.
- Έρευνα των διοικητικών και τεχνικών προβλημάτων.
- Προώθηση και υιοθέτηση μιας κοινής εμπορικής πολιτικής.
- Συντονισμός των υπαρχόντων θεμάτων που σχετίζονται με τα συνέδρια.

Τα μέλη της I.A.C.C. είναι περισσότερα από 100 συνεδριακά κέντρα σε 70 χώρες.

2) Διεθνής Ένωση των Επαγγελματιών Οργανωτών Συνεδρίων (I.A.P.C.O.).

Η I.A.P.C.O. ιδρύθηκε 1968 και προσπαθεί να:

- Προωθήσει την έρευνα ποικίλων θεμάτων που αφορούν τα διεθνή συνέδρια.
- Συμβάλει στην περαιτέρω αναγνώριση των επαγγελματιών οργανωτών.
- Βοηθήσει στην καθιέρωση υψηλών προδιαγραφών σχετικά με την οργάνωση και τη διοίκηση των διεθνών συνεδρίων.

Μέλη της είναι άτομα και οργανώσεις που ασχολούνται με την οργάνωση συνεδρίων σε περισσότερες από 20 χώρες.

3) Διεθνής Ένωση Συνεδρίων (I.C.C.A.).

Η I.C.C.A. είναι διεθνής οργανισμός που ιδρύθηκε το 1964 και αποσκοπεί στην ανάπτυξη των διεθνών συνεδρίων και εκθέσεων. Οι κυριότερες λειτουργίες της I.C.C.A. είναι οι ακόλουθες:

- Πληροφόρηση
- Εκπαίδευση
- Υπηρεσίες

Μέλη της είναι όλοι οι εμπλεκόμενοι στην οργάνωση διεθνών συνεδρίων και εκθέσεων (οργανωτές, συνεδριακά κέντρα, ξενοδοχεία, μεταφορές κ.λ.π.). Ο αριθμός τους ανέρχεται σε περισσότερους από 400, κατανεμημένους σε 70 περίπου χώρες.

4) Η Παναμερικανική Οργάνωση Συνεδρίων (I.T.C.).

Η I.T.C. αποτελεί έναν οργανισμό που ιδρύθηκε το 1939. Σκοπός της είναι να προωθήσει τον συνεδριακό τουρισμό στην Αμερική και να ομογενοποιήσει τους ισχύοντες νόμους και κανονισμούς.

Μέλη της είναι οι κυβερνήσεις των Η.Π.Α., διεθνείς οργανισμοί κ.λ.π.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10^ο

ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΟΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ, ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΙ ΑΜΙΓΕΙΣ ΚΑΙ ΜΗ ΑΜΙΓΕΙΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ.

10.1 Οι διακυβερνητικοί αμιγείς τουριστικοί οργανισμοί.

Οι διακυβερνητικοί αμιγείς τουριστικοί οργανισμοί συμβάλλουν στην τουριστική ανάπτυξη και πλαισιώνονται με οργανωτικές και λειτουργικές δομές αμιγώς τουριστικού χαρακτήρα. Ο Π.Ο.Τ. αντιπροσωπεύει έναν αντίστοιχου τύπου τουριστικό οργανισμό, η ίδρυση του οποίου παρείχε στα κράτη-μέλη τη δυνατότητα εναρμόνισης των τουριστικών τους πολιτικών καθώς και τη μεγαλύτερη ενεργοποίησή τους στην οικονομική ανάπτυξη, στη διεθνή συνεργασία, στην ειρήνη και την ευημερία μέσω της ανάπτυξης του τουρισμού.

10.1.1 Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού (Π.Ο.Τ. ή W.T.O. ή Ο.Μ.Τ.)

Έχει έδρα τη Μαδρίτη.

α) Ο σκοπός

Βασικός σκοπός του είναι να προβάλλει και να αναπτύξει τον τουρισμό, ώστε να συμβάλει στην οικονομική ανάπτυξη, στη διεθνή συνεργασία, στην ειρήνη, στην ευημερία καθώς και στον παγκόσμιο σεβασμό των βασικών ανθρωπίνων ελευθεριών και δικαιωμάτων, χωρίς διάκριση φυλής, φύλου, γλώσσας ή θρησκείας

β) Τα μέλη

Ο Π.Ο.Τ. περιλαμβάνει τρεις κατηγορίες μελών:

- Τα τακτικά μέλη (104 κράτη)
- Τα συνεργαζόμενα μέλη (4 αυτόνομες ζώνες)
- Τα προσεταιριζόμενα μέλη (157)

Τακτικά μέλη μπορούν να γίνουν όλα τα κυρίαρχα κράτη. Κράτη στα οποία οι Ε.Δ.Τ. ήταν τακτικά μέλη της U.I.O.O.T. έχουν το δικαίωμα να γίνουν τακτικά μέλη του οργανισμού, χωρίς δικαίωμα ψήφου. Τυπικά, όμως, δηλώνουν ότι υιοθετούν τους νόμους του οργανισμού και δέχονται τις υποχρεώσεις των μελών.

Άλλα κράτη μπορούν να γίνουν τακτικά μέλη του οργανισμού, αν οι υποψηφιότητές τους εγκριθούν από τα 2/3 των παρόντων τακτικών μελών.

Συνεργαζόμενα μέλη του οργανισμού μπορούν να γίνουν χώρες ή ομάδες χωρών εάν οι υποψηφιότητές τους έχουν την έγκριση της χώρας-μέλους. Ωστόσο, όλες οι υποψηφιότητες πρέπει να εγκριθούν από την πλειοψηφία των τακτικών μελών του οργανισμού.

Τα προσεταιριζόμενα μέλη χρίζονται μέλη μετά από απόφαση της πλειοψηφίας των 2/3 των τακτικών μελών του. Τα προσεταιριζόμενα μέλη μπορούν να συμμετέχουν στις δραστηριό-

Πτυχιακή εργασία

τητες του οργανισμού ομαδικά ή ατομικά. Αυτή η τελευταία κατηγορία περιλαμβάνει διεθνείς οργανισμούς, διακυβερνητικούς ή μη κυβερνητικούς, διεθνείς ή εθνικές οργανώσεις, δημόσιους ή ιδιωτικούς οργανισμούς (ξενοδοχειακές επιχειρήσεις, γραφεία ταξιδιών, αεροπορικές εταιρείες, χρηματοδοτικοί οργανισμοί, γραφεία μελετών, ενώσεις καταναλωτών κ.λ.π.).

γ) Η οργάνωση του Π.Ο.Τ.

Τα όργανα του Π.Ο.Τ. είναι τα ακόλουθα:

- Η Γενική Συνέλευση
- Το Διοικητικό Συμβούλιο
- Η Γραμματεία

Η **γενική συνέλευση** αποτελεί το ανώτατο όργανο του οργανισμού και συνεδριάζει κάθε δύο χρόνια, στη συνεδρίαση πρέπει να παρευρίσκονται τα τακτικά του μέλη.

Οι λειτουργίες της γενικής συνέλευσης είναι να:

- Εκλέγει τον πρόεδρο και τους αντιπροέδρους της,
- Εκλέγει μέλη στο συμβούλιο,
- Διορίζει τη γραμματεία,
- Εγκρίνει τους οικονομικούς κανονισμούς,
- Προσδιορίζει τις διαχειριστικές αμοιβές,
- Εγκρίνει τους κανονισμούς προσωπικού,
- Εκλέγει ελεγκτές για συστάσεις στο συμβούλιο,
- Παρακολουθεί τα οικονομικά του οργανισμού,
- Επιβλέπει και να εγκρίνει τον προϋπολογισμό του οργανισμού,
- Εγκρίνει τις εκθέσεις που αφορούν τις δραστηριότητες του οργανισμού και των οργάνων του,
- Εγκρίνει το τελικό αποτέλεσμα των επιτελούμενων συμφωνιών με ιδιωτικές οργανώσεις και ενώσεις,
- Σχεδιάζει και να προωθεί διεθνείς συμφωνίες σε θέματα που εμπίπτουν στις αρμοδιότητες του οργανισμού,
- Δημιουργεί περιφερειακές οργανώσεις,
- Αποφασίζει για τον προσεταιρισμό νέων μελών.

Η γενική συνέλευση υποχρεούται να εκλέγει τον πρόεδρο και τους αντιπροσώπους στην αρχή κάθε περιόδου.

Τα καθήκοντα του προέδρου συνοπτικά είναι τα ακόλουθα:

- Προεδρεύει της συνέλευσης.
- Είναι συνεπής στην άσκηση των καθηκόντων του.
- Λειτουργεί υπεύθυνα έναντι της συνέλευσης.
- Αντιπροσωπεύει τον οργανισμό.

Το πρόγραμμα εργασίας και ο προϋπολογισμός του Π.Ο.Τ. ψηφίζονται κάθε δύο έτη από τη γενική συνέλευση.

Το **Διοικητικό Συμβούλιο** οφείλει να εκλέγει τακτικά μέλη μέσω της γενικής συνέλευσης. Οι αναλογίες προσδιορίζονται σε ένα μέλος ανά πέντε τακτικά μέλη, σύμφωνα με τους κανονισμούς της

συνέλευσης.

Το διοικητικό συμβούλιο συνεδριάζει τουλάχιστον δύο φορές ετησίως και αποτελείται από 22 τακτικά μέλη. Η εκλογή των μελών πραγματοποιείται κάθε 4 έτη.

Το διοικητικό συμβούλιο οφείλει να εκλέγει τον πρόεδρο και τους αντιπροσώπους για έναν χρόνο.

Οι δραστηριότητες του διοικητικού συμβουλίου είναι οι ακόλουθες:

- Λήψη των απαραίτητων μέτρων για την εκτέλεση των αποφάσεων και των προτάσεων της γενικής συνέλευσης.
- Παραλαβή των αναφορών της γενικής γραμματείας, οι οποίες σχετίζονται με τις δραστηριότητες του οργανισμού.
- Υποβολή προτάσεων στη γενική συνέλευση.
- Επεξεργασία του γενικού προγράμματος εργασίας του οργανισμού.
- Παρέμβαση στη σύνταξη του προϋπολογισμού του οργανισμού.
- Δημιουργία παραρτημάτων με ανεξάρτητες δραστηριότητες.

Η Γραμματεία

Η γραμματεία απαρτίζεται από τον γενικό γραμματέα (Γ.Γ.) και το αντίστοιχο προσωπικό.

Ο Γ.Γ. διορίζεται από τα 2/3 των τακτικών μελών. Η διάρκεια της θητείας του είναι 4 έτη και η εκλογή του χαρακτηρίζεται ανανεώσιμη.

Ο Γ.Γ. οφείλει να:

- Είναι αρμόδιος για την ορθολογική λειτουργία τόσο της γενικής συνέλευσης όσο και του διοικητικού συμβουλίου.
- Ενεργοποιεί τους κεντρικούς άξονες των ενεργειών της γενικής συνέλευσης και του διοικητικού συμβουλίου.
- Υποβάλλει στο διοικητικό συμβούλιο αναφορές σχετικά με τις δραστηριότητες του Π.Ο.Τ., τον προγραμματισμό της εργασίας και τον προϋπολογισμό του Π.Ο.Τ.
- Επιλέγει και προσλαμβάνει το προσωπικό της γραμματείας του Π.Ο.Τ.

Οι περιφερειακές επιτροπές του Π.Ο.Τ. είναι έξι. Αυτές εξασφαλίζουν σε περιφερειακό επίπεδο την υλοποίηση των αποφάσεων και των προτροπών της γενικής συνέλευσης και του διοικητικού συμβουλίου του οργανισμού.

Αυτές οι γεωγραφικές ζώνες, οι οποίες αντιπροσωπεύονται από τις έξι περιφερειακές επιτροπές του Π.Ο.Τ., είναι οι ακόλουθες:

- Αφρική
- Αμερική

- Ανατολική Ασία και Ειρηνικός
- Νότια Ασία
- Ευρώπη
- Μέση Ανατολή

Ωστόσο, αυτές οι επιτροπές λειτουργούν στο πλαίσιο συγκεκριμένης οργανωτικής δομής και ο ρόλος τους χαρακτηρίζεται περιορισμένος. Αξίζει να υπογραμμιστεί ότι παρόλο που υπάρχουν μόνιμες αντιπροσωπείες στην έδρα του Π.Ο.Τ., τα κράτη που συμμετέχουν αδυνατούν να εξασφαλίσουν μια επαρκή παρουσία στον Γ.Γ.. Αυτοί οι οποίοι συνεργάζονται μαζί του και ασχολούνται με τα δρώμενα στον παγκόσμιο τουρισμό (αναλύσεις, προοπτικές κ.λ.π.) είναι το απασχολούμενο προσωπικό.

δ) Οι λειτουργίες

Οι λειτουργίες του Π.Ο.Τ. εμπεριέχονται στα προγράμματα που ψηφίζονται από τις Γενικές Συνελεύσεις και επικεντρώνονται κυρίως στους παρακάτω τομείς:

- Τεχνική συνεργασία
- Εκπαίδευση και επιμόρφωση
- Μάρκετινγκ και προβολή-προώθηση
- Διευκόλυνση των τουριστικών μετακινήσεων
- Στατιστικές-τράπεζες δεδομένων

Στο πλαίσιο της τεχνικής συνεργασίας, σχετικά με την υλοποίηση τουριστικών προγραμμάτων σε αναπτυσσόμενες χώρες, ο Π.Ο.Τ. επικαλείται τη βοήθεια του προγράμματος των Ηνωμένων Εθνών για την Ανάπτυξη (P.N.U.D.).

ε) Οι πόροι

Ο προϋπολογισμός του Π.Ο.Τ. χρηματοδοτείται κυρίως από τις εισφορές των μελών του. Η παγκοσμιοποίηση του τουρισμού και οι νέες τάσεις των διεθνών αγορών αναδεικνύουν ακόμα περισσότερο σήμερα τη σημαντική συνεισφορά του Π.Ο.Τ. στην τουριστική ανάπτυξη, κυρίως των αναπτυσσομένων χωρών, οι οποίες αντιπροσωπεύουν και το μεγαλύτερο τμήμα του πλανήτη μας.

10.1.2 Διεθνείς περιφερειακοί οργανισμοί τουριστικής συνεργασίας.

Σε διάφορες γεωγραφικές ζώνες τα κράτη δημιουργούν διεθνείς οργανισμούς, αμιγώς τουριστικού χαρακτήρα, προκειμένου να συνεργαστούν κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο για την ανάπτυξη του διεθνούς ή διαπεριφερειακού τουρισμού. Τέτοιοι οργανισμοί είναι:

- Τουριστική Ένωση του Ινδικού Ωκεανού (Αγ.Μαυρίκιος, Μαδαγασκάρη, Σεϋχέλες, Κομόρες, Ρενιόν).

Πτυχιακή εργασία

- Αφρικανική Τουριστική Ένωση (Α.Τ.Α.). Σε αυτή συμμετέχουν πάνω από 20 αφρικανικές χώρες.
- Οικουμενικός Συνασπισμός για τον Τουρισμό του Τρίτου Κόσμου (ECTWT). Μέλη του είναι περίπου 15 χώρες της Ασίας και της Ωκεανίας.

10.2 Οι Διακυβερνητικοί Μη Αμιγείς Τουριστικοί Οργανισμοί.

Οι διακυβερνητικοί μη αμιγείς τουριστικοί οργανισμοί, οι οποίοι πλαισιώνονται από ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων, λειτουργούν συμπληρωματικά και υποστηρικτικά των αμιγών τουριστικών οργανισμών, όπως είναι ο Π.Ο.Τ., ενώ διευκολύνουν και τη δράση των διεθνών μη κυβερνητικών τουριστικών φορέων.

Αυτούς τους οργανισμούς τους διακρίνουμε σε δύο μεγάλες κατηγορίες:

- α) στους διεθνείς οργανισμούς που λειτουργούν στο πλαίσιο του συστήματος οργάνωσης των Ηνωμένων Εθνών, και
- β) στους περιφερειακούς οργανισμούς

Διακυβερνητικοί μη αμιγείς τουριστικοί οργανισμοί	
Σύστημα οργάνωσης των Ηνωμένων Εθνών Προγράμματα P.N.U.D. P.N.U.E.	Περιφερειακοί οργανισμοί E.E. O.O.Σ.A C.E.A.O. C.E.D.E.A.O.
Εξειδικευμένοι οργανισμοί B.I.R.D. C.N.U.C.E.D. O.I.T. U.N.E.S.C.O. O.M.S. O.A.C.I.	Περιφερειακές οικονομικές επιτροπές C.E.E. C.E.S.A.P. C.E.P.A.L.C. C.E.A.

10.2.1 Οι διεθνείς οργανισμοί που λειτουργούν στο πλαίσιο του συστήματος οργάνωσης των Ηνωμένων Εθνών.

I. Ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (Ο.Η.Ε.)

Ο Ο.Η.Ε. είναι αρμόδιος για το σχεδιασμό και την υλοποίηση ενός αριθμού προγραμμάτων που σχετίζονται με την ανάπτυξη. Η συνθετότητα του τουριστικού προϊόντος καθιστά αυτά τα προγράμματα υποστηρικτικά στην εν γένει επιχειρούμενη τουριστική ανάπτυξη.

Τα προγράμματα των Η.Ε. είναι τα ακόλουθα:

α) Το πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών για την ανάπτυξη (P.N.U.D.)

Το P.N.U.D. δημιουργήθηκε με κύρια επιδίωξη τη διεύρυνση της παρεχόμενης τεχνικής βοήθειας στις αναπτυσσόμενες χώρες. Πρόκειται για μια πολυμερή βοήθεια σε αντιπαράθεση με τις μονομερείς ή διμερείς που παρέχονται από μερικές αναπτυγμένες χώρες.

Οι πόροι του P.N.U.D. προέρχονται από εκούσιες εισφορές. Όσον αφορά στην οργανωτική δομή, στο πλαίσιο της λειτουργίας του συνεργάζονται 36 περίπου οργανισμοί και εκτελεστικοί φορείς, από τους οποίους το P.N.U.D. διαχειρίζεται δέκα και συντονίζει τις δραστηριότητές τους.

Το P.N.U.D. διαθέτει ένα δίκτυο γραφείων εγκατεστημένων σε 115 αναπτυσσόμενες χώρες, αποτελώντας κατ' αυτόν τον τρόπο το ευρύτερο δίκτυο τέτοιου τύπου σε ολόκληρο τον κόσμο.

Οι λειτουργίες του P.N.U.D. είναι :

- Συνεργασίες με τις κυβερνήσεις των αναπτυσσόμενων χωρών.
- Σχεδιασμός και εκτέλεση προγραμμάτων
- Έλεγχος και επιτόπια παρακολούθηση των προγραμμάτων
- Εκτίμηση των αποτελεσμάτων
- Ενσωμάτωση των αποτελεσμάτων στο σύνολο της οικονομίας.
- Εκπαίδευση επαγγελματιών και απασχολούμενων στον τουρισμό.
- Τεχνικοοικονομικές μελέτες τουριστικής ανάπτυξης.

β) Το πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών για το περιβάλλον (P.N.U.E.)

Το P.N.U.E. διοικείται από ένα συμβούλιο 58 μελών και διαθέτει κεφάλαια που συγκεντρώνονται με τη βοήθεια εισφορών και τα οποία δεν υπερβαίνουν τα 30 εκατ. δολάρια ετησίως.

Η κύρια επιδίωξη του P.N.U.E. επικεντρώνεται την προστασία και τη βελτίωση του περιβάλλοντος και σε συνεργασία με τις εξειδικευμένες υπηρεσίες των Η.Ε. το P.N.U. έχει υιοθετήσει μια σειρά προληπτικών μέτρων και προτάσεων που αφορούν τις παράκτιες ζώνες και τους ορεινούς όγκους.

II. Οι εξειδικευμένοι οργανισμοί των Ηνωμένων Εθνών.

α) Η παγκόσμια τράπεζα (B.I.R.D.)

Η B.I.R.D. έχει σκοπό την ανύψωση του επιπέδου ζωής των αναπτυσσόμενων χωρών με τη βοήθεια οικονομικών πόρων που προέρχονται από τις αναπτυγμένες χώρες.

Η B.I.R.D. διαθέτει δύο θυγατρικές, τη Διεθνή Ένωση για την ανάπτυξη (I.D.A.) και τη διεθνή Εταιρεία Χρηματοδότησης(S.F.I.) . Η πρώτη είναι κατεξοχήν προσανατολισμένη στην οικονομική ανάπτυξη των αναπτυσσόμενων χωρών και η δεύτερη στην

Πτυχιακή εργασία

ανάπτυξη του ιδιωτικού τομέα.

Η B.I.R.D. έχει πραγματοποιήσει επενδυτικά τουριστικά προγράμματα στην Αφρική, τη Ν. Αμερική και την Μ. Ανατολή, ενώ το κύριο βάρος έχει δοθεί στα έργα υποδομής, τα μεταφορικά μέσα, την υγεία και οτιδήποτε άλλο σχετίζεται με τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης στις αναπτυσσόμενες χώρες.

Η B.I.R.D. συνάπτει συμφωνίες με άλλους οργανισμούς, όπως η U.N.E.S.C.O., ο F.A.O., ο O.M.S., ενώ συμβάλλει ουσιαστικά στην υλοποίηση των προγραμμάτων των Η.Ε. (P.N.U.D., P.N.U.E.).

β) Η Συνδιάσκεψη των Η.Ε. για το Εμπόριο και την Ανάπτυξη (C.N.U.C.E.D.).

Η C.N.U.C.E.D. έχει ως κύρια επιδίωξη την προώθηση του διεθνούς εμπορίου επιταχύνοντας κατ' αυτό τον τρόπο την οικονομική ανάπτυξη του Τρίτου Κόσμου.

Επίσης ενδιαφέρεται για τον τουρισμό ως μία σημαντική δραστηριότητα που συμβάλλει στην οικονομική ανάπτυξη. Γι' αυτό τον λόγο παρότρυνε τις διάφορες κυβερνήσεις να ενσωματώσουν, στο μέτρο του δυνατού, τον τουρισμό στα προγράμματα οικονομικής τους ανάπτυξης και να ενεργοποιήσουν τους τουριστικούς τους πόρους με την βοήθεια των περιφερειακών οικονομικών επιτροπών των Ηνωμένων Εθνών.

γ) Ο Διεθνής Οργανισμός Εργασίας (O.I.T.).

Ο O.I.T. αποτελεί τον αρχαιότερο από τους εξειδικευμένους οργανισμούς των Ηνωμένων Εθνών και στοχεύει στην εγκαθίδρυση της ειρήνης μέσω της κοινωνικής προόδου και της βελτίωσης των συνθηκών απασχόλησης.

Ο O.I.T. μπορεί να προσφέρει σημαντική βοήθεια στην ξενοδοχειακή και τουριστική βιομηχανία των χωρών που επιθυμούν τη σύμπραξη του, καθώς θέτει στη διάθεσή τους υπηρεσίες εμπειρογνομόνων και τους προσφέρει την αποκτηθείσα τεχνογνωσία του στον τουριστικό τομέα.

Παράλληλα ο O.I.T. επεξεργάζεται προγράμματα τεχνικής συνεργασίας σε συνάρτηση με τις ίδιες τις ανάγκες της χώρας και τις διαμορφούμενες σχέσεις μεταξύ ξενοδοχίας, εστιατορίων και τουριστικής ανάπτυξης.

Ο O.I.T. διαθέτει ένα διεθνές κέντρο κατάρτισης στο Τορίνο, όπου επιχειρείται από το 1979 ο σχεδιασμός και η ανάπτυξη των τουριστικών επαγγελμάτων. Επιπλέον, συνάπτει τεχνικές συνεργασίες σχετικά με την επαγγελματική τουριστική και ξενοδοχειακή εκπαίδευση σε περίπου 80 χώρες, με τη χρηματοδοτική βοήθεια του P.N.U.D. και της B.I.R.D.

δ) Ο Οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών για την Εκπαίδευση, την Επιστήμη και τον Πολιτισμό (U.N.E.S.C.O.).

Κύρια επιδίωξη της U.N.E.S.C.O. είναι η συμβολή της στη διατήρηση της ειρήνης και της ασφάλειας, ενισχύοντας με τη βοήθεια της εκπαίδευσης, της επιστήμης και του πολιτισμού, τη συνεργασία μεταξύ των λαών.

Σχετικά με τον πολιτιστικό τουρισμό η U.N.E.S.C.O. αναγνωρίζει ότι μπορεί να βελτιώσει την αλληλοκατανόηση μεταξύ των λαών και ότι πρέπει να λάβει μέτρα, ώστε να ελαττώσει τις απορρέουσες αρνητικές επιπτώσεις του τουρισμού στο φυσικό περιβάλλον και τις κοινωνικοπολιτιστικές αξίες. Η διατήρηση, η προστασία και η αξιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς συμβάλλουν στη βελτίωση της ποιότητας της ζωής (μνημεία, παραδοσιακοί οικισμοί, μουσεία, εθνικά πάρκα κ.λ.π.).

Για την υλοποίηση των δραστηριοτήτων της η U.N.E.S.C.O. χρηματοδοτείται από το P.N.U.D. τη B.I.R.D. και το ταμείο των Η.Ε.

ε) Η Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας (O.M.S.).

Κύρια επιδίωξη της O.M.S. είναι η προστασία των διεθνών τουριστών από κινδύνους σε θέματα υγείας. Ως εκ τούτου, ο τουρισμός αναδεικνύεται σε σημαντικό παράγοντα ανύψωσης του επιπέδου της υγείας στις κυρίως αναπτυσσόμενες χώρες.

στ) Ο Οργανισμός της Διεθνούς Πολιτικής Αεροπορίας (O.A.C.I.).

Ο O.A.C.I. ιδρύθηκε στη συνέχεια της σύμβασης του Σικάγο το 1944, όπου συμμετείχαν 52 κράτη. Κύρια επιδίωξη ήταν η απελευθέρωση και η ανάπτυξη των αερομεταφορών, καθώς και η μείωση όλων εκείνων των παραγόντων που επηρεάζουν την ανάπτυξή τους (τελωνειακοί έλεγχοι κ.λ.π.).

III. Οι περιφερειακές οικονομικές επιτροπές των Η.Ε.

α) Η Οικονομική Επιτροπή για την Ευρώπη (C.E.E.).

Από το 1975, με τη βοήθεια ομάδας ειδικών, η Επιτροπή ενδιαφέρεται για τον σχεδιασμό των ζωνών τουρισμού και αναψυχής στη μεσογειακή ευρωπαϊκή ζώνη, ενώ παράλληλα ερευνά τις επιδράσεις του διεθνούς τουρισμού.

Το 1987 και το 1988 (Λισαβόνα και Αθήνα) η Οικονομική Επιτροπή μελέτησε τις μακροπρόθεσμες οικονομικές επιδράσεις του τουρισμού.

Βασικά οι σκοποί της επικεντρώνονται στη μελέτη των κοινωνικοοικονομικών επιδράσεων του τουρισμού και στο σχεδιασμό της τουριστικής ανάπτυξης.

β) Η Κοινωνικοοικονομική Επιτροπή για την Ασία και τον Ειρηνικό (C.E.S.A.P.).

Η έδρα της βρίσκεται στην Μπαγκόνγκ της Ταϊλάνδης και κύρια επιδίωξή της είναι η ελάττωση των επιπτώσεων που μπορεί να έχει η πορνεία στην τουριστική εικόνα μερικών χωρών της Ασίας, όπου το «σεξ» προβάλλεται ως καθοριστικός τουριστικός παράγοντας προβολής και έλξης.

Στο πλαίσιο των τεχνικών συνεργασιών έχει συσταθεί μια ομάδα συμβούλων του τουρισμού, η οποία λειτουργεί στους κόλπους του P.N.U.D.

γ) Η Οικονομική Επιτροπή για τη Λατινική Αμερική και την Καραϊβική (C.E.P.A.L.C).

Η C.E.P.A.L.C. επικεντρώνει τη δράση της στις διεθνείς μεταφορές.

δ) Η Οικονομική Επιτροπή για την Αφρική (C.E.A).

Η C.E.A. προσανατολίζει τις δραστηριότητές της στη βελτίωση των μεταφορικών μέσων και στην ανάπτυξη των επικοινωνιών στην Αφρική.

Βέβαια, θα πρέπει να υπογραμμίσουμε, μέσα από τη μελέτη των διαφόρων περιφερειακών οικονομικών επιτροπών των Η.Ε., ότι αυτές διαδραμάτισαν και συνεχίζουν να διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη και το σχεδιασμό του τουρισμού σε διεθνές επίπεδο, ενώ παράλληλα διευκολύνουν τη σύναψη διαπεριφερειακών σχέσεων μεταξύ των κρατών.

10.2.2 Οι περιφερειακοί οργανισμοί.

Ι. Η Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε. ή Ε.Υ.).

Το ενδιαφέρον της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.) για τον τουρισμό αρχίζει ουσιαστικά το 1982 με την παρουσίαση «των πρώτων κατευθύνσεων για μια τουριστική πολιτική».

α) Οι σκοποί.

Οι σκοποί της Ε.Ε. επικεντρώνονται σε τέσσερις μεγάλους τομείς:

- Ελεύθερη μετακίνηση και προστασία των τουριστών.
- Πλαίσιο άσκησης των τουριστικών επαγγελματιών.
- Μεταφορές
- Περιφερειακή ανάπτυξη

β) Τα όργανα της περιφερειακής οικονομικής πολιτικής.

- Ευρωπαϊκό ταμείο περιφερειακής πολιτικής (F.E.D.E.R.).
- Ευρωπαϊκό αγροτικό ταμείο (F.E.O.G.A.).
- Ευρωπαϊκή τράπεζα επενδύσεων (B.E.I.).
- Ευρωπαϊκό κοινωνικό ταμείο (F.S.E.).

γ) Οι δράσεις.

- Χρονικός καταμερισμός διακοπών.

- Πολιτιστικός τουρισμός
- Αγροτουρισμός
- Τουρισμός νέων
- Διαδικασίες κατάρτισης

Ο τουριστικός, ωστόσο, προσανατολισμός της Ε.Ε. δεν επεκτείνεται στο συντονισμό των εθνικών τουριστικών πολιτικών των κρατών-μελών.

II. Ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (Ο.Ο.Σ.Α ή Ο.Ο.Σ.Α.)

Ο Ο.Ο.Σ.Α ιδρύθηκε το 1960 στο Παρίσι με κύριο στόχο την οικονομική ανάπτυξη των κρατών-μελών.

Αντιπροσωπεύει τις σημαντικότερες τουριστικές χώρες του πλανήτη μας, τόσο ως χώρες υποδοχής όσο και ως χώρες προέλευσης των τουριστών.

α) Οι σκοποί

Σχετικά με την εμπλοκή του στον τουριστικό τομέα των χωρών-μελών, είναι οι ακόλουθοι:

- Καταγραφή των προβλημάτων, και
- Διατύπωση των προβλέψεων.

Επιπλέον, δημοσιεύει μια ετήσια αναφορά με τίτλο «Τουριστική πολιτική και Διεθνής τουρισμός στις Χώρες του Ο.Ο.Σ.Α.» όπου σκιαγραφείται η υπάρχουσα κατάσταση του τουρισμού στα κράτη-μέλη, καθώς και η εφαρμοζόμενη τουριστική πολιτική.

III. Άλλοι περιφερειακοί οργανισμοί.

Ένας μεγάλος αριθμός περιφερειακών οργανισμών καθαρά οικονομικής κατεύθυνσης εμπλέκεται έμμεσα στη λειτουργία, στην οργάνωση και στην ανάπτυξη του τουριστικού τομέα μέσα από διάφορες μορφές, όπως:

- Μελέτες
- Επεξεργασία κοινών προγραμμάτων
- Τεχνικές συνεργασίες
- Χρηματοδοτήσεις
- Παροχή συμβουλών στα κράτη-μέλη κ.λ.π.

Παραδείγματα τέτοιων περιφερειακών οργανισμών αποτελούν οι παρακάτω οργανισμοί:

- Οργανισμός των Αμερικανικών Κρατών (C.E.A.O.).
- Οργανισμός των Αφρικανικών κοινοτήτων (C.E.D.E.A.O.).
- Ένωση των Κρατών της Νοτιοανατολικής Ασίας (A.E.S.E.A.).

Στο πλαίσιο λειτουργίας των περιφερειακών οργανισμών λειτουργεί επίσης ένας μεγάλος αριθμός από μεγάλες περιφερειακές διακυβερνητικές τράπεζες, οι οποίες συχνά

Πτυχιακή εργασία

καλούνται να χρηματοδοτήσουν τις τουριστικές επενδύσεις
όπως:

- Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (B.E.I.).
- Παναμερικανική Τράπεζα (B.I.).
- Αφρικανική Τράπεζα Επενδύσεων (B.A.D.).
- Ασιατική Τράπεζα Επενδύσεων (B.A.D.).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 11^ο

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

11.1 Οι Εθνικοί Οργανισμοί Τουρισμού.

Ελάχιστες χώρες σήμερα αδιαφορούν για τον οικονομικό ρόλο του τουρισμού. Έτσι οι περισσότερες χώρες έχουν προβεί στην ίδρυση ενός οργανισμού με την ονομασία Εθνικός Οργανισμός Τουρισμού (Ε.Ο.Τ.). Ο ΕΟΤ μπορεί να είναι κρατικός, ημικρατικός ή μη-κρατικός. Οι ημικρατικοί και μη-κρατικοί τουριστικοί οργανισμοί αποτελούν τη μειοψηφία, ενώ οι κρατικοί οργανισμοί αποτελούν και τη μεγάλη πλειοψηφία.

Χώρες που διαθέτουν ημικρατικούς και μη κρατικούς τουριστικούς οργανισμούς είναι οι ακόλουθες:

Καμερούν, Σιγκαπούρη, Αυστρία, Κολομβία, Νότια Αφρική, Γερμανία, Δανία, Σουηδία, Χονγκ Κονγκ, Ιρλανδία, Ελβετία, Νορβηγία, Γκαμπόν, Ταϊλάνδη, Γκάνα, Ουγκάντα, Πουέρτο Ρίκο.

Οι λειτουργίες του εθνικού οργανισμού τουρισμού ποικίλλουν σύμφωνα με την κρατική δομή και τις οικονομικές αντιλήψεις που κυριαρχούν στην ενδιαφερόμενη χώρα. Οι κρατικοί ΕΟΤ διαθέτουν μια ευρύτερη οργάνωση λειτουργιών απ' ό,τι οι ημικρατικοί ή οι μη-κρατικοί οργανισμοί. Οι κύριες λειτουργίες τους είναι:

- Ο προγραμματισμός της τουριστικής ανάπτυξης στη χώρα,
- Ο συντονισμός ανάμεσα σε διάφορα κρατικά και μη κρατικά συμφέροντα,
- Ο έλεγχος διάφορων πλευρών της προώθησης του τουρισμού και
- Ορισμένες φορές ο έλεγχος της πολιτικής τιμών.

Αξίζει να αναφερθεί ότι η διάσκεψη του ΟΗΕ για τα Διεθνή Ταξίδια και τουρισμό, που έγινε στη Ρώμη το 1963, έκανε φανερό ότι, για να διασφαλιστεί η ομαλή διεξαγωγή των τουριστικών δραστηριοτήτων, είναι σημαντικό να αφιεθεί στις κυβερνήσεις η κεντρική διοίκηση του τουρισμού. Η διατύπωση της απόφασης που υιοθετήθηκε από τη διάσκεψη είχε ως εξής: «Η διάσκεψη θεωρεί ότι είναι υποχρέωση των κυβερνήσεων να παρακινούν και να συντονίζουν τις δραστηριότητες του εθνικού τουρισμού κι έχει πεισθεί ότι οι πιο πάνω εργασίες μπορούν να γίνουν μέσω των εθνικών οργανισμών τουρισμού».

Τέτοιοι κρατικοί εθνικοί οργανισμοί τουρισμού εντοπίζονται στην Ισπανία, Ιταλία, Μεξικό, Γαλλία, Αυστρία, Βέλγιο, ΗΠΑ, ΕΣΣΔ και Ελλάδα. Δεν υπάρχει ομοιόμορφο πλαίσιο στο οποίο μπορούν να ενταχθούν οι κρατικοί τουριστικοί οργανισμοί. Μπορούν να υπάρχουν υπό τη μορφή υπουργείου, επιτροπής, συμβουλίου ή ακόμη και ιδρύματος. Αυτό που έχει σημασία είναι ότι ένας τέτοιος οργανισμός πρέπει να έχει τις απαραίτητες δυνατότητες και τα μέσα για να μπορεί να δρα αποτελεσματικά σύμφωνα με τις επιθυμίες της κυβέρνησης, για την ανάπτυξη της τουριστικής βιομηχανίας.

Ορισμένες χώρες διαθέτουν ένα παράλληλο σύστημα, το οποίο αποτελείται από τον κεντρικό ΕΟΤ και από διάφορους περιφερειακούς οργανισμούς τουρισμού, που ελέγχονται αποκλειστικά από τις τοπικές δι-

οικήσεις ή από την κυβέρνηση σε συνεργασία με την τοπική αυτοδιοίκηση, κάτι που παρατηρείται στην Τυνησία, την Ιαπωνία και την Αίγυπτο.

Η οριοθέτηση της σφαίρας αρμοδιοτήτων αυτών των οργανισμών στις χώρες με ισχυρή κεντρική κυβέρνηση είναι μάλλον αβέβαιη, διότι δεν διαθέτουν τεχνική και οικονομική ανεξαρτησία. Σ' ορισμένες ομοσπονδιακές χώρες παρουσιάζεται το φαινόμενο να είναι ισχυροί οι διάφοροι επαρχιακοί οργανισμοί τουρισμού από τον κεντρικό ΕΟΤ. Η επιρροή του κεντρικού ΕΟΤ σ' αυτές τις περιπτώσεις περιορίζεται στον καθορισμό ενός γενικού σχεδίου για την οργάνωση των δραστηριοτήτων της τουριστικής ανάπτυξης, για τον τουριστικό οργανισμό κάθε πολιτείας ή επαρχίας. Κάτι τέτοιο παρατηρείται στην Αυστραλία.

11.1.1 Διοικητικές αρχές του ΕΟΤ.

Επειδή ο τουρισμός αποτελεί ένα έντονα ανταγωνιστικό διεθνές προϊόν, οι λειτουργίες του ΕΟΤ πρέπει να τίθενται σε καθαρά επιχειρηματική βάση. Το μέγεθος του ΕΟΤ πρέπει να είναι σύμφωνο με τις συνθήκες της χώρας και να διαρθρώνεται έτσι ώστε να μπορεί να ανταπεξέρχεται στις ευθύνες του ανάλογα με τον όγκο της τουριστικής κίνησης.

Η αποτελεσματικότητα του ΕΟΤ στηρίζεται σε μεγάλο βαθμό στην ικανότητα των υπευθύνων των κυριότερων λειτουργιών. Η ετοιμότητα για λήψη αποφάσεων είναι απαραίτητη στον τομέα του τουρισμού λόγω της ευαισθησίας του τουριστικού φαινομένου.

Η αποκέντρωση των κέντρων αποφάσεων είναι σημαντική στους ΕΟΤ. Προβλήματα που αφορούν στην τουριστική ανάπτυξη της περιφέρειας πρέπει να λύνονται εκεί όπου δημιουργούνται. Γενικότερα η αποκέντρωση είναι περισσότερο αναγκαία για τα περιφερειακά τουριστικά θέματα, που πρέπει ν' αφευθούν στην τοπική αυτοδιοίκηση υπό την τεχνική επίβλεψη του ΕΟΤ μέσα στο πλαίσιο του εθνικού σχεδίου για τουριστική ανάπτυξη.

Οι ΕΟΤ πρέπει κυρίως να δρουν σαν σύμβουλοι και χορηγοί, παρά σαν ελεγκτές των ιδιωτικών επιχειρήσεων. Ο ρόλος των τουριστικών επιχειρήσεων πρέπει να αναγνωρίζεται και να ενθαρρύνεται από το κράτος.

Οι ΕΟΤ πρέπει να είναι ανεκτικοί και ευέλικτοι απέναντι στο ιδιωτικό τουριστικό ενδιαφέρον και να προωθεί τα τουριστικά θέληγτρα της χώρας του στο εξωτερικό.

Οι κύριες λειτουργίες των ΕΟΤ μπορούν να χωριστούν σε πέντε κύριους τομείς που είναι:

Ο παραγωγικός τομέας, ο τομέας marketing, ο οικονομικός τομέας, ο τομέας συντονισμού και η διοίκηση. Κάθε τομέας καλύπτει ορισμένες λειτουργίες, από τις οποίες μερικές απαιτούν συνεχή δράση, ενώ άλλες έχουν συμβουλευτικό ρόλο.

11.1.1.2 Παραγωγικός τομέας.

Το έργο του αυτού είναι η προστασία κι η ανάπτυξη της τουριστικής παρουσίας της χώρας. Ο ρόλος του είναι κυρίως συμβουλευτικός και

το έργο του είναι το εξής:

- Έλεγχος των προγραμμάτων τουριστικών εγκαταστάσεων.
- Προώθηση της τουριστικής συνείδησης στη χώρα.
- Πληροφόρηση κι έρευνα.
- Διευκολύνσεις τουριστών και τουριστικών επιχειρηματιών.
- Βιομηχανικές σχέσεις (χορήγηση αδειών και σήματος ξενοδοχείων, τουριστικών πρακτορείων, εστιατορίων, βιοτεχνιών, χειροτεχνίας κ.λ.π.)
- Τουριστικές στατιστικές.
- Ανάπτυξη ανθρώπινων πόρων.
- Εφαρμογή νόμων, κανονισμών και πολιτικής τιμών, αν υπάρχει.

11.1.1.3 Τομέας marketing

- Έρευνα marketing και μελέτες πρόβλεψης.
- Εκπροσώπηση στο εξωτερικό.
- Λειτουργίες του marketing.
- Προώθηση εσωτερικού τουρισμού.
- Περιφερειακή συνεργασία.

11.1.1.4 Οικονομικό τομέας

- Άμεσες κυβερνητικές επενδύσεις.
- Οικονομική βοήθεια και κίνητρα.
- Επαφές με διεθνή οικονομικά σχήματα και ξένους επενδυτές.

11.1.1.5 Τομέας συντονισμού

- Συντονισμός με άλλα κυβερνητικά τμήματα που διευθύνουν δραστηριότητες που έχουν επίδραση στον τουρισμό.
- Συντονισμός με τοπικούς και επαρχιακούς οργανισμούς τουρισμού.
- Συμβουλευτικές υπηρεσίες σε διάφορες βιομηχανίες που σχετίζονται με τον τουρισμό.
- Συντονισμός μ' επαγγελματικές τουριστικές ενώσεις

11.1.1.6 Διοίκηση

- Προσωπικό
- Λογαριασμοί
- Προμήθειες
- Νομικά θέματα

Γενικά ο ΕΟΤ πρέπει να κινητοποιήσει όλους τους δυνατούς εθνικούς πόρους και τις παραγωγικές δυνάμεις για να προωθήσει την τουριστική ανάπτυξη. Για τη διεξαγωγή αυτής της εργασίας, πρέπει να εξασφαλίσει τη βέλτιστη χρήση των δραστηριοτήτων διαφόρων κυβερνητικών οργάνων, ν' αποκτήσει την εμπιστοσύνη και συνεργασία των επαγγελματικών ενώσεων που ασχολούνται με δραστηριότητες που έχουν άμεση ή έμμεση επίδραση στον τουρισμό, και να συντονίσει τις προσπάθειές τους προς επίτευξη των τουριστικών στόχων σ' εθνικό και περιφερειακό επίπεδο. Αυτό το δύσκολο έργο είναι και ο λόγος ύπαρξης του ΕΟΤ, που πρέπει να θεωρείται σε εθνικό επίπεδο σαν ο καταλύτης και η κινητήρια δύναμη όλων των τουριστικών προσπαθειών στη χώρα.

Τσερπίδου Ελισάβετ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 12^ο

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΕΡΓΟΔΟΤΙΚΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΦΟΡΕΩΝ (Ε.Τ.Φ.).

12.1 Εισαγωγή.

Από τις πρώτες δεκαετίες του 20ού αιώνα η ελληνική πολιτεία, αναγνωρίζοντας την ανάγκη συλλογικής εκπροσώπησης και προστασίας των οικονομικών και επαγγελματικών συμφερόντων των ευρύτερων κοινωνικών ομάδων που συγκροτούν οι εργοδότες και οι εργαζόμενοι, προέβη σε νομοθετικές ρυθμίσεις σχετικά με τους όρους οργάνωσης και λειτουργίας των επαγγελματικών σωματείων των εργοδοτών και εργαζομένων. Επιπλέον, επέβαλε τον αμιγή χαρακτήρα των εν λόγω οργανώσεων και τον σαφή διαχωρισμό ανάμεσα στα εργοδοτικά και τα εργατικά σωματεία.

Παράλληλα κατά την περίοδο του μεσοπολέμου, περιόδου έντονου κρατικού παρεμβατισμού, συστήθηκαν τα επιμελητήρια ως υποχρεωτικές οργανώσεις των επαγγελματιών με τη μορφή Ν.Π.Δ.Δ., με σκοπό την οργάνωση της παραγωγής, υπό την εποπτεία του κράτους, στο πλαίσιο μιας πολιτικής που ηθικοποιούσε τον ανταγωνισμό.

Ο τουριστικός τομέας, παρόλο που κατά την περίοδο αυτή βρίσκεται ακόμη στα σπάργανα, εντούτοις έχει να επιδείξει μια συστηματική προσπάθεια επαγγελματικής οργάνωσης των επιμέρους κλάδων, με την ανάδυση αφενός μεν κλαδικών οργανώσεων σε τοπική βάση, αφετέρου δε με την ίδρυση του Ξενοδοχειακού Επιμελητηρίου Ελλάδος (Ξ.Ε.Ε.) ως θεσμοθετημένου συμβούλου της πολιτείας στα θέματα της ξενοδοχίας και του τουρισμού γενικότερα.

12.1.1 Θεωρητικές προσεγγίσεις.

Σύμφωνα με τη Πολιτική Κοινωνιολογία, οι σχέσεις κράτους-επαγγελματικών οργανώσεων διέρχονται από τα εξής στάδια:

1. Τον *φιλελευθερισμό*, ο οποίος, στο πλαίσιο της προστασίας των ατομικών δικαιωμάτων, αναγνωρίζει την ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι, κατοχυρώνοντας θεσμικά την ελεύθερη οργάνωση των επαγγελματικών συσσωματώσεων.
2. Τον *πλουραλισμό*, ο οποίος ευνοεί τη συνύπαρξη πολλών, ανταγωνιστικών και μη ιεραρχημένων συλλογικών φορέων εκπροσώπησης επαγγελματικών συμφερόντων, με σκοπό τον προσπορισμό οικονομικών και κοινωνικών ωφελειών, χωρίς τη μεσολάβηση του κράτους, που περιορίζεται στον ρόλο του διαιτητή.
3. Τον *κορπορατισμό*, που αναπτύσσεται παράλληλα με τον πλουραλισμό ως σύστημα οργάνωσης συλλογικών συμφερόντων, όπου το κράτος μεσολαβεί τόσο στην εκπροσώπηση αυτών των συμφερόντων με την αναγνώρι-

ση ή και τη σύσταση περιορισμένου αριθμού οργανώσεων μη ανταγωνιστικών και ιεραρχημένων, όσο και στην επίτευξη της λεγομένης «κοινωνικής ειρήνης».

Ο κορπορατισμός, ανάλογα με τον βαθμό οικονομικής ανάπτυξης και εκδημοκρατισμού της κοινωνίας, διακρίνεται σε:

- *Κρατικό*, ο οποίος προσιδιάζει σε καθεστώτα αυταρχικά ή χαμηλό βαθμό δημοκρατίας, όπου το κράτος ηγεμονικά κατευθύνει τα νήματα της συλλογικής έκφρασης των επαγγελματικών ομάδων, και
- *Κοινωνικό*, ο οποίος αποτελεί την πλέον εξελιγμένη μορφή, η οποία συναντάται στις δημοκρατίες δυτικού τύπου, με πλήρη αυτονομία των επαγγελματικών οργανώσεων από το κράτος.

Στην πράξη, όμως, δεν συναντώνται συχνά οι αμιγείς μορφές των παραπάνω συστημάτων, δεδομένου ότι στοιχεία του ενός ή του άλλου συστήματος μπορεί να συνυπάρχουν σε μια κοινωνία άλλοτε σε μικρότερο και άλλοτε σε μεγαλύτερο βαθμό.

Στην Ελλάδα ίσχυσε περίπου μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του 1980 μια ιδιαίτερη μορφή *κρατικού κορπορατισμού*, η οποία οφείλεται κατά ένα μέρος στο αδύναμο συνδικαλιστικό κίνημα, στον έντονο κομματισμό και την απουσία «δημοκρατικής παράδοσης». Από τις αρχές του 1990 η ωρίμαση των δημοκρατικών θεσμών, η σταδιακή απομάκρυνση από την κομματική πόλωση και η βαθμιαία ενίσχυση του συνδικαλιστικού κινήματος με θεσμικές παρεμβάσεις, όπως ο Ν.1876/1990 (ΦΕΚ 27 Α) περί ελεύθερων συλλογικών διαπραγματεύσεων, εξάλειψαν τα έντονα ίχνη του κρατικού κορπορατισμού, εγκαινιάζοντας μια νέα περίοδο, με κύριο χαρακτηριστικό την *αυτονομία* των επαγγελματικών οργανώσεων απέναντι στο κράτος, χωρίς όμως η περίοδος αυτή «να μπορεί εύκολα να ενταχθεί στο σύστημα του πλουραλισμού ή του κοινωνικού κορπορατισμού».

12.1.2 Νομοθετικό πλαίσιο.

Σύμφωνα με το άρθρ. 12 του Συντάγματος του 1975/1986, το οποίο θεσπίζει το ατομικό δικαίωμα του συνεταιρίζεσθαι και καθορίζει κατ' αυτό τον τρόπο τη γενική αρχή που διατρέχει το σχετικό νομικό καθεστώς εκδήλωσής του, οι εργοδότες όπως και οι εργαζόμενοι είναι ελεύθεροι να συστήνουν ενώσεις και μη κερδοσκοπικά σωματεία.

Η άσκηση του δικαιώματος αυτού από τους εργοδότες ρυθμίζεται από τον κοινό νομοθέτη και συγκεκριμένα:

- από τις διατάξεις του Αστικού Κώδικα που αναφέρονται στα σωματεία (άρθρ.78 και επόμενα) ή και
- από τον Ν. 1712/1987 (ΦΕΚ 115 Α), ο οποίος διέπει τις επαγγελματικές οργανώσεις των εμπόρων, βιοτεχνών και λοιπών επαγγελματιών, όπως τροποποιήθηκε από τον Ν. 2081/92 (ΦΕΚ 154 Α).

Τσερπίδου Ελισάβετ

12.2 Ποιες εργοδοτικές οργανώσεις κατατάσσονται στους τουριστικούς φορείς.

Η κατάταξη ενός κλάδου παραγωγής στον τουριστικό τομέα και η εξέταση της σωματειακής οργάνωσής του παρουσιάζει τις παρακάτω ιδιαιτερότητες:

Έχει γίνει αποδεκτό, στη θεωρία, ότι η τουριστική δραστηριότητα αναλύεται στις εξής επιμέρους δράσεις: πρακτόρευση – διαμονή – διατροφή – μεταφορά - αναψυχή. Η καθεμία από αυτές τις δράσεις αντιστοιχεί σε έναν συγκεκριμένο κλάδο παραγωγής, ο οποίος με τη σειρά του εξειδικεύεται σε υποκλάδους.

Στην πράξη όμως δεν χαρακτηρίζονται ως τουριστικές όλες οι επιχειρηματικές δραστηριότητες που εντάσσονται στους παραπάνω κλάδους και υποκλάδους της παραγωγής και, κατά συνέπεια, οι επαγγελματικές οργανώσεις τους δεν συμπεριλαμβάνονται στους τουριστικούς φορείς.

Η τουριστική νομοθεσία προβαίνει σε ενδεικτική απαρίθμηση 6 κατηγοριών τουριστικών επιχειρήσεων (άρθρ.2 Ν.2160/93), οι οποίες αδειοδοτούνται από τον ΕΟΤ : τουριστικά καταλύματα, ξενώνες νεότητας, εγκαταστάσεις τουριστικής υποδομής, τουριστικά γραφεία, γραφεία ενοικιάσεως αυτοκινήτων και τουριστικά καταστήματα.

Η αναφορά αυτή όμως δεν είναι εξαντλητική, αφού στην παρ.7 του ίδιου άρθρου ορίζεται ότι με απόφαση του Γενικού Γραμματέα του ΕΟΤ μπορεί να υπάγονται στις τουριστικές επιχειρήσεις και να προσδιορίζονται εννοιολογικώς και άλλα είδη τουριστικών καταλυμάτων και γενικά τουριστικών επιχειρήσεων. Επίσης, σύμφωνα με το άρθρ.1 του Β.Δ. 436/1961 (ΦΕΚ 115 Α), το οποίο παραμένει σε ισχύ, η χρήση του όρου «τουριστική» μπορεί να δοθεί γενικά σε οποιαδήποτε επιχείρηση ή κατάσταση που παρέχει εξυπηρετήσεις σε ταξιδιώτες, περιηγητές ή παραθεριστές.

Το εύρος, επομένως, των εν δυνάμει τουριστικών επιχειρήσεων είναι μεγάλο και μέχρι σήμερα δεν θεωρείται δεδομένο. Εντούτοις, υπάρχει ένας πυρήνας επαγγελματικών οργανώσεων, που ο τουριστικός τους χαρακτήρας δεν αμφισβητείται και οι οποίες, εθιμικά, αναγνωρίζονται από το κράτος ως επίσημοι συνομιλητές για τα μείζονα θέματα του ελληνικού τουρισμού. Είναι οι οργανώσεις των επιχειρηματιών τουριστικών καταλυμάτων, τουριστικών γραφείων, τουριστικών λεωφορείων, γραφείων ενοικιάσεως αυτοκινήτων, τουριστικών επιβατηγών πλοίων και επαγγελματικών τουριστικών σκαφών.

12.2.1 Διακρίσεις των Ε.Τ.Φ.

1.Ε.Τ.Φ. υποχρεωτικού και ελεύθερου χαρακτήρα.

Οι Ε.Τ.Φ. διακρίνονται σε υποχρεωτικές και ελεύθερες οργανώσεις με κριτήριο την υποχρεωτική ή ελεύθερη εγγραφή των

Πτυχιακή εργασία

μελών τους. Στις υποχρεωτικές οργανώσεις ανήκουν τα επιμελητήρια, τα οποία έχουν μορφή Ν.Π.Δ.Δ., εποπτεύονται από τα αρμόδια υπουργεία και στα οποία εγγράφονται υποχρεωτικά όλες οι τουριστικές επιχειρήσεις.

Εδικά, όμως, οι ξενοδοχειακές επιχειρήσεις και οι επιχειρήσεις οργανωμένης κατασκήνωσης αποτελούν μέλη του Ξ.Ε.Ε., οι ναυτιλιακές του Ναυτικού Επιμελητηρίου Ελλάδας. Όλες οι υπόλοιπες τουριστικές επιχειρήσεις εγγράφονται υποχρεωτικά στα κατά τόπους αρμόδια επιμελητήρια, μαζί με όλα τα άλλα επαγγέλματα. Πολλά, ωστόσο, επιμελητήρια, κυρίως στις ανεπτυγμένες τουριστικά περιοχές της χώρας, έχουν συστήσει τμήματα τουρισμού, τα οποία λειτουργούν παράλληλα με τα τμήματα εμπορίου, βιομηχανίας, βιοτεχνίας κ.λ.π., αναγνωρίζοντας κατ' αυτό τον τρόπο το ειδικό βάρος του τουρισμού στην τοπική οικονομία και επιδιώκοντας συγχρόνως τη βελτίωση της εκπροσώπησης των τουριστικών κλάδων στους κόλπους τους.

Οι ελεύθερες εργοδοτικές οργανώσεις του τουριστικού τομέα ιδρύονται ελεύθερα από τα μέλη τους, είναι Ν.Π.Δ.Δ. και διαθέτουν μόνο αυτές εκ του νόμου την ικανότητα να συνάπτουν συλλογικές συμβάσεις εργασίας. Οι ελεύθεροι Ε.Τ.Φ. είναι επιφορτισμένοι με την προώθηση των διεκδικητικής φύσεως συμφερόντων των μελών τους, σε αντίθεση με τα επιμελητήρια που εξυπηρετούν το δημόσιο συμφέρον, υπό την έννοια της προάσπισης των γενικών συμφερόντων του κλάδου και της διασφάλισης της επαγγελματικής δεοντολογίας.

2. Ε.Τ.Φ. αμιγώς κλαδικοί και ευρύτερης κλαδικής εκπροσώπησης.

Οι εργοδοτικές οργανώσεις του τουριστικού τομέα είναι στη συντριπτική τους πλειοψηφία αμιγώς κλαδικές, δηλαδή εκπροσωπούν τα συμφέροντα του ενός μόνο τουριστικού κλάδου, με δύο εξαιρέσεις: τον Σύνδεσμο Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων (Σ.Ε.Τ.Ε.) και την Πανελλήνια Ομοσπονδία Επιχειρήσεων Τουρισμού (Π.Ο.Ε.Τ.). Οι δύο τελευταίες οργανώσεις εμφανίστηκαν στη δεκαετία του 1990 να διεκδικούν την εκπροσώπηση όλων των επιμέρους κλαδικών συμφερόντων που εντάσσονται στον τομέα,

Η προσπάθεια συσπείρωσης πολλών τουριστικών κλάδων σε μια ενιαία οργάνωση εδράζεται στο γεγονός της ενίσχυσης του γοήτρου του τουριστικού τομέα, με σκοπό την αναγνώριση της σημαντικής θέσης που καταλαμβάνει στο πολιτικοοικονομικό και κοινωνικό γίγνεσθαι της χώρας.

3. Ε.Τ.Φ. πρώτου, δεύτερου και τρίτου βαθμού.

Οι οργανώσεις του τομέα διακρίνονται σε πρωτοβάθμιες ή οργανώσεις βάσης, δευτεροβάθμιες ή ομοσπονδίες και τριτοβάθμιες ή συνομοσπονδίες.

Πτυχιακή εργασία

Στις πρωτοβάθμιες ενώσεις μέλη είναι μόνο φυσικά πρόσωπα ή φυσικά και νομικά πρόσωπα, ενώ στις ομοσπονδίες συμμετέχουν αποκλειστικά νομικά πρόσωπα, που είναι οι οργανώσεις βάσης. Οι συνομοσπονδίες έχουν ως μέλη ομοσπονδίες.

Η οργάνωση των Ε.Τ.Φ. σε βαθμίδες έχει ως επακόλουθο την ιεράρχησή τους, όπου στη βάση της πυραμίδας είναι οι πρωτοβάθμιες οργανώσεις και στην κορυφή οι ομοσπονδίες. Η ομοσπονδιοποίηση των εργοδοτικών οργανώσεων, παρόλο που δεν προβλέπεται από το νόμο, με εξαίρεση τους φορείς που οργανώνονται σύμφωνα με τον Ν.1712/87, ακολουθείται στην πράξη από αρκετούς κλάδους του τομέα.

Στο παρακάτω παράδειγμα παρουσιάζεται η οργάνωση των διαφόρων τουριστικών κλάδων κατά βαθμίδες.

Ο **ξενοδοχειακός κλάδος** διαθέτει πρωτοβάθμιες οργανώσεις σε τοπικό επίπεδο και ένα δευτεροβάθμιο όργανο πανελληνίας εκπροσώπησης, την Π.Ο.Ξ.. Τον ίδιο βαθμό οργάνωσης έχει ο κλάδος των τουριστικών λεωφορείων, με οργάνωση δεύτερου βαθμού την Π.Ο.Ε.Τ.

Ο **κλάδος επιχειρήσεων ενοικιαζομένων δωματίων και διαμερισμάτων** είναι ο μόνος που εξαντλεί όλη την ιεραρχική κλίμακα με την ίδρυση Συνομοσπονδίας των Επιχειρηματιών Ενοικιαζομένων Δωματίων Διαμερισμάτων Ελλάδας (Σ.Ε.Ε.Δ.Δ.Ε.), στην οποία μετέχουν ως μέλη περιφερειακές ομοσπονδίες.

Όλοι οι υπόλοιποι τουριστικοί κλάδοι εκπροσωπούνται με οργανώσεις βάσεις πανελληνίας, περιφερειακής ή και τοπικής εμβέλειας.

4. Ε.Τ.Φ. τοπικής, περιφερειακής και πανελληνίας εκπροσώπησης.

Το καταστατικό των Ε.Τ.Φ. καθορίζει ελεύθερα τον γεωγραφικό χώρο που εκπροσωπεί η κάθε οργάνωση. Η γεωγραφική τους εμβέλεια μπορεί να είναι εξαιρετικά μικρή (π.χ. μια μικρή σε έκταση περιοχή, αλλά με μεγάλη συγκέντρωση τουριστικής προσφοράς) ή να εκτείνεται σε όλη τη χώρα, όπως :

- Οι ενώσεις του ξενοδοχειακού κλάδου, οι οποίες παρουσιάζουν μεγάλη πυκνότητα σε σχέση με τους υπόλοιπους τουριστικούς κλάδους, οργανώνονται σε επίπεδο **κωμόπολης** (π.χ. Ένωση Ξενοδόχων Παλαιοχώρας Χανίων).
- **Πόλης** (π.χ. Ένωση Ξενοδόχων Λουτρακίου).
- **Νησιού** (π.χ. Ένωση Ξενοδόχων Ύδρας).
- **Νομού** (π.χ. Ένωση Ξενοδόχων Ν. Μαγνησίας).
- **Περιφέρειας** (Ένωση Ξενοδόχων Θράκης).
- **Πανελλαδικά** Π.Ο.Ξ.

Πτυχιακή εργασία

Ο πίνακας που ακολουθεί συστηματοποιεί τις ομαδοποιήσεις των Ε.Τ.Φ. κατά κριτήριο διάκρισης.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

Διακρίσεις Ε.Τ.Φ.	
Κριτήριο Διάκρισης	Φορείς
Υποχρεωτική ή ελεύθερη Εγγραφή των μελών	Υποχρεωτικές επαγγελματικές Οργανώσεις (επιμελητήρια) Ελεύθερες επαγγελματικές οργανώσεις
Εξυπηρέτηση συμφερόντων ενός ή περισσότερων κλάδων	Κλαδικοί Διακλαδικοί
Γεωγραφική εμβέλεια	Τοπικοί Περιφερειακοί Εθνικοί
Βαθμός οργάνωσης	Πρωτοβάθμιοι Δευτεροβάθμιοι Τριτοβάθμιοι

ΠΙΝΑΚΑΣ 2

Οι επαγγελματικές οργανώσεις του τουριστικού τομέα κατά κλάδο			
ΚΛΑΔΟΣ	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	ΕΛΕΥΘΕΡΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ
Διαμονή	Ξενοδοχεία	Τοπικές ενώσεις Π.Ο.Ξ.	Ξ.Ε.Ε. Τοπικά Επιμελητήρια
	Κάμπινγκ	Πανελλήνια ένωση ιδιοκτητών Κάμπινγκ	
	Ενοικιαζόμενα καταλύματα	Τοπικές ενώσεις ομοσπονδίες Σ.Ε.Ε.Δ.Δ.Ε.	
πρακτόρευση	Ταξιδιωτικά γραφεία	ΗΑΤΤΑ Π.Ε.Τ.Α.Γ.Α.	Τοπικά επιμελητήρια
	Γραφεία οργάνωσης συνεδρίων και εκθέσεων	Σ.Ε.Ο.Σ.Ε. Σ.Ε.Π.Ο.Σ.	
μεταφορά	Τουριστικά λεωφορεία	Τοπικές ενώσεις Π.Ο.Ε.Τ.	Τοπικά επιμελητήρια
	Γραφεία ενοικιάσεως αυτοκινήτων	Σ.Τ.Ε.Ε.Α.	
	Αντιπρόσωποι αεροπ. εταιρειών	Σ.Α.Α.Ε.	
Θαλάσσιος Τουρισμός	Επιβατηγά Πλοία Τουριστικά σκάφη	Ε.Ε.Π. Ε.Π.Ε.Σ.Τ.	Ναυτικό επιμελητήριο
Θαλάσσιος τουρισμός	ναυλομεσίτες	Ε.Σ.Μ.Ε.Θ.	Τοπικά επιμελητήρια

Τσερπίδου Ελισάβετ

12.2.2 Καταστατικοί σκοποί των Ε.Τ.Φ.

Ο σκοπός των Ε.Τ.Φ. καθορίζεται στο καταστατικό τους και σε γενικές γραμμές αναφέρεται στη διαφύλαξη, τη μελέτη και την προαγωγή των κοινών συμφερόντων των μελών τους στο πλαίσιο της εξυπηρέτησης του κοινωνικού συνόλου. Τα κοινά συμφέροντα αναλύονται σε οικονομικά, κοινωνικά και επαγγελματικά.

Ο υπέρτατος αυτός σκοπός εξειδικεύεται σε επιμέρους στόχους, που είναι προσαρμοσμένοι στις ειδικότερες επιδιώξεις του κάθε κλάδου.

Στα περισσότερα καταστατικά των Ε.Τ.Φ. δεν περιέχεται καμία αναφορά στην προάσπιση των συμφερόντων τους ως εργοδοτών και κατ' επέκταση στη λειτουργία τους ως εργοδοτικών φορέων με τη συμμετοχή σε συλλογικές διαπραγματεύσεις και γενικά στην ανάληψη δράσεων σε θέματα κοινωνικής πολιτικής.

12.3 Εσωτερική λειτουργία των Ε.Τ.Φ.- Μέλη.

Μέλη των Ε.Τ.Φ. είναι τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα που ασκούν επαγγελματική δραστηριότητα η οποία υπάγεται σε συγκεκριμένο κλάδο του τουριστικού τομέα (ή περισσότερους του ενός τουριστικούς κλάδους, αν η οργάνωση είναι ευρύτερης κλαδικής εκπροσώπησης) σε ορισμένη γεωγραφική περιοχή ή σε όλη τη χώρα.

Οι όροι εισόδου νέων μελών στην οργάνωση καθορίζεται από το καταστατικό στο πλαίσιο της καταστατικής ελευθερίας. Σύμφωνα με τα καταστατικά των Ε.Τ.Φ., η διαδικασία περιλαμβάνει την αίτηση εγγραφής, την εξέταση από το Δ.Σ. της πλήρωσης των όρων του καταστατικού και τη συνακόλουθη απόφαση από το αρμόδιο όργανο (το Δ.Σ. ή τη Γενική Συνέλευση), με την οποία αποδέχεται την αίτηση εγγραφής ή την απορρίπτει.

Επειδή ισχύει η αρχή της εσωτερικής αυτονομίας, η απόφαση για την εγγραφή ενός νέου μέλους εναπόκειται στην εξουσία του αποφασίζοντος οργάνου και γι' αυτό τον λόγο τα καταστατικά των Ε.Τ.Φ. δεν θεσπίζουν σχετικούς περιορισμούς.

Στις οργανώσεις όμως δευτέρου ή τρίτου βαθμού συναντάται συχνά διάταξη που καθιερώνει την υποχρέωση εγγραφής ως μέλους μιας ενδιαφερόμενης οργάνωσης, εφόσον πληροί τις καταστατικές προϋποθέσεις. Ο δεσμευτικός αυτός όρος αποσκοπεί στη διασφάλιση της αντιπροσωπευτικότητας εκείνων των οργανώσεων που είναι ευρύτερης εκπροσώπησης και κατ' επέκταση αυξημένου κύρους, αποτρέποντας την τυχόν άσκηση «επιλεκτικής πολιτικής», εκ μέρους της διοίκησής τους.

1. Κατηγορίες μελών.

Τα μέλη των Ε.Τ.Φ. διακρίνονται σε τακτικά, επίτιμα, συνεργαζόμενα ή αντεπιστέλλοντα, ανάλογα με τον χαλαρό ή στενό βαθμό σύνδεσής τους με την οργάνωση. Οι δύο τελευταίες ομάδες μελών, οι οποίες δεν απαντώνται σε όλους τους Ε.Τ.Φ., στερούνται

του δικαιώματος της ψήφου στα όργανα του φορέα και του δικαιώματος του εκλέγειν και εκλέγεσθαι.

Επίτιμα ανακηρύσσονται τα μέλη που προσέφεραν εξαιρετικές υπηρεσίες στην οργάνωση και γενικά στον τουρισμό.

Συνεργαζόμενα ή αντεπιπέλλοντα μέλη είναι εκείνα που ασκούν δραστηριότητες σε άλλους κλάδους του τουριστικού τομέα ή έχουν αρμοδιότητες στον δημόσιο τομέα, οι οποίες σχετίζονται όμως άμεσα με τον τουρισμό.

2. Δικαιώματα και υποχρεώσεις μελών.

Η απόκτηση της ιδιότητας του μέλους του Ε.Τ.Φ. δημιουργεί δικαιώματα και υποχρεώσεις που περιγράφονται στο καταστατικό, στον νόμο, στις αποφάσεις των οργάνων του επαγγελματικού φορέα ή πηγάζουν από τις γενικές αρχές του δικαίου και τη σωματειακή πρακτική.

Η θεωρία του σωματειακού δικαίου κατηγοριοποιεί τα δικαιώματα των μελών σε θεμελιώδη, γενικά και ιδιαίτερα. Θεμελιώδη χαρακτηρίζονται εκείνα που συνδέονται με τον ίδιο τον πυρήνα της σχέσης μέλους-οργάνωσης, όπως το δικαίωμα της συμμετοχής στα όργανα και στη δράση του σωματείου και το δικαίωμα ελεύθερης αποχώρησης. Τα γενικά δικαιώματα απολαμβάνουν όλα τα μέλη ανεξαιρέτως, ενώ τα ειδικά απονέμονται σε ορισμένα μέλη ή κατηγορίες μελών.

Οι υποχρεώσεις των μελών διακρίνονται σε προσωπικής φύσεως, που είναι η υποχρέωση συμμετοχής στις γενικές συνελεύσεις, και περιουσιακής φύσεως, όπου κατατάσσονται οι εισφορές των μελών.

12.3.1 Πόροι των Ε.Τ.Φ.

Ζωτικής σημασίας ζήτημα για τους Ε.Τ.Φ. είναι η εξασφάλιση επαρκών οικονομικών εσόδων, προκειμένου να ανταποκριθούν ποσοτικά και ποιοτικά στους στόχους της οργάνωσης. Η οικονομική τους αυτάρκεια αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την ανάπτυξη αξιόλογης συνδικαλιστικής δράσης, καθόσον προσδιορίζει το εύρος της παρέμβασής τους στα τουριστικά δρώμενα σε τοπικό και εθνικό επίπεδο.

Οι πόροι των Ε.Τ.Φ. διακρίνονται σε τακτικούς και έκτακτους: τακτικοί πόροι είναι το δικαίωμα εγγραφής, οι ετήσιες εισφορές των μελών, καθώς και τα έσοδα από την αξιοποίηση της κινητής και ακίνητης περιουσίας τους. Ως έκτακτοι πόροι χαρακτηρίζονται όσες έκτακτες εισφορές μπορεί να επιβληθούν από τη Γ.Σ. ή το Δ.Σ., δωρεές, κληρονομίες, κληροδοτήματα ή κάθε άλλο νόμιμο έσοδο, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο καταστατικό.

12.3.2 Όργανα διοίκησης των Ε.Τ.Φ.

1. Η Γενική Συνέλευση

Η γενική συνέλευση των μελών των Ε.Τ.Φ. είναι το ανώτατο όργανο του φορέα, απαρτίζεται από όλα τα μέλη που έχουν δικαίωμα συμμετοχής σε αυτήν, εκφράζει με τις απόψεις της τη

Τσερπίδου Ελισάβετ

βούληση του φορέα, εποπτεύει και ελέγχει τη δράση της διοίκησης. Η Γ.Σ. είναι το μόνο όργανο που διαθέτει γενική αποφασιστική αρμοδιότητα επί όλων των θεμάτων που δεν υπάγονται, σύμφωνα με το καταστατικό ή τον νόμο, στην αρμοδιότητα άλλου οργάνου.

Η σύγκλιση, η συγκρότηση σε σώμα και η λειτουργία της Γ.Σ. διενεργείται σύμφωνα με την αρχή της πλειοψηφίας και το σύστημα της απαρτίας.

Στις οργανώσεις βάσεις συμμετέχουν στις Γ.Σ. όλα τα μέλη, στις δευτεροβάθμιες και τριτοβάθμιες οργανώσεις, όμως, συμμετέχουν αντιπρόσωποι των ενώσεων-μελών, οι οποίοι εκλέγονται από τις οργανώσεις τους.

2. Το Διοικητικό Συμβούλιο.

Το Δ.Σ. είναι το εκτελεστικό όργανο των Ε.Τ.Φ., διαχειρίζεται τις υποθέσεις του και είναι αρμόδιο για την εξωτερική εκπροσώπησή του. Εκτός, όμως, από τις εκτελεστικής φύσεως αρμοδιότητες, το Δ.Σ. είναι δυνατόν να διαθέτει την εξουσία να αποφασίζει για μια σειρά από θέματα, τα οποία προσδιορίζονται στο καταστατικό ή στη συστηματική πράξη του Ε.Τ.Φ.

Το Δ.Σ. των Ε.Τ.Φ. εκλέγεται από την γενική συνέλευση των μελών, εφόσον δεν ορίζεται διαφορετικά στο καταστατικό. Το εκλογικό σύστημα ανάδειξης των μελών του μπορεί να είναι πλειοψηφικό ή η απλή αναλογική.

Ο αριθμός των μελών του Δ.Σ. ποικίλλει σε κάθε Ε.Τ.Φ., αφού το καταστατικό τους καθορίζει τον ακριβή αριθμό των μελών, τα αξιώματα που απονέμονται (προέδρου, αντιπροέδρου, γενικού γραμματέα, ταμία, εφόρου), καθώς και τις αντίστοιχες αρμοδιότητες.

3. Η Ελεγκτική Επιτροπή.

Έργο της ελεγκτικής επιτροπής είναι ο έλεγχος της οικονομικής διαχείρισης των Ε.Τ.Φ.

Το καταστατικό των Ε.Τ.Φ. μπορεί, όμως, να προβλέπει εκτός από τα τρία όργανα (Γ.Σ.- Δ.Σ.- Ελεγκτική Επιτροπή) και τη δημιουργία άλλων οργάνων.

12.4 Δραστηριότητες των Ε.Τ.Φ.

Οι Ε.Τ.Φ., στο πλαίσιο της εκπλήρωσης της αποστολής τους, που είναι η προαγωγή των συμφερόντων των μελών τους, αναλαμβάνουν μια σειρά από δραστηριότητες που απευθύνονται τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό περιβάλλον της οργάνωσης.

Στην άσκηση αυτών των δραστηριοτήτων, οι Ε.Τ.Φ. λειτουργούν με διακριτές ιδιότητες ανάλογα με τον κύκλο των φορέων (μέλη της οργάνωσης, δημόσια διοίκηση, δικαστικές αρχές, επαγγελματικές οργανώσεις) προς τους οποίους κατευθύνονται οι ενέργειές τους.

Τα τελευταία χρόνια το πεδίο ανάπτυξης δράσης των Ε.Τ.Φ. επεκτείνεται σημαντικά με τη συμμετοχή τους σε όργανα διαλόγου και συνεργασίας, που έχουν ευρύτατο φάσμα αποδεκτών.

Τσερπίδου Ελισάβετ

Παράλληλα, όμως, εξακολουθούν να ασκούν όλες τις παραδοσιακές τους δραστηριότητες στο πεδίο των εργασιακών σχέσεων (συλλογικές διαπραγματεύσεις, συλλογικές συμβάσεις εργασίας), τις παρεμβάσεις διεκδικητικού ή αμυντικού χαρακτήρα προς το κράτος (προώθηση αιτημάτων, αναφορές και καταγγελίες προς τις αρχές) και τη νομική εκπροσώπηση των μελών του προς τις δικαστικές αρχές (άσκηση αγωγών, παρεμβάσεις υπέρ των μελών ενώπιον των πολιτικών και διοικητικών δικαστηρίων).

12.4.1 Συμμετοχικοί θεσμοί.

Οι Ε.Τ.Φ. ως εκπρόσωποι των συλλογικών συμφερόντων δυναμικών κοινωνικών ομάδων έρχονται σε ευθεία διαπραγμάτευση και μεσολάβηση με το κράτος, ασκώντας πίεση για την προώθηση των θέσεων και των αιτημάτων τους.

Οι δίοδοι επικοινωνίας μεταξύ των κοινωνικών δυνάμεων και του κράτους μπορεί να είναι άτυπες ή να έχουν θεσμοθετημένη μορφή με τη συμμετοχή εκπροσώπων των Ε.Τ.Φ. σε όργανα γνωμοδοτικού ή αποφασιστικού χαρακτήρα της κεντρικής, της αποκεντρωμένης δημόσιας διοίκησης, της τοπικής και της νομαρχιακής αυτοδιοίκησης.

1. Όργανα κοινωνικού διαλόγου.

Η προσπάθεια εκ μέρους του κράτους για την επίτευξη ευρύτερης κοινωνικής συναίνεσης εκδηλώνεται με τη μορφή του κοινωνικού διαλόγου μεταξύ κυβέρνησης και κοινωνικών εταίρων, ο οποίος λαμβάνει σάρκα και οστά μέσα από θεσμοθετημένες μόνιμες επιτροπές, όπως η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή της Ελλάδας, καθώς και οι οικονομικές και κοινωνικές επιτροπές των νομαρχιών, ή μέσα από διαδικασίες που συστήνονται *ad hoc* για την ανταλλαγή και σύνθεση απόψεων επί ζητημάτων κρίσιμων για την αναπτυξιακή πορεία της χώρας.

2. Τοπικοί Ε.Τ.Φ.

Οι Ε.Τ.Φ. τοπικής ή περιφερειακής εμβέλειας διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην τουριστική ανάπτυξη της περιοχής τους με την εμπλοκή τους σε κύκλο δραστηριοτήτων μέσω θεσμοθετημένων οργάνων διαλόγου, καθώς και με την ανάληψη πρωτοβουλιών για τη σύσταση οργανισμών που έχουν ως στόχο την ανάδειξη των τοπικών τουριστικών πόρων.

Η αποκέντρωση των αρμοδιοτήτων του κράτους με τις περιφερειακές διοικήσεις, η καθιέρωση του θεσμού της νομαρχιακής αυτοδιοίκησης, αλλά και ο εμπλουτισμός των αρμοδιοτήτων των δήμων και κοινοτήτων έφερε στην επιφάνεια ένα ευρύ φάσμα λειτουργιών, στις οποίες οι τοπικές επαγγελματικές οργανώσεις μπορούν να έχουν λόγο για τα δρώμενα στον τόπο τους.

Πρώτο βήμα στην κατεύθυνση της θεσμοθετημένης παρουσίας των Ε.Τ.Φ. στη διαχείριση τοπικών τουριστικών υποθέσεων είναι οι νομαρχιακές επιτροπές τουριστικής προβολής, οι οποίες συστήθηκαν με σκοπό την κατάρτιση προγραμμάτων τουριστικής προβολής του

νομού στο εσωτερικό και στο εξωτερικό. Ακολούθησαν οι οικονομικές επιτροπές των νομαρχιών, οι οποίες, όμως, χειρίζονται ένα ευρύτερο θεματολόγιο οικονομικής και κοινωνικής φύσεως ζητημάτων.

Οι συμμετοχικές αυτές διαδικασίες, που επιφυλάσσουν στους Ε.Τ.Φ. οι διευρυμένες αρμοδιότητες των τοπικών αρχών, τους αναδεικνύουν, ιδίως στις ανεπτυγμένες τουριστικές περιοχές, σε πόλους δραστηριοποίησης για την προβολή και προώθηση του τοπικού τουριστικού προϊόντος και την αντιμετώπιση κρίσιμων προβλημάτων του ελληνικού τουρισμού, όπως η έντονη εποχικότητα της τουριστικής ζήτησης, η περιβαλλοντική υποβάθμιση, ο έλεγχος της παράνομης τουριστικής δραστηριότητας κ.ά.

12.4.2 Υποστηρικτικές υπηρεσίες προς τα μέλη.

Το πεδίο δράσης των Ε.Τ.Φ. στο εσωτερικό περιβάλλον της οργάνωσης αποσκοπεί στη δημιουργία κατάλληλων δομών για τη συνολική στήριξη του έργου τους και την υποβοήθηση των μελών τους με μια σειρά από λειτουργίες που ασκούνται μέσω των υπηρεσιών του φορέα.

Οι δραστηριότητες που αναπτύσσουν οι Ε.Τ.Φ. σε αυτό το πεδίο είναι ανάλογες του αριθμού των μελών τους, όπως επίσης και των πόρων που έχουν στη διάθεσή τους. Είναι γεγονός ότι το μικρομεσαίο μέγεθος, το οποίο χαρακτηρίζει τη συντριπτική πλειοψηφία των τουριστικών επιχειρήσεων, ώθησε τις διοικήσεις των Ε.Τ.Φ. να καλύψουν με τις δράσεις τους όσο το δυνατόν περισσότερους τομείς, με στόχο την προετοιμασία και την ενίσχυση των μελών τους, προκειμένου αυτά να επιβιώσουν και να βελτιώσουν τη θέση τους στις ιδιαίτερα ανταγωνιστικές συνθήκες της παγκόσμιας τουριστικής αγοράς.

Τομείς δράσης των Ε.Τ.Φ. :

1. Πληροφόρηση-Παροχή Συμβουλών

Μία από τις αδυναμίες των τουριστικών ΜΜΕ είναι η έλλειψη επαρκούς πληροφόρησης για τις εξελίξεις στην τουριστική αγορά και για τις δυνατότητες πρόσβασης σε πηγές χρηματοδότησης ή άντλησης γνώσης και εμπειρίας.

Οι Ε.Τ.Φ. καθιστούν τα μέλη τους κοινωνούς όλου του κρίσιμου πληροφοριακού υλικού μέσω των ενημερωτικών τους δελτίων, τα οποία συνήθως εκδίδονται σε μηνιαία βάση και αποστέλλονται δωρεάν σε όλα τα μέλη, ή μέσω εγκυκλίων και ενημερωτικών σημειωμάτων για θέματα κατεπείγοντος χαρακτήρα ή χρήζοντα εκτεταμένης ανάλυσης.

Παράλληλα προσφέρουν συμβουλευτική στήριξη στα μέλη, με τη βοήθεια εξειδικευμένων συμβούλων σε θέματα νομικής, φορολογικής ή τεχνικής φύσεως. Τελευταία, μάλιστα, οι πιο εύρωστοι οικονομικά Ε.Τ.Φ. προσανατολίζονται στην προώθηση της ηλεκτρονικής επικοινωνίας της οργάνωσης με όσα μέλη διαθέτουν τον κατάλληλο τεχνολογικό εξοπλισμό.

2. Εκπαίδευση – Κατάρτιση

Οι συνεχείς και ραγδαίες μεταβολές που συντελούνται στη διεθνή τουριστική αγορά έχουν αναγορεύσει τη γνώση σε κύριο συντελεστή της παραγωγής, με αποτέλεσμα η κατάρτιση του ανθρώπινου δυναμικού των τουριστικών επιχειρήσεων να κρίνεται κεφαλαιώδους σημασίας για την προσαρμογή τους στο νέο οικονομικό περιβάλλον.

Η εμπλοκή των Ε.Τ.Φ. σε αυτό τον τομέα εκφράζεται με τους εξής τρόπους :

- Την ανάμειξή τους στο εθνικό σύστημα επαγγελματικής κατάρτισης με τη σύσταση Κέντρων Επαγγελματικής Κατάρτισης (Κ.Ε.Κ.) εθνικής ή τοπικής εμβέλειας.
- Τη λειτουργία τους ως συμβούλων δημόσιων και ιδιωτικών φορέων τουριστικής εκπαίδευσης (Σ.Τ.Ε., Ι.Ε.Κ. κ.λ.π.).
- Την πραγματοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων για τα μέλη τους.

3. Έρευνα

Η τεκμηρίωση των θέσεων που διαμορφώνουν οι Ε.Τ.Φ. σε όλα τα ζητήματα τα οποία εμπíπτον στο πεδίο δράσης τους, καθώς και η καθοδήγηση και η υποστήριξη των μελών τους, απαιτούν την ανάπτυξη ερευνητικών δραστηριοτήτων στο πλαίσιο της οργάνωσης. Λόγω, όμως, έλλειψης επαρκών πόρων για τη δημιουργία ερευνητικής υποδομής, οι Ε.Τ.Φ. παρουσιάζουν περιορισμένο ερευνητικό έργο, προσαρμοσμένο στους βραχυπρόθεσμους στόχους της κλαδικής πολιτικής, το οποίο συνίσταται σε:

- Συγκέντρωση και επεξεργασία στατιστικών στοιχείων.
- Δημιουργία βάσης δεδομένων μικρής εμβέλειας.
- Ανάθεση εκπόνησης μελετών σε εξωτερικούς συνεργάτες.
- Διοργάνωση συνεδρίων με τη συνεργασία και τη συμμετοχή ειδικών επιστημόνων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 13^ο

ΟΙ Ε.Τ.Φ ΩΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΙ ΕΤΑΙΡΟΙ

13.1 Εισαγωγή

Μία από τις κύριες λειτουργίες των εργοδοτικών οργανώσεων είναι η συμμετοχή τους σε συλλογικές διαπραγματεύσεις με τις οργανώσεις των εργαζομένων, με σκοπό την επίλυση των συλλογικών διαφορών εργασίας.

Με αυτή τη λειτουργία οι δύο κοινωνικοί ανταγωνιστές αναγορεύονται, παράλληλα με την πολιτεία, σε ρυθμιστές της εργασιακής ζωής της χώρας, συνδιαμορφώνοντας την κοινωνική πολιτική, στο πλαίσιο πάντοτε της υπηρετήσης του υπέρτατου στόχου, που είναι η διασφάλιση της κοινωνικής ειρήνης.

13.1.1 Ε.Τ.Φ. και συλλογικές ρυθμίσεις στον Ελλαδικό χώρο (Γενικό νομοθετικό πλαίσιο).

Το πεδίο των συλλογικών διαπραγματεύσεων στην Ελλάδα από τη δεκαετία του 1950 και μέχρι τις πρώτες δεκαετίες της μεταπολίτευσης βρισκόταν υπό την κηδεμονία του κράτους, το οποίο ρύθμιζε όλο το φάσμα των εργασιακών σχέσεων, περιορίζοντας άλλοτε δραστικά και άλλοτε λιγότερο έντονα τη συλλογική αυτονομία των εργοδοτικών και εργατικών φορέων.

Ο βασικός νόμος, στον οποίο στηρίχθηκε το οικοδόμημα της κρατικής παρέμβασης στο εργασιακό γίνεσθαι, ο Ν.3239/1956, ο οποίος αντικαταστάθηκε πολλές δεκαετίες αργότερα με τον Ν.1876/90 (ΦΕΚ 27 Α) «περί ελεύθερων συλλογικών διαπραγματεύσεων και άλλων διατάξεων».

Το εν λόγω νομοθέτημα συνιστά τον θεμέλιο λίθο της αποδέσμευσης των κοινωνικών εταίρων από τη χειραγώγηση του κράτους και εγκαινιάζει ουσιαστικά μια νέα περίοδο ωρίμασης των θεσμών εκδήλωσης της συνδικαλιστικής ελευθερίας και της συλλογικής αυτονομίας.

Σύμφωνα με τις διατάξεις του, οι συνδικαλιστικές οργανώσεις των εργοδοτών και των εργαζομένων έχουν δικαίωμα και υποχρέωση να διαπραγματεύονται για την κατάρτιση συλλογικής σύμβασης εργασίας (Σ.Σ.Ε.). Τα μέρη είναι ελεύθερα να διαπραγματευθούν όλα τα ζητήματα που εμπίπτουν στο περιεχόμενο της συλλογικής σύμβασης εργασίας και μόνο στην περίπτωση που οι διαπραγματεύσεις αποτύχουν μπορούν να ζητήσουν τις υπηρεσίες μεσολαβητή ή να προσφύγουν στη διαιτησία. Οι μεσολαβητές και οι διαιτητές αποτελούν ειδικό σώμα με εγγυήσεις ανεξαρτησίας και προσλαμβάνονται γι' αυτό το έργο.

Η Σ.Σ.Ε. είναι ένας από τους πιο ισχυρούς θεσμούς στην ελληνική δικαιοική τάξη, δεδομένου ότι οι κανονιστικοί της όροι έχουν άμεση και καταναγκαστική ισχύ και αποτελούν στην ουσία τον καθημερινό «εργασιακό νόμο».

Πτυχιακή εργασία

Ικανότητα για τη σύναψη Σ.Σ.Ε. διαθέτουν οι συνδικαλιστικές οργανώσεις των εργοδοτών και εργαζομένων όλων των βαθμίδων στο πεδίο της δραστηριότητάς τους. Ο νόμος θέτει ως απαραίτητο προσόν την ύπαρξη αντιπροσωπευτικότητας, την οποία όμως περιορίζει μόνο στις εργατικές οργανώσεις.

Π Ι Ν Α Κ Α Σ

Είδη Σ.Σ.Ε. και αρμόδιες εργοδοτικές και εργατικές οργανώσεις			
Είδος Σ.Σ.Ε.	Κλαδική-γεωγραφική εμβέλεια	Αρμόδιες εργοδοτικές οργανώσεις	Αρμόδιες εργατικές οργανώσεις
Εθνική Γενική Σ.Σ.Ε.	Εργαζόμενοι όλης της χώρας	Ευρύτερης εκπροσώπησης ή Πανελλήνιας έκτασης	Τριτοβάθμιες οργανώσεις
Κλαδική Σ.Σ.Ε.	Εργαζόμενοι σε ορισμένο κλάδο σε τοπικό ή εθνικό επίπεδο	Εργοδοτικές οργανώσεις	Πρωτοβάθμιες ή δευτεροβάθμιες κλαδικές οργανώσεις
Εθνική Ομοιο-επαγγελματική Σ.Σ.Ε.	Εργαζόμενοι ορισμένου επαγγέλματος ή συναφών ειδικοτήτων σε επίπεδο χώρας	Ευρύτερης εκπροσώπησης ή Πανελλήνιας έκτασης	Πρωτοβάθμιες ή δευτεροβάθμιες ομοιοεπαγγελματικές οργανώσεις πανελλήνιας έκτασης
Τοπική Ομοιο-Επαγγελματική Σ.Σ.Ε.	Εργαζόμενοι ορισμένου επαγγέλματος ή συναφών ειδικοτήτων σε επίπεδο χώρας	Εργοδοτικές οργανώσεις	Πρωτοβάθμιες ή δευτεροβάθμιες ομοιοεπαγγελματικές τοπικής έκτασης
Επιχειρησιακές Σ.Σ.Ε.	Εργαζόμενοι μιας επιχείρησης	Εργοδότες	Συνδικαλιστικές οργανώσεις επιχείρησης ή πρωτοβάθμιες κλαδικές

13.1.2 Συλλογικές συμβάσεις εργασίας του τουριστικού τομέα.

Οι Ε.Τ.Φ. και οι οργανώσεις των εργαζομένων στον τουρισμό, εκπροσωπώντας τα ανταγωνιστικά συμφέροντα των μελών τους, καταλήγουν μέσα από διαπραγματεύσεις σε ένα προϊόν κοινωνικής συναίνεσης, το οποίο προσφέρει ο μηχανισμός της Σ.Σ.Ε.

Οι Σ.Σ.Ε που συνάπτονται από τους Ε.Τ.Φ είναι οι εξής:

- *Κλαδικές*, οι οποίες αφορούν τους εργαζόμενους που απασχολούνται σε επιχειρήσεις οι οποίες ανήκουν σε συγκεκριμένο τουριστικό κλάδο (ξενοδοχεία, τουριστικά γραφεία, τουριστικά λεωφορεία) σε εθνικό ή τοπικό επίπεδο με αντισυμβαλλόμενες τις αντίστοιχες κλαδικές οργανώσεις των εργαζομένων.
- *Ομοιοεπαγγελματικές*, οι οποίες αφορούν τους εργαζόμενους ορισμένου επαγγέλματος (λογιστές, δενδροανθοκηπουροί, ξεναγοί), που απασχολούνται στις τουριστικές επιχειρήσεις σε εθνικό ή τοπικό επίπεδο με αντισυμβαλλόμενες τις αντιστοίχου επιπέδου ομοιοεπαγγελματικές οργανώσεις των εργαζομένων.

Οι εθνικές κλαδικές Σ.Σ.Ε. του τομέα έχουν ετήσια ή διετή ισχύ και υπογράφονται σχεδόν ανελλιπώς την τελευταία δεκαετία, με εξαίρεση ελάχιστες χρονιές στις οποίες εκδόθηκαν διαιτητικές αποφάσεις λόγω ασυμφωνίας των συμβαλλομένων οργανώσεων, ενώ αντιθέτως οι τοπικές κλαδικές Σ.Σ.Ε. δεν παρουσιάζουν όλες χρονική συνέχεια.

13.1.3 Περιεχόμενο των Σ.Σ.Ε. του τουριστικού τομέα.

Η Σ.Σ.Ε. είναι το εργαλείο με το οποίο αφενός μεν διαμορφώνονται οι ατομικές σχέσεις εργασίας σε κάθε κλάδο της τουριστικής οικονομίας, αφετέρου δε απεικονίζονται τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που επικρατούν στον τομέα της απασχόλησης στον συγκεκριμένο τουριστικό κλάδο.

13.2 Οι Ε.Τ.Φ. και ο κοινωνικός διάλογος σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Η συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, που υπογράφηκε το 1991 στο Μαστρίχτ, αποτελεί έναν από τους πιο σημαντικούς σταθμούς στην πορεία της Ευρώπης προς την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση.

Το Πρωτόκολλο για την Κοινωνική Πολιτική, που προσαρτήθηκε στη Συνθήκη του Μαστρίχτ και περιλαμβάνει τη Συμφωνία για την Κοινωνική Πολιτική, εγκαινιάζει μια νέα περίοδο στο αδύναμο μέχρι τότε πεδίο της κοινωνικής πολιτικής με τη θέσπιση του κοινωνικού διαλόγου σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Η ποιοτική διαφοροποίηση, που έφερε το Κοινωνικό Πρωτόκολλο στο ευρωπαϊκό κοινωνικό τοπίο σε σύγκριση με τις προσεγγίσεις του παρελθόντος, εστιάζεται στο γεγονός ότι εξασφα-

λίζεται θεσμικός ρόλος στους κοινωνικούς εταίρους σε θέματα που άπτονται της κοινωνικής πολιτικής.

Ο κοινωνικός διάλογος στον ευρωπαϊκό χώρο έχει προϊστορία, αφού εμφανίστηκε με διάφορες μορφές κατά τις προηγούμενες δεκαετίες, όπως οι διεπαγγελματικές συμβουλευτικές επιτροπές, ο άτυπος διεπαγγελματικός κοινωνικός διάλογος, οι μικτές επιτροπές και άτυπες ομάδες εργασίας που γνωμοδοτούν για τις κοινωνικές πτυχές των κοινοτικών πολιτικών. Στις εν λόγω επιτροπές, οι οποίες, εξακολουθούν να λειτουργούν παράλληλα, συμμετέχουν οι κοινωνικοί εταίροι εκπροσωπούμενοι από τις αντίστοιχες ευρωπαϊκές οργανώσεις των εργοδοτών και εργαζομένων.

Η νέα Συνθήκη του Άμστερνταμ, την οποία κύρωσε και το Ελληνικό Κοινοβούλιο (Ν. 2691/99, ΦΕΚ 47 Α) ενσωμάτωσε το Κοινωνικό Πρωτόκολλο στο κείμενό της, προσθέτοντας ένα νέο κεφάλαιο με τίτλο «κοινωνική, πολιτική, εκπαίδευση, επαγγελματική κατάρτιση και νέοι» και επισφραγίζοντας κατ' αυτό τον τρόπο τις προσπάθειες για την οικοδόμηση της Κοινωνικής Ευρώπης.

Σύμφωνα με τις διατάξεις της Συνθήκης, η Επιτροπή έχει καθήκον, προτού υποβάλλει προτάσεις στον τομέα της κοινωνικής πολιτικής, να διαβουλευείται με τους κοινωνικούς εταίρους σχετικά με τους ενδεχόμενους προσανατολισμούς μιας κοινοτικής δράσης. Επιπλέον, παρέχεται η δυνατότητα στους κοινωνικούς εταίρους, εφόσον το επιθυμούν, να συνάπτουν συμφωνίες σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Για την ανάπτυξη του κοινωνικού διαλόγου σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ο κοινωνικός διάλογος περιλαμβάνει τρεις πτυχές:

- Τις συζητήσεις που διεξάγονται μεταξύ Ευρωπαίων κοινωνικών εταίρων.
- Την κοινή δράση και τις διαπραγματεύσεις μεταξύ τους.
- Τις συζητήσεις ανάμεσα στους κοινωνικούς εταίρους και τα όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

13.2.1 Η συμμετοχή των ευρωπαϊκών Ε.Τ.Φ. στον κοινωνικό διάλογο.

Ο ευρωπαϊκός κοινωνικός διάλογος στο πλαίσιο της Συμφωνίας για την Κοινωνική Πολιτική διεξάγεται σε δύο επίπεδα: το διεπαγγελματικό και το κλαδικό.

Στον **διεπαγγελματικό διάλογο** συμμετέχουν ευρωπαϊκές οργανώσεις που εκπροσωπούν τους εργοδότες και τους εργαζομένους όλων ή ευρύτερων κλάδων της οικονομίας ή διακλαδικές οργανώσεις που εκπροσωπούν συγκεκριμένες κατηγορίες εργαζομένων ή επιχειρήσεων.

Τέτοιες οργανώσεις είναι: η Συνομοσπονδία Ευρωπαϊκών Συνδικάτων (C.E.S.), το Ευρωπαϊκό Κέντρο Δημόσιων Επιχειρήσεων (C.E.E.P.), Η Ευρωπαϊκή Ένωση Χειροτεχνικών και Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων (U.E.A.P.M.E.), η Ευρωπαϊκή Συνο-

Πτυχιακή εργασία

μοσπονδία Στελεχών Επιχειρήσεων (C.E.C.), τα Ευρωστελέχη και τα Ευρωπαϊκά Επιμελητήρια (Eurochambers).

Ο κλαδικός διάλογος διεξάγεται μεταξύ των ευρωπαϊκών οργανώσεων που εκπροσωπούν συγκεκριμένους κλάδους της οικονομίας.

Η Επιτροπή έχει συντάξει κατάλογο με τις πιο αντιπροσωπευτικές ανά κλάδο δραστηριότητες ευρωπαϊκές των εργοδοτών και των εργαζομένων, με βάση συγκεκριμένα κριτήρια αξιολόγησης της αντιπροσωπευτικότητάς τους.

13.3 Οι Ε.Τ.Φ. και η διεθνής διάσταση των εργασιακών σχέσεων στον τουριστικό τομέα.

Η παγκοσμιοποίηση της οικονομίας, που αποτελεί ένα από τα κύρια χαρακτηριστικά της τελευταίας δεκαετίας του 20ού αιώνα, έχει άμεσες επιπτώσεις στις εργασιακές σχέσεις, όπως βέβαια και σε άλλα πεδία της εθνικής πολιτικής και κοινωνικής ζωής.

Εντούτοις, το δίκαιο ρύθμισης των εργασιακών σχέσεων παρουσίαζε εδώ και πολλές δεκαετίες έντονο στοιχείο διεθνοποίησης, παρά τις ιδιαιτερότητες και τις αποκλίσεις των εθνικών νομοθεσιών.

Υπό τις επικρατούσες σήμερα ανταγωνιστικές συνθήκες της παγκόσμιας παραγωγής, η διεθνής κοινότητα δεν φαίνεται να διαθέτει θεσμούς προσαρμοσμένους στις νέες εξελίξεις και τους κατάλληλους μηχανισμούς για να παρακολουθήσει τα δρώμενα στον εργασιακό χώρο σε παγκόσμιο επίπεδο. Οι διεθνείς Ε.Τ.Φ., όπως I.H. & R.A. και U.F.T.A.A.

Μάλιστα, κατά καιρούς, οι διεθνείς Ε.Τ.Φ. προβαίνουν σε δηλώσεις για προβλήματα που απασχολούν τη διεθνή τουριστική κοινότητα, χωρίς, όμως, να λειτουργούν υπό την ιδιότητα του εργοδότη. Παρακολουθούν στενά τη δραστηριότητα διεθνών οργανισμών, όπως η Διεθνής Οργάνωση Εργασίας (Δ.Ο.Ε.), ο Διεθνής Οργανισμός Τυποποίησης, η Διεθνής Οργάνωση Πνευματικής Ιδιοκτησίας, συμμετέχοντας σε επιτροπές και όργανα διαλόγου, όπου αυτό προβλέπεται, προκειμένου να παρέμβουν αποτρέποντας την υιοθέτηση ρυθμίσεων που μπορεί να έχουν αρνητικές επιπτώσεις στην τουριστική βιομηχανία.

Το πιο σημαντικό έργο στο διεθνές εργασιακό πεδίο έχει να επιδείξει η Δ.Ο.Ε., όπου εμπλέκονται άμεσα στη λήψη αποφάσεων μαζί με τους εκπροσώπους των κυβερνήσεων οι εκπρόσωποι των εθνικών εργοδοτικών και εργατικών οργανώσεων. Η Δ.Ο.Ε. δραστηριοποιείται σε τρεις τομείς: «στη διαμόρφωση κανόνων εργατικού δικαίου, στην ενημέρωση σε προβλήματα εργατικού δικαίου και στην άσκηση κοινωνικοοικονομικής πολιτικής»

Τα κύρια εργαλεία της Δ.Ο.Ε. στον τομέα της διαμόρφωσης κανόνων εργατικού δικαίου είναι οι διεθνείς συμβάσεις εργασίας που έχουν δεσμευτική ισχύ με την κύρωσή τους από κάθε κράτος

Πτυχιακή εργασία

και οι συστάσεις που περιέχουν οδηγίες για τη διαμόρφωση κοινωνικής πολιτικής. Οι διεθνείς συμβάσεις εργασίας δεν αποτελούν συμφωνίες που προέρχονται από διαπραγματεύσεις, αλλά ψηφίζονται από τη Διεθνή Συνδιάσκεψη των μελών όπου συμμετέχουν οι αντιπροσωπείες των κρατών. Αυτές έχουν τριμερή εκπροσώπηση από εκπροσώπους των κυβερνήσεων, εκπροσώπους των εργοδοτών και εκπροσώπους των εργαζομένων.

Οι εκπρόσωποι των Ε.Τ.Φ. καλούνται να συμμετάσχουν στις εθνικές αντιπροσωπείες όταν το αντικείμενο των διασκέψεων αναφέρεται σε θέματα που αφορούν στην εργασία στον τουριστικό τομέα.

Η Π.Ο.Ξ. έχει κατά καιρούς κληθεί να συμμετάσχει σε διεθνείς συνδιασκέψεις της Δ.Ο.Ε. και σε επιτροπές που συστήνει το Διεθνές Γραφείο Εργασίας, προκειμένου να εξετασθούν ειδικά θέματα.

ΣΥΝΟΨΗ

Η τουριστική βιομηχανία χαρακτηρίζεται από δυναμική και συνεχή ανάπτυξη. Οι επιχειρήσεις που τη συνθέτουν έχουν ανάγκη από ικανούς και εκπαιδευμένους μάνατζερ, με γνώσεις και πείρα. Το μάνατζμεντ είναι υπεύθυνο για την παραγωγική διαδικασία και τη διαχείρισή της, ασχολείται με την αποτελεσματική διαχείριση των διαθέσιμων οικονομικών και ανθρώπινων πόρων και ασκείται μέσα από βασικές και συμπληρωματικές λειτουργίες, όπως αυτές του προγραμματισμού, της οργάνωσης, του ελέγχου, της επικοινωνίας, της λήψης αποφάσεων, της υποκίνησης, της καθοδήγησης και της στελέχωσης. Ο στρατηγικός προγραμματισμός, η στενή παρακολούθηση των γεγονότων και εξελίξεων στο κοινωνικό, οικονομικό, πολιτικό, πολιτιστικό και ανταγωνιστικό περιβάλλον αποτελούν αναγκαία στοιχεία στην πρακτική του σύγχρονου τουριστικού μάνατζμεντ.

Στο πλαίσιο της προσέγγισης των ελληνικών συλλογικών φορέων τουρισμού εντάσσονται το Ξ.Ε.Ε., ο Σ.Ε.Τ.Ε. και ο Ο.Α.Τ.Ε.Π., ως αμιγείς και μη αμιγείς φορείς, διαφοροποιούμενοι μεταξύ τους λόγω της μορφής τους και των σκοπών που καλούνται να υλοποιήσουν.

Η συνθετότητα των δομών οργάνωσης και λειτουργίας, καθώς και οι σκοποί των προαναφερθέντων φορέων είναι απόρροια αφενός μεν των παραγόντων διαφοροποίησής τους, αφετέρου δε του αριθμού και του μεγέθους των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων (Ξ.Ε.Ε., Σ.Ε.Τ.Ε.) καθώς και του κύρους των τοπικών συμφερόντων και πρωτοβουλιών (Ο.Α.Τ.Ε.Π.).

Σε διεθνές επίπεδο οι διεθνείς μη κυβερνητικοί φορείς συνενώνουν τους επαγγελματικούς, κοινωνικούς ή επιστημονικούς συλλογικούς φορείς και εκπροσωπούν τους κλάδους των γραφείων ταξιδίων και των tour-operators, των μεταφορών, των ξενοδοχείων και των εστιατορίων, των συνεδρίων κ.λ.π.

Οι διακυβερνητικοί αμιγείς τουριστικοί οργανισμοί συμβάλλουν στην τουριστική ανάπτυξη και πλαισιώνονται με οργανωτικές και λειτουργικές δομές αμιγώς τουριστικού χαρακτήρα. Ο Π.Ο.Τ. αντιπροσωπεύει έναν τουριστικό οργανισμό, η ίδρυση του οποίου παρείχε στα κράτη μέλη τη δυνατότητα εναρμόνισης των τουριστικών τους πολιτικών καθώς και τη μεγαλύτερη ενεργοποίησή τους στην τουριστική τους ανάπτυξη. Παράλληλα, οι δράσεις του Π.Ο.Τ. αποσκοπούν στην οικονομική ανάπτυξη, στη διεθνή συνεργασία, στην ειρήνη και την ευημερία μέσω της ανάπτυξης του τουρισμού.

Οι διεθνείς περιφερειακοί οργανισμοί τουριστικής συνεργασίας αποτελούν οργανισμούς τουριστικού χαρακτήρα με κύρια επιδίωξη την ανάπτυξη του διεθνούς διαπεριφερειακού τουρισμού.

Οι διακυβερνητικοί μη αμιγείς τουριστικοί οργανισμοί, οι οποίοι πλαισιώνονται από ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων, λειτουργιών συμπληρωματικά και υποστηρικτικά των αμιγών τουριστικών οργανισμών, όπως είναι ο Π.Ο.Τ., ενώ διευκολύνουν και τη δράση των διεθνών μη κυβερνητικών τουριστικών φορέων.

Οι Ε.Τ.Φ, ανάλογα με το εύρος των συμφερόντων που εκπροσωπούν σε κλαδική και γεωγραφική βάση, έχουν καθιερωθεί μέσω τυπικών και άτυπων μηχανισμών ως επίσημοι συνομιλητές της πολιτείας σε θέματα που άπτονται του τουριστικού τομέα, επηρεάζοντας κατ' αυτό τον τρόπο-έως ένα βαθμό-τη διαμόρφωση και την άσκηση της κρατικής τουριστικής πολιτικής. Η αναγνώριση της σημαντικής θέσης που κατέχει ο τουρισμός στην εθνική και τοπική οικονομία έχει αυξήσει το πεδίο παρέμβασης των Ε.Τ.Φ. στα οικονομικά και κοινωνικά δρώμενα τόσο σε πανελλαδικό όσο και σε

τοπικό επίπεδο, με τη συμμετοχή τους σε θεσμοθετημένα όργανα διαλόγου, συμβουλευτικού αλλά και αποφασιστικού χαρακτήρα.

Η εξέταση του ρόλου που διαδραματίζει ο Ε.Τ.Φ. κάθε κλάδου ή υποκλάδου παραμένει ένα ζήτημα ανοιχτό, το οποίο συμπληρώνουν, εκτός από τις «στατιστικές» καταστατικές διατάξεις, η καθημερινή πρακτική, οι θέσεις και ο προβληματισμός της οργάνωσης.

Η κύρια αποστολή των Ε.Τ.Φ. στο κοινωνικό πεδίο είναι η ρύθμιση των όρων και των συνθηκών εργασίας που ισχύουν στις τουριστικές επιχειρήσεις με τη σύναψη Σ.Σ.Ε. με τις αντίστοιχες οργανώσεις των εργαζομένων. Οι οικονομικές και θεσμικές διαφοροποιήσεις που παρατηρούνται στις συλλογικές ρυθμίσεις του κάθε τουριστικού κλάδου αντανakλούν τις ιδιαιτερότητές του, αντιγράφοντας πιστά την εργασιακή του δυναμική.

Η θέσπιση του κλαδικού κοινωνικού διαλόγου στον ευρωπαϊκό χώρο καλεί τους ευρωπαϊκούς Ε.Τ.Φ. να ανταποκριθούν σε έναν ακόμη πιο απαιτητικό ρόλο, Εκείνον του υψηλού επιπέδου αντιπαράθεσης και της εξασφάλισης ευρύτερης συναίνεσης από τις εθνικές ενώσεις-μέλη τους.

Στις διεθνείς εργασιακές σχέσεις, οι διεθνείς Ε.Τ.Φ. έχουν περιθωριακή δράση, σε αντίθεση με τους εθνικούς Ε.Τ.Φ., οι οποίοι συμβάλλουν με τη συμμετοχή τους στη Δ.Ο.Ε. στην παγκόσμια κοινωνική προβληματική.

Επίλογος

Το σύνολο των τουριστικών επιχειρήσεων είναι ένας από τους κυριότερους παράγοντες διαμόρφωσης του τουριστικού προϊόντος που προσφέρει μια χώρα. Η άριστη οργάνωση και διοίκηση των τουριστικών επιχειρήσεων είναι σε θέση να οδηγήσει τη χώρα μας σε πρωταγωνιστικές θέσεις στην παγκόσμια τουριστική αγορά. Η πολιτεία έχει καθήκον να υποστηρίζει τις επιχειρήσεις αυτές με κάθε τρόπο, αλλά περισσότερο με την επίδειξη ιδιαίτερου ενδιαφέροντος για την τουριστική εκπαίδευση. Διότι η ποιοτική στελέχωση των τουριστικών επιχειρήσεων είναι ο μοναδικός δρόμος για τη μακρόχρονη ανάπτυξή τους, η οποία είναι σε θέση να οδηγήσει σε μακρόχρονη τουριστική ανάπτυξη τη χώρα μας.-

Πίνακας Νομοθετικών Κειμένων ανα Θέμα

1.-Τουριστικά καταλύματα Κύρια και μη κύρια Ξενοδοχειακά καταλύματα	N. 2160/93 άρθρ.2 παρ.1-2
Ξενοδοχεία Κλασσικού τύπου Ξενοδοχεία τύπου Μοτέλ Ξενοδοχεία Τύπου Επιπλ. Διαμ/των Ξενοδοχεία Κλασσικού τύπου και επιπλ. διαμ/των	N. 2160/93 άρθρ.2 παρ.1Α & ΦΕΚ 43/Α/7-3-02<< Κατάταξη των Ξενοδοχείων σε κατηγορίες αστέρων και τεχνικές προδιαγραφές αυτών>> και ΦΕΚ 249/Α/30-10-2003, v. 3190/2003.
Κάμπινγκς	N. 2160 άρθρ.2 παρ.1Β & Ν. 392/76 και Τεχνικές Προδιαγραφές ΕΟΤ (ΦΕΚ 557/Β/87) Ν.2741/99 άρθρ.21
Αυτοεξυηρητούμενα καταλύματα	N. 2160/93 άρθρ.2 παρ.1Β & Π.Δ 761/81 (τουρ.επαύλεις) & Τεχνικές Προδιαγραφές ΕΟΤ (ΦΕΚ 557/Β/87)
Ενοικιαζόμενα Επιπλ. Δωμάτια	
Ενοικιαζόμενα Επιπλ. Διαμερίσματα	N. 2160/93 άρθρ.2 παρ.1Β ,Ν.2741/99 άρθρ.21& ΦΕΚ 281/Α/28-12-2000 <<Κατάταξη των ενοικιαζομένων δωματίων & ενοικιαζομένων επιπλωμένων διαμερισμάτων σε κατηγορίες με το σύστημα των κλειδιών>> & ΦΕΚ 249/Α/30-10-2003, v. 3190/2003.
Ξενώνες Νεότητας	N. 2160/92 άρθρ.2 παρ.2 & Ν.2636/98 άρθρ.27 παρ.1γ
Καταλύματα σε παραδοσιακά κτίρια	Π.Δ. 33/79
2.-Εγκαταστάσεις διημέρευσης: Ολοκληρωμένα συγκροτήματα αναψυχής, παραδοσιακής βιοτεχνίας και λαογραφικών εκδηλώσεων	Τεχνικές Προδιαγραφές ΕΟΤ (ΦΕΚ 557/Β/87)
3.-Εγκαταστάσεις ειδικής τουριστικής υποδομής	N.2160/93 άρθρ.2 παρ.3
4.- Κέντρα παραθερισμού αλλοδαπών	N.3185/55
5.- Κέντρα παραθερισμού γυμνιστών	N.1399/83
6.- Χρονομεριστική μίσθωση	N.1652/86, Π.Δ. 182/99
7.-Ίδρυση και αδειοδότηση τουρ-εγκαταστάσεων	N.2160/93 άρθρ.3 & 4 παρ.4β. , Π.Δ. 313/2001 & Π.Δ. 343/2001
8.-Δικαιώματα και υποχρεώσεις ξενοδόχων και πελατών	ΑΚ αρθρ.834-839, Ν.1652/86 άρθρ.9 (κύρωση απόφ.ΓΤ ΕΟΤ 503007/76) απόφ.ΓΓΕΟΤ 535813/79, Ν.5205/31Α.Ν 431/37, Α.Ν 1108/38 κ.α.ν.2160/93 άρθρ.4
9.-Καθορισμός τιμών	Α.Ν 431/37 και Α.Ν 1108/38 Ν.2160/93 άρθρ.4 παρ.7
10.-Τουριστικά γραφεία	N.393/76, Ν.2160/93 άρθρ.6 παρ.9 και 10ΠΔ 288/91 και ΠΔ 339/96
11.-ΤΕΟΜ	N.2446/96 και απόφαση ΓΤ ΕΟΤ 523060/95
12.-Τουριστικά Πλοία - Ναυλομεσίτες	N.2743/99 και ΚΥΑ 531353/129/77
13.-Επιχειρήσεις πώλησης Time Sharing	N.1652/86 και απόφαση ΓΤ ΕΟΤ 522883/95
14.-Επιχειρήσεις rent a car	ΝΔ 701/70 άρθρ.8 και ΚΥΑ 514170/64/95 και Τ 2652/98
15.- Ξεναγοί	N.710/77, ΠΔ 273/93 και ΠΔ 340/96 Ν. 1545/85 άρθρ.37

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- 1) Διοίκηση Τουριστικών Επιχειρήσεων
Βασίλειος Ρούπας – Δημήτρης Λαλούμης
Εκδόσεις Α. Σταμούλης-Αθήνα
- 2) Δίκαιο της Τουριστικής Βιομηχανίας
Μιλτιάδης Λογοθέτης
Εκδόσεις Σάκκουλα
Αθήνα-Θεσσαλονίκη
- 3) Γενικές Αρχές Μάνατζμεντ
Τόμος Α'
Μ. Κουτούζης
Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο
- 4) Εισαγωγή στο Μάνατζμεντ του τουρισμού και των
τουριστικών υπηρεσιών, Τόμος Α'.
Ε. Βελισσαρίου
Δ. Καραχοντζίτης
Μ. Κομνηνάκης
Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο
- 5) Οργάνωση και Λειτουργία Οργανισμών και Φορέων
του τουρισμού, τόμος Β'.
Στ. Βαρβαρέσος
Α. Χριστίδου
Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο